

I.

Fejezeti indoklás

1.) A szakmai feladatok, célkitűzések megvalósítása

Az Akadémia jogállását, helyzetét, működési feltételeit a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény (a továbbiakban: MTAtv.) határozza meg. A törvény szerint az Akadémia sajátos helyet foglal el a nemzetgazdaságban és a testületi szervek körében, mivel egyrészt önkormányzati elven alapuló, jogi személyként működő köztestület, amely az akadémikusok, valamint a tudomány hazai képviselői testülete, másrészt a központi költségvetés szerkezeti rendjében önálló fejezetet alkot.

2.) Az Akadémia szervezet-rendszerében a 2010. évben bekövetkezett változások

A Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet 2010. január 1-től átkerült az Akadémia irányítása alá. (343/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet) További változás, hogy 2011. január 1-től a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium irányítása alá tartozik.

3.) A beszámolási időszak pénzügyi helyzetének általános jellemzése

3.1. Az Akadémiának a központi költségvetésből való részesedése a 2010. évben tovább csökkent, elérte a 0,4%-os szintet, ezzel párhuzamosan 6,6 %-kal növekedett a központi költségvetésbe történő adók, járulékok és befizetési kötelezettségek összege.

3.2. Az intézményi saját bevételek ebben az évben is növekedtek, ezek mértéke közel 6%-os volt (az MTA-Q2 beruházás nélkül).

A bevételek növekedése ellenére a kutatóhálózatban komoly likviditási problémák alakultak ki a hazai pályázati források (NKTH, NFÜ) felülvizsgálatával összefüggő finanszírozási korlátozások miatt. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a már érvényes szerződések alapján elvégzett kutatási feladatokra jutó támogatásokat nem, illetve még több esetben a 2011. évben sem utalták ki. A kutatóhálózatban ezt a finanszírozási gondot az Akadémia saját erőforrásaival nem tudja kompenzálni.

3.3. Az Akadémia vagyonának használhatósági (korszerűségi szintje) minden eszközcsoportban (immateriális javak, ingatlanok, gépek, műszerek, járművek) kismértékben, ezen belül a kutatóintézeteknél 19,4%-ról 19,5%-ra emelkedett. A matematikai és természettudományi ku-

tatóintézetek gép-műszer állomány korszerűségi foka mindössze 16,4 %-os és több kutatóintézetnél ez a mutató 10% alá csökkent.

Ez az eredmény azonban még mindig nem megfelelő, mivel a kutatási tevékenység nemzetközi színvonalú ellátása feltételezi a legkorszerűbb eszközállomány meglétét. Ezen a területen még további komoly, több milliárdos források bevonására, valamint a folyamatos, elhasználdott eszközök cseréjére is szükség lenne.

- 3.4. Egyre nagyobb és az Akadémia saját forráslehetőségein belül már megoldhatatlan problémát jelent az épületek felújítási igénye. Az akadémiai ingatlanoknál a folyamatos állagmegóvás ellenére is évről évre egyre nagyobb felújítási feladatok jelentkeznek, ám forráshiány miatt az igények töredékének teljesítése valósulhat meg.
- 3.5. A közszférában, így az akadémiai kutatóhálózatban a 2004. évtől nem volt központi illetményfejlesztés, és ez együtt járt a kötelező átsorolások elmaradásával. A kutatói életpálya-modell kiszámíthatóságát ez a helyzet nagyon hátrányosan érinti.

Az előzőekben összefoglalt – a 2010. évi akadémiai gazdasági helyzetet jellemző – megállapítások azt mutatják, hogy az Akadémia intézményhálózatánál mind a személyi, mind a tárgyi feltételek tekintetében komoly problémák vannak, amelyeket tovább nehezít a hazai pályázati rendszerek – remélhetőleg csak ideiglenes – leállítása.

4.) A gazdálkodási szabályok változása

- 2010. augusztus 15-ével hatályon kívül helyezték a költségvetési szervek jogállásáról szóló 2008. évi CV. törvényt, módosult a szakfeladatrend, amely a gazdálkodás újragondolását és átrendezését eredményezte az intézeteknél. Ez maga után vonja az alapító okiratot módosítását, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzatok újrafogalmazását.
- Megszűnt a kötelezően előírt maradványtartási kötelezettség.
- 2010. január 1. napjától az egészségügyi hozzájárulás megszüntetésére került sor. A munkaadói járulékot felváltotta a munkaerőpiaci járulék.
- 2010. évben indult a Pénzügyminisztérium Informatikai Szolgáltató Központja irányításával a Magyar Államkincstárral közös Költségvetési Gazdálkodási Rendszer (KGR) tesztelés utáni éles bevezetése, melyben több akadémiai intézet is részt vett. A Forrás SQL program ingyenes bevezetési időszaka 2010. június végéig tartott, meg sem várva

az első félévi költségvetési beszámoló elkészítését. Ezt követően a fejlesztő cég részéről nyújtott „support” biztosította az intézmények részére a program működtetéséhez szükséges segítségnyújtást. Az éles bevezetés számos problémát és megoldandó feladatot generált.

5. Fejezeti szintű előirányzatok teljesítése

Működési és felhalmozási előirányzatok teljesítése

	adatok millió Ft-ban		
Jogcímek	2010. évi terv	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tényleges teljesítés
Kiadások	49.886,1	68.462,0	61.050,3
Ebből:			
- Személyi juttatás	28.873,4	28.479,0	25.769,3
- Munkáltatót terhelő járulékok	6.813,4	7.633,7	6.756,6
- Dologi kiadások	11.068,8	16.821,4	14.991,2
- Kamatkiadás			0,2
- Támogatásértékű működési kiadás	88,9	725,1	607,0
- Társadalom- és szociálpolitika juttatások		6,4	13,2
- Működési célú kiadások	349,0	754,6	630,1
- Felújítás	906,1	1.301,3	844,5
- Intézményi beruházások	1.598,5	8.346,7	7.210,0
- Támogatásértékű felhalmozási kiadás		11,5	11,5
- Előző évi maradványátadás		4.257,3	4.104,2
- Ellátottak pénzbeli juttatásai		1,2	
- Egyéb felhalmozási kiadás		8,7	0,1
- Kölcsönök	20,9	69,7	57,5
- Alap- és vállalkozási tevékenység közötti elszámolások		45,4	54,9
- Tartalék	167,1		
Bevételek	49.886,1	68.462,0	67.790,9
Ebből:			
- Költségvetési támogatás	37.554,7	35.474,8	35.474,8
- Saját bevétel	12.331,4	22.201,5	21.632,0
- Pénzforgalom nélküli bevétel		10.785,7	10.684,1

6.) A működési előirányzatok évközi, fejezetszintű módosításai, teljesítése

6.1. Az Akadémia rendelkezésére álló források alakulása

6.1.1. Költségvetési támogatás

Az Akadémia és az irányítása alá tartozó köztestületi költségvetési szervek (kutatóintézetek, egyéb intézmények), a támogatott kutatóhelyek részére, valamint a központilag kezelt feladatokra 2010-ben az Országgyűlés által elfogadott költségvetésben 36.554,7 millió Ft támogatás szerepelt, melyből az OTKA-programok támogatása 5.436,0 millió Ft volt.

A Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet 2010. január 1-től átkerült az Akadémia irányítása alá, mely 1.000 millió Ft támogatásnövekedést eredményezett. /343/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet/

A működési és felújítási célt szolgáló támogatásból 28.828,8 millió Ft (a teljes keret 76,8%-a) átadásra került az intézmények részére. A fennmaradó 23,2% a központilag kezelt feladatok (ide értve az OTKA-programokat is) megvalósításának pénzügyi forrását jelentette.

Az Országgyűlés által jóváhagyott költségvetési keretszámok az előző évhez képest a következő jogcímeneken változtak:

<u>Jogcímek</u>	<u>millió Ft-ban</u>
2009. évi eredeti támogatási előirányzat	37.334,8
• Járulékcsökkentés miatti támogatáselvonás	- 694,4
• Egészségügyi hozzájárulás megszűnése miatti támogatáselvonás	- 85,7
Az Országgyűlés által elfogadott	
2010. évi költségvetési támogatás összesen:	36.554,7
• Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet átvétele miatti növekedés	1.000,0

A jóváhagyott költségvetési támogatás egyrészt a Kormány által elrendelt intézkedések, másrészt jogszabályi változásokkal összefüggésben 2.079,9 millió Ft-tal csökkent, így a 2010. évi költségvetési támogatás összege 35.474,8 millió Ft-ra módosult.

A költségvetési támogatást érintő évközi változások jogcímei a következők voltak:

<u>Jogcímek</u>	<u>millió Ft-ban</u>
1.) Jogszabályi változással összefüggő módosítások:	
Más fejezetek részére támogatásátcsoportosítás (átadás)	
● OTKA témapályázatokból átcsoportosítás	- 2.825,0
○ Országgyűlés	0,8
○ Honvédelmi Minisztérium	3,0
○ Központi Statisztikai Hivatal	7,4
○ Külügyminisztérium	2,5
○ Oktatási és Kulturális Minisztérium	664,2
○ Nemzeti Erőforrás Minisztérium	2.043,8
○ Vidékfejlesztési Minisztérium	103,3
● Szakmai feladatokból átcsoportosítás (idős akadémikusok támogatása)	- 0,7
● Könyv- és folyóirat-kiadásból átcsoportosítás	- 3,4
● Sajátos nemzetközi kapcsolatok támogatásából átcsoportosítás	- 0,2
<u>Összesen:</u>	<u>- 2.829,3</u>
Más fejezetektől kutatási támogatás átvétele	
2010. I. félév:	
● Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztériumtól	56,0
● Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumtól	18,5
● Miniszterelnöki Hivaltól	13,3
● Oktatási és Kulturális Minisztériumtól	19,1
2010. II. félév:	
● Közigazgatási és Igazgatásügyi Minisztériumtól	14,5
● Nemzeti Erőforrás Minisztériumtól	26,3
● Országgyűléstől	2,0
● Vidékfejlesztési Minisztériumtól	2,1
<u>Összesen:</u>	<u>151,8</u>
2.) Kormány-intézkedésekkel összefüggő módosítások	
● A 2010. évi eseti keresetkiegészítés támogatása	517,1
● Prémiumévek program kiadásainak támogatása	20,5
● A 2011. évi magyar EU-elnökséggel összefüggő kutatási feladatokra	60,0
<u>Összesen:</u>	<u>597,6</u>
<u>Támogatásváltozás összesen</u>	<u>- 2.079,9</u>

Az Akadémia irányítása alá tartozó köztestületi költségvetési szervei és feladatai költségvetési támogatásának alakulását, illetve a megszerzett saját bevételeit, valamint a ténylegesen rendelkezésre álló átlaglétszámot az **1. számú melléklet** tartalmazza.

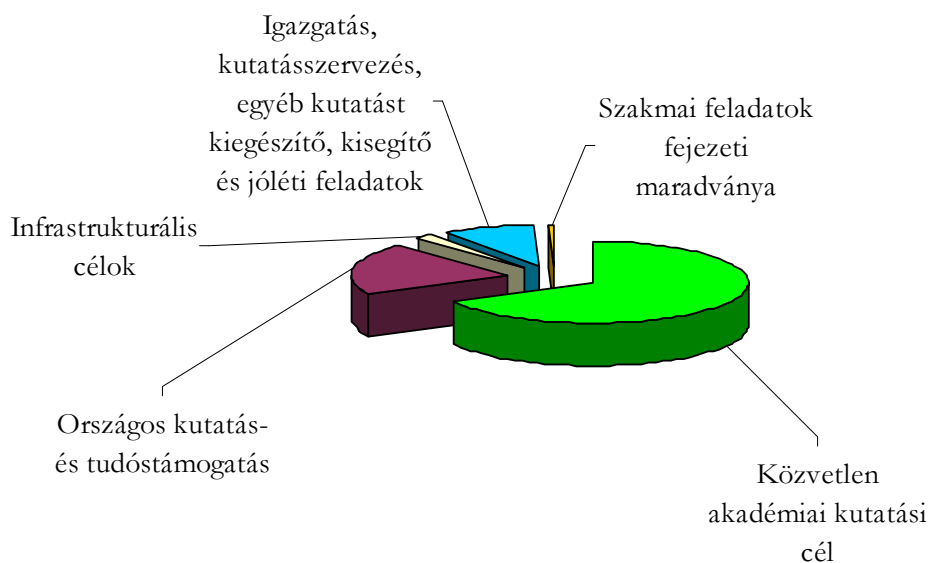
	adatok millió Ft-ban		
	Intézmények	Fejezeti kezelés	Összesen
Az Országgyűlés által jóváhagyott támogatás	28.828,8	8.725,9	37.554,7
Tényleges támogatás	33.881,7	1.593,1	35.474,8
Változás	5.052,9	- 7.132,8	- 2.079,9
Változás %	117,5	18,3	94,5

A támogatás felhasználási jogcímei

A 2010-ben az Akadémia részére – OTKA-programok és Iroda, valamint a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet költségvetése nélkül - biztosított működési és felújítási célú költségvetési támogatás felhasználásának alakulását a következő mutatószámokkal lehet jellemezni:

Felhasználás iránya	2009.év %	2010.év %
Közvetlen akadémiai kutatási célokra	68,5	67,6
Országos kutatás- és tudóstámogatásra	19,3	20,4
Infrastrukturális célokra	1,6	2,1
Igazgatási, kutatásszervezési, területi akadémiai bizottságok, jóléti és egyéb feladatokra	9,1	9,4
Kötelezettségvállalásokkal terhelt fejezeti maradvány	1,5	0,5
Összesen	100,0	100,0

A 2010. évi megoszlás:

6.1.2. Intézményi saját bevételek

Tervezett saját bevételek

adatok millió Ft-ban

Kiadási jogcímek	Tervezett összeg	Tényleges összeg	A tényleges a tervezetthez viszonyítva (%)
Működési, szolgáltatási bevétel	4.530,9	5.769,8	127,3
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből származó bevétel		200,0	
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	8,2	89,4	1.090,2
Átvett pénzeszközök	1.928,1	4.193,9	217,5
Támogatásértékű bevételek	2.151,5	4.998,5	232,3
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele		3.275,5	nem értelmezhető
Áfabevételek	991,8	2.495,7	251,6
Kölcsönbevételek	20,9	51,7	247,4
Összesen	9.631,4	21.074,5	218,8

A tényleges saját bevételek – a maradványok igénybevétele nélkül – 118,8%-kal meghaladta a tervezett mértéket.

A tervezett összegtől való jelentős, sok esetben nem is értelmezhető %-ok azt is jelentik, hogy a kutatási területen a bevételi tervezés és a tényleges teljesítés között rendkívül nagy az eltérés, ami ezen a területen egyenlő a bevételi teljesítések kiszámíthatatlanságával. Mindez erősíti a finanszírozás területén kialakult instabilitást.

A tényleges saját bevétel mértéke

Az intézmények a 2010. évben is jelentős volumenű saját bevétellel járultak hozzá szakmai feladataik teljesítéséhez.

Az intézményi saját bevételek a 2010. évben 21.074,5 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 19,8%-kal magasabb, mint az előző időszak teljesítménye.

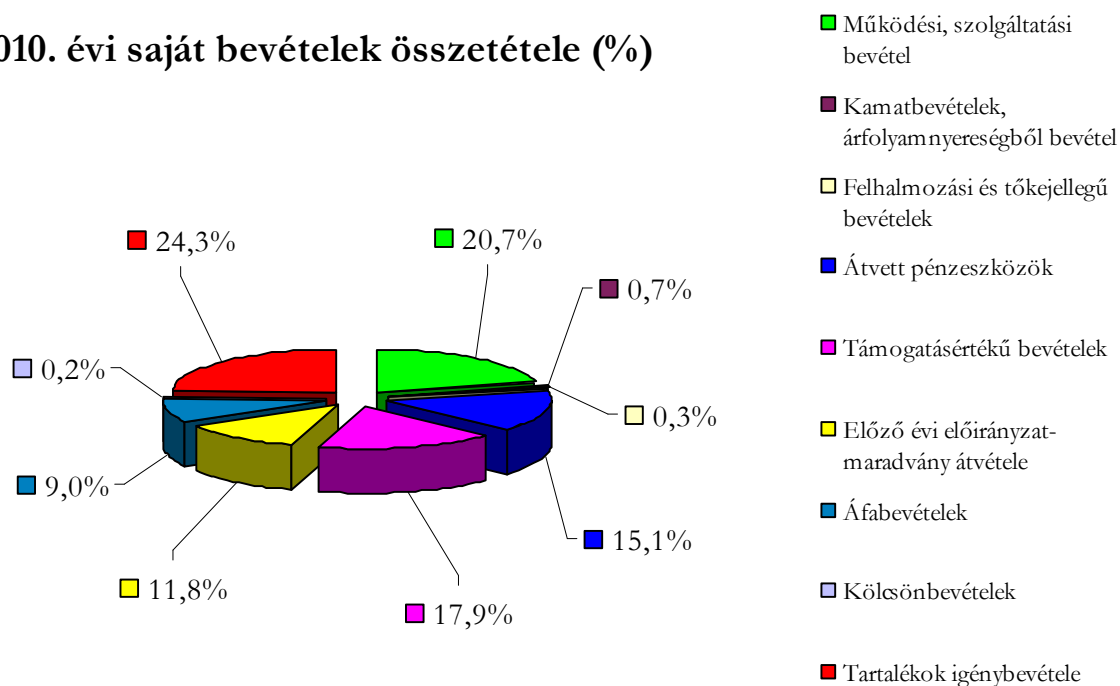
A bevételek közül a felhalmozási bevételek volumene nőtt a legnagyobb mértékben, de az átvett pénzeszközök és a támogatásértékű bevételek esetében is a növekedés szintje meghaladta a tervezett összeg 100%-át. Az átvett pénzeszközök közel 93%-a külföldi forrásokból származott.

A bevételi jogcímeneken emelkedés tapasztalható, kivéve a működési-szolgáltatási, a kamat-, valamint a kölcsönbevételek jogcímeit.

Legnagyobb mértékben az előző évi maradvány-átvétel értéke növekedett, ennek oka a Természettudományi Kutatóközpont (MTA-Q2 program) létrehozására, a Kémiai Kutatóközpont részére a fejezettől átutalt 2,5 milliárd Ft-os támogatás.

A bevételek jogcímenkénti összetételét és az ezekhez kapcsolódó mutatószámokat a **2. számú melléklet** részletezi.

A 2010. évi saját bevételek összetétele (%)

- A pályázati bevételeket alapvetően két nagy területre lehet besorolni:
 - Különböző központi programokból átvett – támogatási forrást nem érintő – pénzeszközök (pl. az NKTH kutatási célú támogatása, OTKA, fejezeti programok). Ezek a pályázati bevételek a 2010. évben 3.813,6 millió Ft-ot tettek ki, ennek összege az előző évhez viszonyítva 18,2%-kal csökkent.
 - A külföldről kapott megbízások összege a 2010. évben 3.852,3 millió Ft-ot tett ki. Ez az összeg 2,4%-kal csökkent az előző évi összeghez képest.
A külföldről átvett pénzeszközökből 2.604,2 millió Ft az európai uniós pályázatokból, 1.248,1 millió Ft nemzetközi szervezetektől és külföldi magánszervezetektől származik. Ez az összeg nem tartalmazza a strukturális alapoktól származó bevételeket.
- A működési, szolgáltatási bevételeknél a beszámolási időszakban 3,1%-os csökkenés következett be.
Ezek a bevételek az intézmények alap- és vállalkozási tevékenységével összefüggésben és nem központi programokból származnak, valamint ebben a körben jelennek meg az intézmények által végzett egyéb tevékenységek (pl. bérbeadás) és a továbbszámolt szolgáltatások bevételei is.
- A devizaszámlák kamatbevételeinek volumene ebben az időszakban jelentősen, 18,2%-kal csökkent, míg a devizaszámlákon meglévő pénzeszköz állománya is csökkent az előző év végi állományhoz képest.
- Az előző évi tartalékok igénybevétele 7,7%-kal emelkedett az előző évi teljesítéshez viszonyítva. A tartalékok igénybevétele az áthúzódó feladatokkal volt összefüggésben.

Össességében a saját bevételek még mindig jelentős részt képviselnek az intézmények gazdálkodásában, mivel a jelenlegi intézményi szervezetek fenntartása, a feladatellátások a csökkenő központi támogatások mellett csak saját bevételből finanszírozhatók.

A bevételek esetében a külföldi megbízásokból származó bevételek volumene közel azonos szinten maradt. Ez az akadémiai kutatóintézetek nemzetközi elismertségét jelenti, azonban változatlanul felveti azt a gondot, hogy ezeknek a forrásoknak a terhé-

re – a rendkívül szigorú elszámolási szabályok miatt – intézményi üzemeltetési kiadások csak korlátozott mértékben számolhatók el. Az általános utófinanszírozás miatt az intézetek évközi likviditási gondjai egyre gyakoribbá válnak, amely problémát az Akadémia saját hatáskörében már nagyon nehezen tudja megoldani. Az elmúlt év likviditási gondjait tovább növelte az egyes finanszírozóknál központilag elrendelt felülvizsgálatok miatti kiutalási moratórium.

6.2. Kiadási előirányzatok teljesítése

Tervezett kiadások

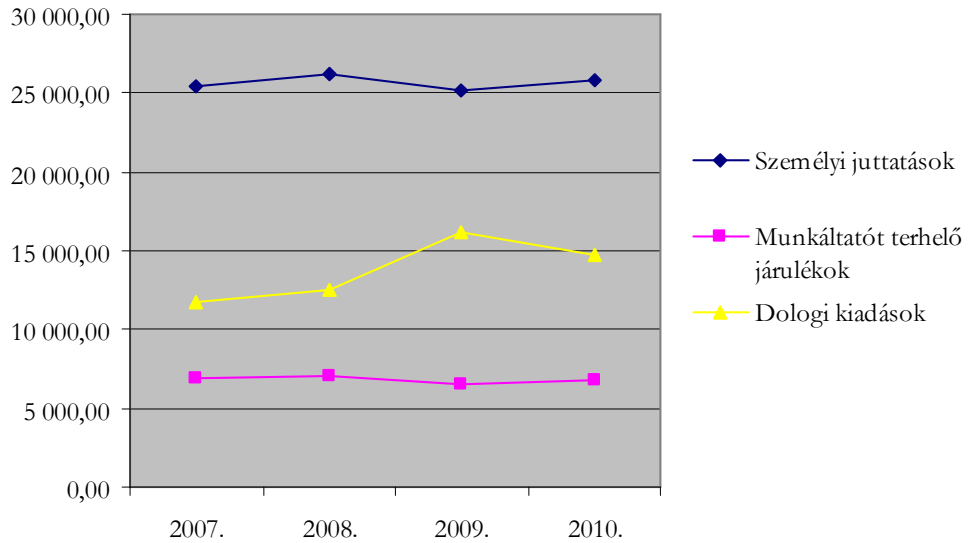
Kiadási jogcímek	Tervezett összeg	Tényleges összeg	adatok millió Ft-ban
			A tényleges a tervezetthez viszonyítva (%)
Személyi juttatások	23.751,2	25.769,3	108,5
Munkaadókat terhelő járulékok	5.554,9	6.756,5	121,6
Dologi kiadások	5.917,8	14.742,6	249,1
Beruházások	746,8	7.210,3	965,5
Felújítások	841,0	844,6	100,4
Kölcsön	20,9	57,4	274,6
Pénzeszközátadások	114,3	756,9	662,2
Összesen	36.946,9	56.137,6	151,9

A tényleges kiadások mértéke

Az intézmények tényleges kiadásai 56.137,6 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 7,0%-kal magasabb, mint az előző évben volt.

Az intézmények legjellemzőbb - összehasonlítható - kiadási jogcímei a következők voltak:

Kiadási jogcímek	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évhez viszonyítva (%)
Személyi juttatások	25.208,9	25.769,3	102,2
Munkaadókat terhelő járulékok	6.521,5	6.756,5	103,6
Dologi kiadások	16.218,3	14.742,6	90,9
Összes kiadás	52.442,9	56.137,6	107,0

A személyi juttatási kiadások az előző évhez viszonyítva szinten maradtak, a minimális növekedés 2,2 %-os volt. (Nem volt illetményfejlesztés, a jutalom kifizetése korlátozva volt stb.)

A dologi kiadásoknál jelentősebb csökkenés mutatkozik, itt az előző évi érték volt nagyon kiemelkedő az előző évekhez képest.

7.) *Vagyoni állapot alakulása*

Az MTA tv. 23.§-a alapján az Akadémia vagyonába tartozik az állami vagyonról szóló törvény alapján az Akadémiának átadott vagyon. Ide tartoznak az ingatlanok, az immateriális javak, a tárgyi eszközök, a pénz, a befektetések és a részesedések is.

7.1. Az immateriális javak értékének alakulása

Az immateriális javakkal való gazdálkodás (kivéve a gazdasági társaság alapítása) az intézmények hatáskörében történik. A szellemi termékek esetében az egységes eljárási rend szabályozása folyamatban van.

7.2. Az ingatlanok értékének alakulása

Ingatlanok értékesítése:

1. Szeged, I. kerület Csalogány u. 29. szám alatti (884/1 hrsz) kivett lakóház, udvar megnevezésű 1118 m² alapterületű telek és annak felépítménye. Eladási ár: 24.501.000 Ft, értékesítés ideje: 2010. március 18.

2. Balatonfüred, Kosztolányi Dezső u. 2. szám alatti (3928/H/21, 3928/H/22, 3928/H/30, 3928/H/49, 3928/H/50 hrsz) üdülőben 5 db egyenként 29 m² alapterületű üdülőegység. Eladási ár: 21.840.000 Ft, értékesítés ideje: 2010. július 19-21.

Ingatlanok vásárlása:

1. Sopron, Csatai u. 4. szám alatti (3239 hrsz) kivett irodaépület megnevezésű 50 m² alapterületű telek felépítménnyel. Vételi ár: 4.500.000 Ft, vétel ideje: 2010. április 12.
2. Budapest, XI. kerület Magyar Tudósok körútja 2. szám alatti (4082/31 hrsz) kivett egyetem megnevezésű 9323 m² alapterületű telekrész, 23 %-os készütségi állapotú felépítménnyel és földhasználati joggal.

telekrész: vételi ár: 1.400.000.000 Ft + ÁFA,
vételi időpontja: 2010. október 13.

felépítmény: vételi ár: 1.490.000.000 Ft + ÁFA,
vételi időpontja: 2010. október 13.

földhasználati jog: vételi ár: 55.000.000 Ft + ÁFA,
vételi időpontja: 2010. november 26.

(részletfizetési feltételek szerint 2010. évben 200 MFt kifizetés teljesült)

Vagyoni értékű jog vétele:

1. Tiszafüred, Füredi út 10. szám alatti (1641 hrsz) 1478 m² alapterületű telek, földszintes nyeregtetős épülettel, melléképületekkel. Használat jog 30 év időtartamra térítésmentesen. Szerződés megkötése: 2010. november 17.

7.3 A forgóeszközök állományának alakulása

Az akadémiai intézmények eszközállományának egy részét a forgóeszközök alkotják, melyek értéke 13,3 milliárd Ft volt, mely az előző évhez viszonyítva 8,4%-kal emelkedett.

Az akadémiai vagyon alakulását a volumenváltozáson túlmenően a belső összetétel alapján számított jellemző **mutatók**kal is elemezhetjük, melyek alapján megállapítható, hogy:

- A beszámolási időszakban a *forgóeszközök lekötöttsége* – azaz a készletek és a forgóeszközök aránya – 3,9%-ról 3,6%-ra csökkent az előző időszakhoz viszonyítva. Ezzel egyidejűleg magas a szabad forgóeszközök mutatója.
- A *tőkefelezési mutató* - azaz a kötelezettségek és a saját forrás (saját tőke és tartalékok) aránya – 27,7%-ról 29,9%-ra emelkedett az előző évhez viszonyítva, amely a kötelezettségek volumenének 19,1%-os növekedésével, a saját tőke 16,5%-os növekedésével, és a tartalékok 12%-os csökkenésével van összefüggésben.
- Az intézmények likviditási helyzetét a *likviditási ráta* jellemzi, amely szerint a rövid lejáratú kötelezettségeket a 2009. évben 1,6-szorosan, míg a 2010. évben 1,4-szeresen lehetett forgóeszközökből finanszírozni. Az intézmények teljes kötelezettségállománya is a mobilizálható forgóeszközökből finanszírozható. Az akadémiai intézmények likviditási helyzete az előző évhez viszonyítva romlott.

8.) Az Akadémia előirányzat-maradványának alakulása

8.1 Az intézmények előirányzat-maradványának alakulása

Az Akadémia irányítása alá tartozó intézmények 2010. évi alaptevékenységével összefüggésben 5.078,9 millió Ft összegű felhasználható előirányzat-maradvány keletkezett, mely az előző évhez viszonyítva 15,7%-os csökkenést mutat. A maradvány legnagyobb része áthúzódó fizetési kötelezettségekkel és kutatási megbízásokkal, pályázati előlegekkel van összefüggésben. A maradvány 81,2%-a a kutatóintézeteknél és a támogatott kutatócsoportoknál keletkezett.

A 2010. évi alaptevékenységi maradvány intézménycsoportonkénti összetételét a **4. számú melléklet** tartalmazza.

8.2 Fejezeti kezelésű előirányzatok maradványának alakulása

Az Akadémia központi feladatainak 2010. évi maradványa 1.254,0 millió Ft volt, illetve 3.593,2 millió Ft az előző évek fel nem használt maradványa.

Az egyes központi feladatok maradványának alakulása a következő:

	millió Ft-ban
Magyar Tudomány	1,0
Könyv- és folyóirat-kiadás támogatása	46,9
Központi kiadványok támogatása	26,9
Fiatal kutatók pályázatos támogatása	100,9
Sajátos nemzetközi kapcsolatok támogatása	131,5
Nagy Imre Emlékház és Nagy Imre Társaság alapítványi támogatása	16,3
Határon túli magyar tudósok támogatása	0,8
Szakmai feladatok teljesítésének támogatása	384,9
Központi kezelésű felújítások	15,5
Gazdasági és Szociális Tanács működtetésének támogatása	18,9
Európai uniós és hazai kutatóintézeti pályázatok támogatása	1,8
<u>OTKA Kutatási témapályázatok</u>	<u>508,6</u>
<u>Összesen:</u>	<u>1.254,0</u>

A központi feladatok maradványai a következő évre áthúzódó feladatok finanszírozásához szükségesek.

9.) Az akadémiai intézmények vállalkozási tevékenységének alakulása

Az akadémiai intézmények a 2010. évi gazdálkodásuk során is végeztek vállalkozási tevékenységet, melynek főbb jellemzői a következők voltak:

	<i>millió Ft-ban</i>
- Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi eredménye	643,1
- Alaptevékenységre felhasznált előző évek eredménye	- 54,8
- Alaptevékenységre felhasznált tárgyévi eredmény	-
- Befizetési kötelezettség	- 67,7
- Vállalkozási tartalékba helyezhető eredmény	520,6
- Következő évi alaptevékenységre elkülönített eredmény	62,3

10.) Gazdasági társaságokban való akadémiai részvétel

Az intézmények kezdeményezésére és eszközeikkel alakult társaságok részesedésével való gazdálkodást akadémiai döntések alapján többnyire az intézetek végzik. A közvetlen akadémiai részvétellel működő társaságok részesedésével többségében az Akadémia Vagyonkezelő Szervezete gazdálkodik, de egyes esetekben a tulajdonosi képviselő feladatát kutatóintézet látja el. A Vagyonkezelő Szervezetnél nyilvántartott egyes részesedések utáni osztalékbevitel is eseti döntéssel kutatóintézetet illetheti meg.

10.1. Az Akadémia közvetlen tulajdonosi részvétellel működő gazdasági társaságok 2010. évi helyzetének alakulása

A Martonseed Martonvásári Mezőgazdasági Kísérleti Gazdaság Zrt. kisebbségi, 15% tulajdoni arányt biztosító, 21.190 ezer Ft névértékű csomagját az Akadémia 25.852 ezer Ft-ért az Akadémia megvásárolta. A vásárlás utáni 100%-os, 141.269 ezer Ft névértékű részvénycsomag 2010 évvégén értékesítették 196.500 ezer Ft vételáron.

Az MTA-MMSZ Műszer-, Méréstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. beolvadt az MMSZ 2000 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-be.

Az Anxiofit Kutatási, Fejlesztési, Kereskedelmi Kft. tőkeszerkezete - a szorongásoldó gyógyszerkészítmény engedélyezési eljárásának nagy költségigénye miatt - külső kockázati tőkebefektető bevonásával módosult.

Az Akaprint Nyomdaipari Kft., az Akadimpex Külkereskedelmi Kft. és az Izotóp Intézet Kft. kisebbségi részesedései feletti tulajdonosi joggyakorlás központi akadémiai kezelésbe került. Az Izotóp Intézet Kft. 30,4%-os üzletrésze utáni osztalék azonban változatlanul az MTA Izotópkutató Intézetét illeti.

A Vagyonkezelő Szervezetnél nyilvántartott, közvetlen akadémiai kezelésű társaságoktól realizált osztalékbevételek 154,1 millió Ft, mely az előző évi teljesítést 34%-kal haladja meg. Kiemelkedően eredményesen gazdálkodik az Akadémiai Kiadó Zrt. A korábbi évek eredményes gazdálkodása 116 millió Ft-os osztalékfelvonást tett lehetővé az Akadimpex Kft.-től. Az elért osztalékbevételek aránya a kezelt részesedések állományához viszonyítva 30%-os volt.

10.2. Az Akadémia által alapított költségvetési szervek részvétele vállalkozásokban

Az Izinta Kereskedelmi Kft. 81,2%-os tulajdonosi részarányt biztosító üzletrésze az Akadémiától átadásra került az MTA Izotópkutató Intézetéhez.

A Delta Bio 2000 Kutatási, Fejlesztési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 26,39% tulajdoni arányt biztosító üzletrésze átadásra került az Akadémiától az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpontjához.

Az intézmények osztalékbevételei 20,8 millió Ft-ot realizáltak, mely az előző évi osztalékbevételek 86%-a. Az elért osztalékbevételek aránya a részesedések állományához viszonyítva, 22%-os.

11.) Lakásépítési támogatás

A Központi Lakásépítési Alapból a 2010. évben 10 fő részesült munkáltatói kölcsönben. A kifizetett kölcsön legalacsonyabb összege 400 ezer Ft, míg legmagasabb összege 1.000 ezer Ft volt.

A 10 fő részére folyósított kölcsön összege 7.900 ezer Ft volt. A Központi Lakásépítési Alapból 1971. évtől 2010. december 31-ig 2.250 fő részére folyósított munkáltatói kölcsönt.

A Lakásépítési Alap 2010. december 31-i záró egyenlege: 72.075 ezer Ft volt.

Költségvetési címenkénti indoklás

1.1. cím: MTA TITKÁRSÁG IGAZGATÁSA

Az MTA Titkársága az MTA tv. 19.§-ában foglaltak szerint az Akadémia köztestületi feladatait szervező, az Akadémia kutatóhálózatának és más intézményeinek igazgatási, gazdálkodási, pénzügyi, vagyonkezelési és ellenőrzési feladatait ellátó köztestületi költségvetési szerv, amely az alapító okiratában meghatározott közfeladatokat lát el.

Ezek a főbb feladatai a következők:

- A Titkárság segíti elő az Akadémia választott vezetőinek és köztestületi szerveinek munkáját támogatva elősegítse az MTA tv.-ben megfogalmazott akadémiai feladatok megvalósítását.
- A Titkárság látja el az Akadémia nemzetközi kapcsolataiból eredő adminisztratív lebonyolítási és elszámoltatási feladatokat.
- A Titkárság az MTA testületeinek működéséhez szükséges döntéseket előkészítő, szervező, összehangoló, végrehajtó és ellenőrző tevékenységet lát el. Biztosítja a köztestületi tagok részére tagságukból eredő jogaik gyakorlásának a feltételeit.
- A Titkárság hajtja végre a Közgyűlés, a közgyűlési bizottságok, az Elnökség, a Vezetői Kollégium, annak állandó bizottságai, a Doktori Tanács, a tudományos osztályok és bizottságok, valamint a Bolyai Kuratórium működésével kapcsolatos feladatokat.
- A Titkárság biztosítja az AKT és szakbizottságainak működési feltételeit, készíti elő döntéseit és gondoskodik végrehajtásukról. Tartja a kapcsolatot a kutatóhálózattal, és figyelemmel kíséri a kutatási feltételek meglétét.
- A Titkárság végzi el az akadémiai költségvetés operatív pénzügyi, gazdasági feladatait; ellátja a fejezeti gazdálkodással kapcsolatos feladatokat. Átruházott hatáskörben ellátja az MTA vagyonának kezeléséből adódó gazdálkodási és képviseleti feladatokat.
- A Titkárság segíti, irányítja és ellenőrzi az akadémiai intézmények pénzügyi, gazdasági munkáját.
- A Titkárság látja el a Doktori Tanács Titkárságának pénzügyi-gazdasági feladatait.
- A Titkárság adományokat fogadhat el, hagyatékot kezelhet a vonatkozó belső szabályozások szerint.

Az MTA Titkársága a központi költségvetésben az 1. címben jelenik meg, mint a fejezet irányítását ellátó szerv. Az MTA Titkársága a klasszikus igazgatási feladatain túlmenően több olyan feladatot is ellát, mely az országban egyedülálló. Ezek a tevékenységek:

- tiszteletdíjak (akadémikusok, doktorok) folyósítása
- Bolyai János kutatási ösztöndíj rendszerének működtetése
- köztisztviselési feladatok lebonyolítása

Az MTA Titkársága igazgatásának 2010. évi feladatellátása

A Titkárság 2010. évi feladatellátása során az előzőekben megjelölt feladatait folyamatosan ellátta és ezek mellett még a következő új feladatok lebonyolításában is részt vett:

- Gazdasági és Szociális Tanács Titkárságának Akadémián belüli működtetésének a teljes körű pénzügyi és számviteli lebonyolítása;
- az Akadémia brüsszeli képviseletével kapcsolatos operatív szakmai és pénzügyi feladatok ellátása;
- a World Science Forum (WSF) Titkárság működtetése, a 2011. évi rendezvény-előkészítő, szakmai és pénzügyi feladatainak megszervezése, végrehajtása;
- a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia teljes gazdálkodási, pénzügyi feladatainak átvétele és ellátása;
- az Akadémia belső kontrollrendszerének – ideértve a belső ellenőrzési tevékenységet is – újjászervezése.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	1.633,7	1.245,0	1.670,5	1.545,8	94,6%	92,5%
ebből:						
személyi juttatás	936,2	878,3	959,9	932,4	99,6%	97,1%
központi beruházás						
Folyó bevétel	131,5	25,2	119,0	115,0	87,5%	96,6%
Támogatás	1.579,3	1 219,8	1.370,9	1.370,9	86,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	103,5	–	180,6	166,1	160,5%	92,0%
Létszám (fő)	161	174	176	169	105,0%	96,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	1.245,0	25,2	1.219,8	878,3
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	12,4		12,4	9,8
Prémiumévek program támogatása	2,6		2,6	2,0
Többletfeladat ellátásának támogatása	136,1		136,1	-4,5
Többletbevétel	5,7	5,7		1,0
Előző évi maradvány-átvétel	88,1	88,1		1,4
Előirányzat-maradvány igénybevétele	180,6	180,6		72,9
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-1,0
2010. évi módosított előirányzat	1.670,5	299,6	1.070,9	959,9

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	23,4	12,5	53,6
Átvett pénzeszközök	5,1	1,4	27,4
Támogatásértékű bevételek	14,2	5,1	35,9
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	75,8	88,1	116,1
Kölcsön bevételek (Központi lakásalap)	13,0	7,9	61,0
<i>Összesen:</i>	<i>131,5</i>	<i>115,0</i>	<i>87,4</i>
Költségvetési támogatás	1.579,3	1.370,9	86,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	103,5	166,1	160,5
Együtt	1.814,3	1.652,0	91,1

Kiadási struktúra

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	936,2	932,4	99,6
Munkaadókat terhelő járulékok	270,1	257,3	95,3
Készletbeszerzések	31,5	27,5	87,3
Szolgáltatások	75,4	47,2	62,7
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	104,8	114,9	91,2
Egyéb dologi kiadások	133,5	73,7	55,2
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	19,5	38,5	196,9
ÁFA-kiadások	34,2	29,4	86,0
Beruházási kiadások	2,4	12,7	522,7
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	13,1	4,3	32,6
Kölcsönök	13,0	7,9	61,0
Együtt	1.633,7	1.545,8	94,6

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	932,4	60,3
Munkaadókat terhelő járulékok	257,3	16,6
Dologi kiadások	331,2	21,5
Beruházási kiadások	12,7	0,8
Kölcsönök	7,9	0,5
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	4,3	0,3
Együtt	1.545,8	100,0

Létszámhelyzet

adatok fő-ben

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	169	176	104,1
Teljes átlagléttség	161	169	105,0
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	158	165	104,4
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	3	4	133,3

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A Pénzügyi Főosztályon belül megszűnt az Intézményi Belső Ellenőrzési Osztály, így ez a feladat visszakerült az intézményekhez.

Megszűnt a Stratégiai-elemzési Főosztály, a munkakörök átkerültek a Kutatóintézet Főosztályhoz.

- **A gazdálkodási szabályok változása**

Bevezettük a cafeteriarendszert, amelynek keretében az alkalmazottak szabadon választhattak az adható juttatások közül.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A dolgozók eseti kereset-kiegészítésben részesültek, kompenzálendő az illetményemelés, valamint a 13. havi illetmény hiányát.

- Negatív tényezők:

Az eseti kereset-kiegészítés mértéke nem ellensúlyozta kellő mértékben az évek óta elmaradt illetményemelést.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	182,3	124,7	68,4
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-1,7	-18,4	1008,7
Összesen	180,6	106,2	58,8
Előző évek fel nem használt maradványa		14,5	
Összes előirányzat-maradvány	180,6	120,7	66,8

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az MTA Titkársága a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

1.2. cím: DOKTORI TANÁCS TITKÁRSÁGA ÉS BOLYAI ÖSZTÖNDÍJAK

A Doktori Tanács Titkársága feladatai közé tartozik az MTA doktora cím elnyerése érdekében benyújtott pályázatok elbírálása, gondozása az 1994. évi XL. törvény, valamint az MTA Doktori Szabályzata alapján. A doktori címmel rendelkezőknek tiszteletdíj folyósítása a többször módosított 4/1995. (I. 20.) Kormányrendelet és a tárgyévi költségvetésről szóló törvény alapján történik.

A Tudományos Minősítő Bizottság jogutódjaként a tudomány doktora, illetve kandidátusa fokozatok honosítása az 55/1995. (V. 17.) Kormányrendelet alapján kerül lebonyolításra.

A Doktori Tanács Titkársága a Vezetői Kollégium 1997. november 12-ei döntése alapján ellátja a Bolyai János kutatási ösztöndíj ügyintézésével és Kuratórium, valamint a szakértői kollégiumok működésével kapcsolatos titkársági feladatokat.

Így feladata a Bolyai János kutatási ösztöndíj kifizetése a 316/2001. (XII. 28.) Kormányrendelettel módosított 156/1997. (IX. 19.) Kormányrendelet, a Bolyai János kutatási ösztöndíj szabályzata és a tárgyévi költségvetésről szóló törvény alapján.

Az MTA Doktori Tanács Titkársága a 2010. évben az alábbi jogcímenek történt kifizetéseket koordinálta

- az MTA doktora címmel járó tiszteletdíj, valamint a tudomány kandidátusa fokozat után járó illetménykiegészítés folyósítása;
- Bolyai János kutatási ösztöndíj folyósítása;
- megbízási díj kifizetések a nem akadémikus szakértőknek, bírálóknak, bíráló bizottság tagjainak, a bírálóbizottság tagjainak;
- a bíráló bizottság tagjainak útiköltség-térítése;
- a Doktori Tanács és a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriuma működéséhez szükséges beszerzések intézése;
- a Doktori Tanács és a Bolyai János kutatási ösztöndíj ünnepélyes rendezvényeinek megszervezése, lebonyolítása.

Doktori tiszteletdíjak

A doktori tiszteletdíjakat a többször módosított 4/1995. (I. 20.) Kormányrendelet alapján kell folyósítani.

2008. december 31-én záró létszám:	2.622 fő
2009. december 31-én záró létszám:	2.646 fő
2010. december 31-én záró létszám:	2.644 fő

A 2010. év folyamán 58 fő részére szűnt meg a tiszteletdíj folyósítása halálozás miatt. Az MTA doktora címet a Doktori Tanács 88 főnek ítélte oda, a felfüggesztett állományból 2 fő részére újra indult a folyósítás, 4 főt felfüggesztettek. Doktorból levelező tagnak 30 főt választottak meg. Az MTA doktora címmel rendelkezők közül 30 főt választottak meg az MTA levelező tagjává.

Kandidátusi illetménykiegészítés

A tudomány kandidátusa részére az 55/1995. (V. 17.) számú Kormányrendelet értelmében a fokozat megszerzését követő hónap első napjától öt éven keresztül havi 3.000 Ft illetménykiegészítés jár.

2009. december 31-én záró létszám	8 fő
2009. december 31-én záró létszám	6 fő

Az illetménykiegészítés folyósítása a 2010. évben befejeződött - az öt éves időszak letelte miatt – 2 fő részére.

Bolyai János kutatási ösztöndíj

Az ösztöndíj mértéke a 2009. évhez képest nem változott, havi 124.500,- Ft/fő/hó.

2009. december 31-i záró létszám	548 fő
2010. december 31-i záró létszám	520 fő

Az ösztöndíj határozott időre 1, 2 vagy 3 évre nyerhető el. A meghatározott időszak letelte, valamint egyéb kilépés miatt a 2010. évben 175 fő részére szűnt meg az ösztöndíj folyósítása. A felfüggesztett állományból 2 fő részére az ösztöndíj folyósítása újra indult.

2010. szeptember 1-jétől 145 fő új ösztöndíjas lett.

Az előzőekben felsorolt szakmai és pénzügyi feladatok koordinálását, lebonyolítását mind szakmai, mind pénzügyi oldalról az MTA titkársági állományába tartozó munkatársak látják el.

A Doktori Tanács Titkársága kiadásainak alakulása

adatok millió Ft-ban

J o g c í m	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évi adat %-ában
- Tudományos fokozatosak díja			
= doktorok	2 831,8	2 833,9	100,1%
= kandidátusok	0,3	0,3	100,0%
- Megbízási díj (Bolyai János kutatási ösztöndíj után)	6,4	4,2	65,6%
- Bolyai János kutatási ösztöndíj	708,6	762,6	107,6%
- Munkaadókat terhelő járulékok (társadalombiztosítási járulék, egészségügyi hozzájárulás)	503,3	932,4	185,3%
- Dologi kiadások és befizetési kötelezettségek (irodaszer, könyv, telefon, posta, kiküldetés, reprezentáció, üzemeltetési költség, áfa stb.) átadott pénzeszközök	36,5	38,2	104,7%
Költségvetési kiadások összesen:	4 086,9	4 571,6	111,9%

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	4.086,9	4.533,9	4.781,6	4.571,6	111,9%	95,6%
ebből:						
személyi juttatás	3.547,0	3.940,6	3.726,0	3.600,9	101,5%	96,6%
központi beruházás						
Folyó bevétel	15,0	18,8	21,0	21,1	140,7%	100,5%
Támogatás	4.535,1	4.515,1	4.144,2	4.144,2	91,4%	100,0%
Előirányzat-maradvány	153,2	–	616,4	616,4	402,3%	100,0%
Létszám (fő)						

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	4.533,9	18,8	4.515,1	3.940,6
Módosítások jogcímenként				

Többletfeladat ellátásának támogatása	-370,9		-370,9	-354,0
Többletbevétel	2,2	2,2		
Előirányzat-maradvány igénybevétele	616,4	616,4		139,4
2010. évi módosított előirányzat	4.781,6	637,4	4.144,2	3.726,0

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Igazgatási szolgáltatási bevétel	11,3	17,5	155,1
Működési, szolgáltatási bevétel	3,7	3,6	96,8
<i>Összesen:</i>	<i>15,0</i>	<i>21,1</i>	<i>140,6</i>
Költségvetési támogatás	4.535,1	4.144,2	91,4
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	153,2	616,4	402,2
Együtt	4.703,3	4.781,7	101,7

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	3.547,0	3.600,9	101,5
Munkaadókat terhelő járulékok	503,3	932,4	185,3
Készletbeszerzések	6,8	6,3	93,5
Szolgáltatások	12,6	7,5	59,4
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	0,2	0,1	62,9
Egyéb dologi kiadások	11,7	12,1	103,3
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	0,9	8,6	906,9
ÁFA-kiadások	4,3	3,6	84,0
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	0,1	0,1	68,5
Együtt	4.086,9	4.571,6	111,9

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	3.600,9	78,8
Munkaadókat terhelő járulékok	932,4	20,4
Dologi kiadások	38,2	0,8
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	0,1	
Együtt	4.571,6	100,0

Létszámhelyzet

A Doktori Tanács Titkársága engedélyezett, valamint tényleges létszámmal nem rendelkezik, a feladatokat ellátó személyek az MTA Titkársága köztisztviselői állományába tartoznak.

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A Doktori Tanács Titkársága 2009. december 31-én részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervként megszűnt, 2010. január 1-től önálló alcímként működik tovább annak érdekében, hogy az általa bonyolított feladatok (doktori tiszteletdíjak és Bolyai-ösztöndíjak) jelentős volumenű kiadásait elkülönítetten lehessen kimutatni.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

2010. január 1-jétől az egészségügyi hozzájárulás 11 %-ról 27 %-ra emelkedett.

A 2010. évi költségvetés nem biztosított fedezetet az egészségügyi hozzájárulás emelésére, így a járuléknál fedezethiány keletkezett, amely a 2009. évi szabad maradvány felhasználásával és a kifizetések időbeli átütemezésével vált megoldhatóvá.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

Az eljárási díjbevétel összege a Bolyai-ösztöndíj-pályázat esetében az előző évhez képest emelkedett 6.000 Ft-ról 10.000 Ft-ra.

A doktori eljárási díj az előző évhez képest nem emelkedett, 120.000 Ft maradt. MTA doktora címre 100 fő, Bolyai-ösztöndíjra 445 fő, doktori oklevél kiállításra 103 fő fizetett eljárási díjat.

◦ Negatív tényezők:

A bevételek tervezésénél bizonytalanságot okoz, hogy előre prognosztizálni kell a várható benyújtások számát, ez a doktori címnél csak nagy bizonytalansággal tehető meg.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

• **Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	623,4	209,9	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	- 7,0	0,2	
Összesen	616,4	210,1	
Összes előirányzat-maradvány	616,4	210,1	34,2

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

• **Vállalkozási maradvány**

A Doktori Tanács Titkársága a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

1.3. cím: AKADÉMIKUSI TISZTELETDÍJAK ÉS HOZZÁTARTOZÓI ELLÁTÁSI DÍJAK

Itt kerülnek elszámolásra az MTA hazai tagjai részére folyósított tiszteletdíjak, valamint az akadémikus elhalálása esetén folyósított hozzátartozói ellátási díjak (özvegyi ellátási díj, árvaellátási díj).

Az akadémikusokat a hazai tagok választják az Akadémia tagjai közé. A 70 évesnél fiatalabb akadémikusok száma nem haladhatja meg a 200 főt, a hazai akadémikusok teljes száma pedig a 365 főt.

A Magyarországon élő hazai akadémikusok tudományos teljesítményét és köztestületi munkáját az Akadémia havi tiszteletdíj folyósításával is elismeri. A tiszteletdíj a hazai akadémikust élete végéig megilleti, elhalálása esetén annak meghatározott hányadát hozzátartozói ellátásként (özvegyi és árvaellátásként) kell folyósítani. Az akadémikus és hozzátartozói ellátások pénzügyi fedezetét az Akadémia költségvetési fejezetében elkülönítetten kell megállapítani. (MTAtv. 6.§)

A tiszteletdíjak és a hozzátartozói ellátások mértékét a többször módosított 4/1995. (I.20.) Kormányrendelet állapítja meg.

A tiszteletdíjak és a hozzátartozói ellátások folyósításával kapcsolatos feladatokat (szakmai, pénzügyi) az MTA titkársági állományába tartozó munkatársak látják el.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	2.006,5	2.125,4	2.427,8	2.322,0	115,7%	95,6%
ebből:						
személyi juttatás	1.807,8	1.917,3	1.952,9	1.850,5	102,4%	94,8%
központi beruházás						
Folyó bevétel						
Támogatás	2.125,4	2.125,4	2.265,4	2.265,4	106,6%	100,0%
Előirányzat-maradvány	43,5	–	162,4	162,4	373,3%	100,0%
Létszám (fő)						

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	2.125,4		2.125,4	1.917,3
Módosítások jogcímenként				
Többletfeladat ellátásának támogatása	140,0		140,0	136,8
Előirányzat-maradvány igénybevétele	162,4	162,4		55,8
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-157,0
2010. évi módosított előirányzat	2.427,8	162,4	2.265,4	1.952,9

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Költségvetési támogatás	2.125,4	2.265,4	106,6
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	43,5	162,4	373,4
Együtt	2.168,9	2.427,8	111,9

Az Akadémikusi tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátási díjak, kiadásaira a fedezetet a támogatás és az előirányzat-maradvány biztosította.

Kiadási struktúra

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	1.807,8	1.850,5	102,4
Munkaadókat terhelő járulékok	197,0	470,0	238,6
Készletbeszerzések	0,2		
Szolgáltatások	1,4	1,5	110,4
ÁFA-kiadások	0,1		
Együtt	2.006,5	2.322,0	115,7

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	1.850,5	79,7
Munkaadókat terhelő járulékok	470,0	20,2
Dologi kiadások	1,5	0,1
Együtt	2.322,0	100,0

A dologi kiadásokat a tiszteletdíjak, valamint a hozzátartozói ellátások folyósításával kapcsolatban felmerült postaköltségekre, GIRO-szolgáltatások (csoportos átutalások) kiegyenlítésére fordítják.

Létszámhelyzet

Az Akadémiai tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátások engedélyezett, valamint tényleges létszámmal nem rendelkezik. A tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátások kiutalásával kapcsolatos feladatokat az MTA Titkársága látja el.

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**
2010. január 1-jétől az egészségügyi hozzájárulás 11%-ról 27%-ra emelkedett, melyet a központi költségvetés nem kompenzált, a hiányt az Akadémiának kellett megoldania.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	162,4	105,8	65,2
Bevételi lemaradás/túlteljesítés			
Összesen	162,4	105,8	65,2
Összes előirányzat-maradvány	162,4	105,8	65,2

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az Akadémikusi tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátások esetén a vállalkozási tevékenység nem értelmezhető.

1/4. cím: MTA KÖZTESTÜLETI FELADATOK

Az MTA Titkárságán belül külön költségvetési alcímen kell a köztestülettel kapcsolatos feladatok szakmai és pénzügyi végrehajtását lebonyolítani.

Ezek közül a legfontosabbak:

- közgyűlések megszervezés, lebonyolítása;
- Határon Túli Magyarok Titkárságának - Kapcsolatok program - teljes körű szakmai és pénzügyi megszervezése, ellátása;
- különböző kiadványok megjelentetési feladatai;
- kegyeleti kiadások és tudóssegélyek kifizetése;
- különböző díjak számfejtése, kifizetése, ezek közül a legfontosabbak:
 - Akadémiai Aranyérem
 - Akadémiai Díjak
 - Akadémiai Ifjúsági Díj
 - Akadémiai Újságírói Díj
 - Pedagógus Pályadíj

A köztestületi feladatok ellátását mind szakmai, mind pénzügyi oldalról az MTA titkársági állományába tartozó munkatársak látják el.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	115,2	153,0	171,6	133,2	115,6%	77,6%
ebből:						
személyi juttatás	40,6	45,0	61,7	52,0	128,1%	84,3%
központi beruházás						
Folyó bevétel	6,2		21,5	21,5	346,8%	100,0%
Támogatás	102,6	153,0	131,5	131,5	128,2%	100,0%
Előirányzat-maradvány	25,0	–	18,6	18,6	74,4%	100,0%
Létszám (fő)						

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	153,0		153,0	45,0
Módosítások jogcímenként				
Többletfeladat ellátásának támogatása	-21,5		-21,5	0,8
Többletbevétel	2,5	2,5		2,0
Előző évi maradvány-átvétel	19,0	19,0		8,0
Előirányzat-maradvány igénybevétele	18,6	18,6		5,9
2010. évi módosított előirányzat	171,6	40,1	131,5	61,7

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Támogatásértékű bevételek	3,3	2,5	74,2
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	2,9	19,0	662,4
<i>Összesen:</i>	<i>6,2</i>	<i>21,5</i>	<i>345,2</i>
Költségvetési támogatás	102,6	131,5	128,1
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	25,0	18,6	74,4
Együtt	133,8	171,6	128,2

Kiadási struktúra

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	40,6	52,0	127,9
Munkaadókat terhelő járulékok	8,7	13,5	154,2
Készletbeszerzések	2,7	5,0	184,9
Szolgáltatások	8,3	1,9	23,1
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	0,1	0,8	77,1
Egyéb dologi kiadások	32,4	45,3	140,1

Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	5,0	4,2	84,6
ÁFA-kiadások	6,3	8,5	134,8
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	10,3	2,0	19,9
Együtt	115,2	133,2	115,6

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	52,0	39,0
Munkaadókat terhelő járulékok	13,5	10,1
Dologi kiadások	65,7	49,4
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	2,0	1,5
Együtt	133,2	100,0

Létszámhelyzet

Az MTA Köztisztviselői feladatok engedélyezett, valamint tényleges létszámmal nem rendelkezik, az ide tartozó feladatokat az MTA Titkársága látja el.

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A köztisztviselői feladatoknál a különböző díjak kifizetésénél szintén gondot jelentett az egészségügyi hozzájárulás 11 %-ról 27 %-ra történő – kompenzáció nélküli – emelése. A járuléktöbbletkiadásokat belső átcsoportosításokkal, más fontos feladatok terhére lehetett megoldani.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	18,6	38,4	206,7
Bevételi lemaradás/túlteljesítés			

Összesen	18,6	38,4	206,7
Önrevíziós tétel	0,7		
Összes előirányzat-maradvány	17,8	38,4	215,3

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az MTA Köztisztviselői feladatok esetén a vállalkozási tevékenység nem értelmezhető.

2. cím: SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI AKADÉMIA

Az Akadémia Alapszabályának 62. §-ában foglaltak szerint az Akadémia támogatja az Akadémiával társult, külön alapszabállyal rendelkező önálló szervezetet, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát (SZIMA), amelynek adminisztratív feladatait annak titkársága látja el.

A SZIMA-t az Akadémia Közgyűlése az 1992. évben alapította meg. A SZIMÁ-nak jelenleg 88 fő rendes tagja és 10 fő tiszteleti tagja van.

A SZIMA feladataihoz kapcsolódó gazdálkodási, pénzügyi feladatokat 2010. január 1-jétől kezdődően az MTA Titkársága munkatársai látják el.

A SZIMA főbb szakmai feladatai voltak a 2010. évben:

- Ülések
 - új építőművészeti osztály megalapítása,
 - új tagok felvétele.
- Nyilvános rendezvények
 - fotókiállítás /Fejér Gábor/,
 - szoborkiállítás /Körösi Tamás/,
 - Széchenyi István-émlékest,
 - székfoglaló előadások és kiállítások.
- Könyvbemutatók
- Születésnap köszöntések.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	19,1	15,9	20,0	16,5	86,4%	82,5%
ebből:						
személyi juttatás	8,8	9,8	9,9	8,2	93,2%	82,8%
központi beruházás						
Folyó bevétel	3,6	2,4	2,4	0,9	25,0%	37,5%
Támogatás	18,5	13,5	14,6	14,6	78,9%	100,0%
Előirányzat-maradvány		–	3,0	3,0		100,0%
Létszám (fő)	2	2	2	2	100,0%	100,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	15,9	2,4	13,5	9,8
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	0,1		0,1	0,1
Többletfeladat ellátásának támogatása	1,0		1,0	
Előirányzat-maradvány igénybevétele	3,0	3,0		
2010. évi módosított előirányzat	20,0	5,4	14,6	9,9

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	0,3	0,3	134,0
Átvett pénzeszközök	0,8		
Támogatásértékű bevételek	2,5	0,6	24,0
<i>Összesen:</i>	<i>3,6</i>	<i>0,9</i>	<i>26,2</i>
Költségvetési támogatás	18,5	14,6	78,6
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány		3,0	
Együtt	22,1	18,5	83,9

Kiadási struktúra

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	8,8	8,2	92,4
Munkaadókat terhelő járulékok	2,7	2,1	81,0
Készletbeszerzések	0,3	0,7	220,3
Szolgáltatások	0,6	0,6	92,2
Egyéb dologi kiadások	6,3	3,8	59,8
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)		0,1	

ÁFA-kiadások	0,4	0,7	2011,9
Beruházási kiadások		0,3	
Együtt	19,1	16,5	86,4

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	8,2	49,5
Munkaadókat terhelő járulékok	2,1	13,1
Dologi kiadások	5,9	35,7
Beruházási kiadások	0,3	1,7
Együtt	16,5	100,0

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	2	2	100,0
Teljes átlaglétszám	2	2	100,0
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1	1	100,0
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	1	1	100,0

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia 2010. január 1-től a korábbi önálló gazdálkodási státuszát felváltotta az önállóan működő köztestületi költségvetési szerv besorolás. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a gazdálkodási feladatait teljes körűen az MTA Titkársága látja el.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

◦ Pozitív tényezők:

Pozitív tényezőként értékelte az intézmény, hogy a gazdálkodási önállóság megszűnésével kapcsolatos átmenet zavartalan volt, a 2010. évben a gazdálkodás lebonyolításában gátló tényezők nem jelentkeztek.

◦ Negatív tényezők:

Negatív tényező változatlanul, hogy az intézmény nem rendelkezik olyan mértékű saját bevétellel (pl. pályázat, szponzori bevétel), amely a szakmai célok teljes körű megvalósítását lehetővé tennék.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

• **Költségvetési maradvány**

	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	4,7	3,5	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	- 1,7	- 1,5	
Összesen	3,0	2,0	
Összes előirányzat-maradvány	3,0	2,0	68,0

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

• **Vállalkozási maradvány**

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

3. cím: MTA KÖNYVTÁRA

Az éves működés jogi-szervezeti keretei

1. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának megalapítása gróf Teleki József, az MTA első elnöke nevéhez fűződik, aki 1826-ban 30 000 kötetes családi könyvtárának felajánlásával vetette meg az Akadémia első tudományos intézményének alapjait. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a tudományos ismeretek terjesztésének és a tudományos munka előmozdításának feladatát látja el, történeti szempontból is országos jelentőségű nyomtatott, kéziratos, levéltári és egyéb információhordozókon található anyagot gondozó nemzeti intézmény.
2. Az intézmény működését az MTAtv. 19. § (3) bekezdése és a kapcsolódó Alapszabály 59. § szabályozza. A szakmai feladatokat a nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi CXL. törvény írja elő.

Szakmai tevékenység

Az alapító okiratban meghatározott feladatok megvalósítása

A Könyvtár állománya a korábbi évek gyakorlata szerint vásárlás, ajándék és csere útján gyarapodott. A nyomtatott dokumentumok mellett folyamatosan emelkedik az elektronikus tartalmak száma. Ezek feldolgozása és szolgáltatása új feladatok projektjellegű munkavégzését teszi szükségessé. Az állományvédelem és -megőrzés érdekében a Nemzeti Kulturális Alap pályázati forrásból fedezik a különgyűjtemények restaurálását, kötését, savtalanítását stb. Digitalizálással ugyancsak az állomány megőrzését és széles körű hozzáférését biztosítják. Új digitális gyűjteményekkel gyarapodott a Könyvtár, elkészült a Radnóti-honlap és egy ajándékozás kapcsán Ady-honlap is készült. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára csatlakozott az eBooks on Demand (EoD) európai kezdeményezéshez, melynek keretében 10 ország 23 könyvtára digitalizál olvasói megrendelésre szerzői jogi védelem alá nem eső könyveket.

A Levéltár iratállományának növekedése 51,48 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 3210,25 ifm-t.

A Levéltártól a 2010. évben 20 kutató kért és kapott **kutatási** engedélyt. A kutatók 152 alkalommal 1211 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 366 másolatot készítettek számukra, 12 esetben pedig írásban adtak választ nekik.

Kiemelkedő jelentőségű programok, tevékenység

Az MTA Könyvtára és öt akadémiai kutatóintézet által létrehozott konzorcium **Athenaeum az interneten** címmel 70 millió Ft támogatást nyert az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretében meghirdetett pályázaton. Az elnyert támogatás lehetővé teszi, hogy több akadémiai kutatóintézet, valamint az MTA Könyvtára gyűjteményeinek jelentős része 2011 őszétől az interneten is kereshetővé váljék.

Az olvasószolgálat munkatársai kérdőív segítségével mérték fel az elektronikus tartalom-szolgáltatás iránti igényt, a 21. század könyvtárhasználati szokásait, s e felmérés alapján alakították ki új szolgáltatásaikat. 2010. december 1-jén megnyitották a II. emeleti közösségi tereiket. Az átépítés nyomán 16 férőhelyes digitális dolgozószoba, társalgó- és dohányzóhelyiség áll az olvasók rendelkezésére. Könyvtári rendezvények céljára ugyanitt előadótermet és videokonferencia-termet is kialakítottak.

Az év kiemelkedő rendezvénye a Művészeti Gyűjteménnyel közösen rendezett Széchenyi kiállítás, amelyet 4500 fő látogatott meg.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	670,6	531,3	659,5	630,5	94,0%	95,6%
ebből:						
személyi juttatás	248,0	243,8	248,4	246,2	99,3%	99,1%
központi beruházás						
Folyó bevétel	130,4	25,5	82,2	74,8	57,4%	91,1%
Támogatás	508,9	505,8	558,2	558,2	109,7%	100,0%
Előirányzat-maradvány	50,5	–	19,1	19,2	38,0%	100,0%
Létszám (fő)	93	105	102	93	100,0%	91,2%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	531,3	25,5	505,8	243,8
Módosítások jogcímenként				

Havi kereset-kiegészítés támogatása	11,4		11,4	9,0
Többletfeladat ellátásának támogatása	41,0		41,0	0,2
Többletbevétel	56,6	56,6		2,5
Előirányzat-maradvány igénybevétele	19,2	19,2		2,8
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-9,9
2010. évi módosított előirányzat	659,5	101,3	558,2	248,4

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	28,1	20,1	71,6
Átvett pénzeszközök	5,1	6,3	124,1
Támogatásértékű bevételek	29,9	9,0	30,1
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	8,0	0,1	0,9
Áfa bevételek	59,3	39,3	66,2
<i>Összesen:</i>	<i>130,4</i>	<i>74,8</i>	<i>57,4</i>
Költségvetési támogatás	508,9	558,2	109,7
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	50,5	19,2	38,0
Együtt	689,8	652,2	94,6

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	248,0	246,2	99,3
Munkaadókat terhelő járulékok	73,3	64,4	87,9
Készletbeszerzések	132,2	119,8	90,6
Szolgáltatások	79,6	66,2	83,2
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	1,3	1,7	126,3
Egyéb dologi kiadások	25,4	15,4	60,8
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	3,7	4,0	106,9

ÁFA-kiadások	23,3	26,2	112,3
Beruházási kiadások	21,6	14,9	68,8
Felújítások	38,9	71,7	184,5
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	23,3		
Együtt	670,6	630,5	94,0

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	246,2	39,0
Munkaadókat terhelő járulékok	64,4	10,2
Dologi kiadások	233,3	37,0
Beruházási kiadások	14,9	2,4
Felújítások	71,7	11,4
Együtt	630,5	100

Létszámhelyzet

adatok fő-ben

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	104	102	98,1
Teljes átlaglétszám	93	93	100,0
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	74	75	101,4
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	19	18	94,7

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A Könyvtár szervezetében változás nem történt.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A gazdálkodási szabályok változásából az intézménynél nem adódtak különösebb problémák a 2010. évben.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

◦ Pozitív tényezők:

Az MTA Könyvtára és öt akadémiai kutatóintézet által létrehozott konzorcium Athenaeum az Interneten címmel 70 millió Ft támogatást nyert az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) keretében meghirdetett pályázaton.

◦ Negatív tényezők:

Az MTA Könyvtára a 2010. évi gazdálkodásában negatív tényezőket nem tapasztalt.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

• **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	19,3	29,1	150,9
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-0,1	-7,4	
Összesen	19,2	21,7	113,5
Összes előirányzat-maradvány	19,2	21,7	113,5

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

• **Vállalkozási maradvány**

Az MTA Könyvtára a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végezett.

KUTATÓINTÉZETEK

A Magyar Tudományos Akadémia közfeladatokat ellátó kutatóhelyeinek lényegében kettős elvárásnak kell megfelelniük: egyrészt hatékonynak és eredményesnek, másrészt nyomonkövethetőnek, illetve átláthatónak kell lenniük.

A 2010. esztendő számos területen igazolta az Akadémia társadalmi hasznát. Gondoljunk csak a természeti katasztrófák okozta problémák megoldásának tudományos módszereire, az árvízre, a vörösiszap-katasztrófára, de számba vehetjük az akadémiai kutatóintézeteknek a társadalom és a gazdaság területén végzett munkája eredményeit is. Az Akadémia sokat tett megújulásáért is. Harmadik évére készült a „Lendület” program, amelynek célja, hogy az iskolateremtő képességű kiválóságokat mozgósítson a hazai tudományos kutatás dinamikus megújítására. Ugyancsak előremutató lépés volt legújabb kutatóintézetünk megalapítása, melynek feladata a Duna kutatása. 2010 legnagyobb nehézsége a pályázati rendszer szükségszerű átalakításából fakadóan a pénzek zárolása és a pályázati lehetőségek átmeneti megszűnése, ami éppen a korábban legsikeresebben pályázó kutatóhelyeket sújtotta. 2010 folyamán sajnos az intézetek infrastrukturális háttere is tovább romlott.

Az intézetek kitartó munkájának, alkalmazkodóképességének és erőfeszítéseinek köszönhetően a Magyar Tudományos Akadémia kutatóhálózata megőrizte működőképességét. A saját bevételek visszaesése azonban súlyosan veszélyezteti közfeladataik elláthatóságát, és előrevetíti a színvonalas publikációk számának lehetséges jelentős csökkenését a közeljövőben. Számos intézet tudományos tematikája – a működőképesség fenntartása érdekében - túlzottan pályázatvezérelté vált.

Mіндеzen körülmények ellenére az akadémiai kutatóhelyeken a 2009-es évhez hasonló szintű, helyenként kimagasló eredmények születtek. A 2010-es beszámolókból összesen hét Nature és/vagy Science-cikk található. A tudományos eredmények ismertetése előtt néhány áttekintő adatot foglalunk össze.

Publikációs adatok. Az összes publikáció száma a matematika és természettudományi területen 20%-kal nőtt, az élettudományban 15, a társadalomtudományban 10%-kal csökkent. Az egy kutatóra eső átlagos publikációs szám 2010-ben 2.92 (élettudomány: 1.38, matematika és természettudomány: 2.62, társadalomtudomány: 4.74). Kedvező, hogy az impakt faktoros folyóiratban megjelenő élettudományi cikkek száma nem változott (403), a természettudományban (1302) 23%-kal, míg a társadalomtudományban (65) csaknem 50%-kal nőtt. A kutatóintézetek tehát egyre inkább a magasabb presztízsű folyóiratokban történő publikálást részesítik előnyben.

A társadalomtudomány kivételével jelentősen (harmadára, illetve felére) visszaesett az idegen nyelvű könyvek, monográfiák száma. A társadalomtudományi intézetek e téren (valamint a

könyvrészek és könyvfejezetek terén) jelentős (kétszeres, illetve két és félszeres) növekedést tudnak felmutatni.

Az összesített impact faktor a három tudományterületen 22%, 30% és 57%-os növekedést mutat. Az összes független hivatkozások száma – a tudományterületenkénti 22%, 42% és 22%-os növekedésnek köszönhetően – meghaladta az ötvenezret. A kutatók mintegy 24%-a tagja valamely nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának, csaknem 29%-a pedig nemzetközi tudományos bizottság tagja.

Több mint 20%-kal nőtt a kutatóintézetek által szervezett tudományos rendezvények száma, és az intézetek sokkal több tudománynépszerűsítő rendezvényt szerveztek, mint 2009-ben (élettudomány: 700%-kal, természettudomány: 380%-kal, társadalomtudomány: 90%-kal többet).

Szellemi alkotás. A szabadalmak száma az élettudományban (29) 20%-kal csökkent, a természettudományban ugyan 300%-kal nőtt, de abszolút értékben még mindig kevés: mindössze 4. A társadalomtudományi intézetekben rendkívüli mértékben (14-ről 102-re) megnőtt a szellemi jogvédelem alá tartozó alkotások száma.

A gazdálkodással kapcsolatos tapasztalatok

A kutatóintézetek a beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodásukat pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalataikat az éves beszámoló szöveges indoklásában megfogalmazták.

◦ Pozitív tényezők:

- Az EU-s és hazai kutatóintézeti pályázatok önrészeinek kiegészítő forrását nagyon pozitívnak értékelték az intézetek, mivel ezzel ellensúlyozni tudták azt, hogy egyes pályázatok terhére kizárólag a valós kiadások egy része számolható el. Ez nagyban javította mind a szakmai, mind a pénzügyi stabilitást, tervezhetőséget.
- Az informatikai eszközbeszerzésre, gép-, berendezés-, felszerelés-beszerzésre és dologi kiadások fedezetére biztosított akadémiai többlettámogatás jelentős segítséget nyújtott az intézetek részére. Ezzel lehetővé vált néhány elavult eszköz cseréje, intézeti számítástechnikai háttér korszerűsítése.
- A különféle pályázatokon elnyert források a 2010. évben is elősegítették a tudományos tevékenységek bővítését és a tárgyi feltételek fejlesztését. A kutatók hazai és nemzetközi elismertségét mutatja, hogy egyre több hazai és külföldi pályázó kéri együttműködésre közreműködőként, illetve konzorciumi tagként az intézeteket.

- Az egész akadémiai kutatóhálózat szempontjából rendkívül fontos kezdeményezés volt a Lendület program.
 - A gazdálkodási környezet változása fokozatos takarékoságra ösztönzi, kényszeríti az intézeteket. A kommunikációs és a közüzemi szolgáltatókkal kötött előnyös szerződések azonban költségmegtakarításokat eredményeztek.
 - Az Akadémia támogatásával számos konferencia és tudományos rendezvény kerülhetett megtartására.
- Negatív tényezők:
 - A számítástechnikai rendszer fenntartása és üzemeltetése nehéz, a pénzügyi feltételek hiánya miatt. A diplomás informatikusok illetményhelyzete nem megfelelő, szerver szobák felújítására nincs pénzügyi keret.
 - A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalba (NKTH) beadott és nyertesként kihirdetett pályázatok „meg nem történtté tételre” kerültek.
 - Az OTKA-támogatásokat havi ütemezéssel finanszírozzák, és ez továbbra is nehézséget okoz, folyamatos előfinanszírozásra kényszerítve az intézeteket.
 - A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal átalakítása miatt a 2010. évben megvalósított projektek teljesítése nagy nehézségek árán megtörtént, de az ehhez szükséges és az év elejétől esedékes pályázati források pénzügyi teljesítése az év végéig nem történt meg.
 - Az előző évhez képest sem javult, sőt tovább romlott az NKTH pályázataihoz kapcsolódó pénzügyi elszámolási fegyelem. A könyvvizsgáló által elfogadott pénzügyi elszámolásokra nem kapnak az intézetek visszajelzést, az év végi mérlegadatokhoz nem küldenek egyeztető kimutatást az elszámolatlan előlegekről.
 - Általános probléma, hogy a kutatóintézetek által használt ingatlanok állagmegőrzésére rendelkezésre álló központi források a jogos igények jelentős részére nem elegendő.
 - A közsférában illetményemelés évek óta nincs, a kereset-kiegészítés ezt csak részben kompenzálja, mivel az a közalkalmazotti kör egy rétegét érinti. Egyre több kutató vállal külföldön munkát, a nem tudományos munkakörben dolgozók is többnyire a magasabb bérezés miatt távoznak más szervezetekbe.
 - A pályázatok elszámolási és finanszírozási területén a gyakori átszervezésből adódóan kaotikus állapotok alakultak ki. A pályázati elszámolás során fellelhető mértéktelen bürokrácia többletkiadással és sokszor felesleges munkával jár. Mind a hazai, mind az európai uniós pályázatoknál megteremtődött az előlegek lehívásának lehetősége, ami kedvező a

kutatási tevékenység elindításánál. A részelszámolások elfogadásának időtartama ugyanakkor rendkívül hosszú, ami késlelteti az újabb előlegek folyósítását.

- A hazai és EU-s jogszabályok, számviteli szabályok értelmezésének különbsége az EU-s pályázatok pénzügyi elszámolását jelentősen megnehezíti, veszélyezteti, vitathatóvá teszi az egyes költségek jogszerű elszámolhatóságát.
- A hazai pályázatok egyre nagyobb számban nem engednek elszámolni klasszikus értelemben vett rezsikiadásokat.

4. cím: MATEMATIKAI- ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK

Az Akadémia intézményeiből 13 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek a 2010. évi szakmai feladatai kerülnek összefoglalóan bemutatásra.

Atommagkutató Intézet

A bomláshő időfüggése az atomreaktorok hűlésénél. A világ elektromosenergia-termelésének jelentős része származik az atomreaktorokból. Biztonságos működtetésük egyik alapja a *magfizikai adatok folytonos pontosítása*. A jelen munkában az MTA Atommagkutató Intézetének kutatói egy nemzetközi együttműködés keretében olyan jellemzőket vizsgáltak, amelyek jelentős szerepet játszanak az atomreaktorok bomláshőjének kialakulásában. Amikor egy reaktort leállítanak, a hasadványok bomlása során sokáig szabadul fel hő, és a biztonságos üzemeltetéshez fontos tudni, hogy ez a hő hogyan függ az időtől. A keletkezett hasadványok bomlási tulajdonságaiból ez a függvény kiszámítható. Az eddig ismert bomlási adatok azonban nem voltak megfelelőek a függvény pontos meghatározásához. Ezért a jelen munka szerzői három kísérleti módszer kombinálásával keresték a megoldást: előállították a szóban forgó elemeket, a megfelelő izotópokat ($^{102,104,105,106,107}\text{Tc}$, ^{105}Mo és ^{101}Nb) nagy felbontású tömegszeparátoron elválasztották, és a magok jellemzőit a teljes γ -elnyelődés módszerével (TAGS) megmérték. Az adatokból számolt bomláshőfüggvény megadja a folyamat hű leírását. Ez a vizsgálat jellemző példát ad arra, hogy a magfizikai alapkutatás eredményei az alkalmazott energetikában milyen hatékonyság- és biztonságnövelő hatásúak lehetnek.

Nanokapillárisok irányeloszlása. Nanokapillárisokat tartalmazó minták ionterelési vizsgálata fontos területe a nanofizikai kutatásnak. Az ilyen minták tanulmányozásához a nanokapillárisok irányeloszlása elengedhetetlenül szükséges bemenő paraméter. A jelen munkában az Atommagkutató Intézet munkatársai meghatározták egy alumínium-oxid minta nanokapillárisainak irányeloszlását, amely korábban más módszerekkel még nem sikerült. A minta különböző területeit a pásztázó transzmissziós ionmikroszkópia módszerével vizsgálták az Atomki VdG5-gyorsítójánál. Amikor a pásztázó ionmikroszkopos protonnyalábjának méretét egy kis területre (domén) korlátozták, akkor 19% maximális transzmissziót figyeltek meg, ami jó egyezésben állt a geometriai paraméterek alapján várt értékkel. Ez az eredmény azt jelenti, hogy az adott tartományon belül a nanokapillárisok 0.2°-os hibán belül párhuzamosak egymással. Ha azonban a protonnyalábbal nagyobb területet pásztáztak, amely több domént tartalmazott, a transzmisszió 5%-ra csökkent. Ebből az következik, hogy a különböző doménekhez tartozó kapillárisok nem párhuzamosak egymással. Az irányeloszlás $\sim 2^\circ$ -nak adódott.

A nanoszerkezetekből felépülő rendszerek használhatósága szempontjából meghatározóak a kis-méretű alapszerkezetekhez képest nagy távolságokon, mezoszkópikus skálán mutatkozó inhomogenitások. A jelen méréssel megmutatták, hogy a gyorsítókra épülő transzmissziós ionmikroszkópia alkalmas eszköz a kiterjedt nanostruktúrák széles mértékén történő vizsgálatára.

Földrajztudományi Kutatóintézet

Az intézeti természetföldrajzi, geomorfológiai jellegű stratégiai kutatások közül 2010-ben legfontosabb az ajkai vörösiszap-tározó katasztrófája kapcsán végzett feltáró és elemző munka volt. Az intézet koordináló szerepet vállalt egy környezetvédelmi stratégia kidolgozásában, melynek keretében megállapították, hogy Ajka város területe, az ipari üzemek és a vörösiszap tározók a Torna-patak helyenként 1-3 km széles eróziós völgyében található. A zagyatározók közvetlen környezetéből az erősen lúgos csurgalékvizeket árokrendszer vezet be a Torna-patakba, melynek öntésterületéből a zagyatározók több helyen 15 m-t meghaladó magassággal, piramisszerűen emelkednek ki. A Torna-patak természetes medre eredetileg a VIII–X. sz. vörösiszap-tározók alatti területen volt, amit az 1990-es években a tározók építése során eltereltek és szabályoztak. A patakmeder

újbeli szabályozása, annak vízgyűjtőn belüli áthelyezése az intézet illetékes kutatócsoportja szerint megoldást kínál a felszíni és felszínalatti vizek és az ajkai vörösiszap-tározókat is magába foglaló terület környezeti állapotának javítására és rendezésére nézve. A patak e szakaszának (rövid idő alatt megvalósítható vízügyi beruházással történő) áthelyezése nem okoz visszafordíthatatlan változásokat, a terület rehabilitációját követően az eredeti folyásirány helyreállítható. Javaslatukat egy tájékoztató kiadványban még 2010 végén eljuttatták az illetékes hatóságokhoz és döntéshozókhoz.

A „Magyarország kistájainak katasztere” című honismereti mű az intézet által 1990-ben megjelentetett, azonos nevű kiadvány második, átdolgozott, kibővített kiadása 876 oldalon, 230 kistájat közel 70 szerző által bemutató, országos jelentőségű, tudományosan megalapozott, a gyakorlat számára is hasznosítható műben öltött testet. Az új kiadásban a természeti környezet (pl. domborzat, földtan, éghajlat, növényzet) bemutatása mellett sor került a kistájak bizonyos társadalmi-gazdasági jellemzőinek (településhálózat, népesség, közlekedési hálózat, kulturális értékek) értékelésére is. A kiadvány felhasználói körébe sorolható minden olyan szervezet, vállalkozás, ahol valamilyen megközelítésben foglalkoznak Magyarország területi problémáival (minisztériumok, regionális fejlesztési ügynökségek, kistérségi társulások, területi tervezők, felsőoktatási intézmények).

Az ACRE (Accommodating Creative Knowledge: competitiveness of European metropolitan regions within the enlarged Union) című EU FP-6 projekt 13 európai nagyvárosban vizsgálta a kreatív gazdaság és a kreatív réteg hatását az EU nagyvárosi régióinak versenyképessége terén. A projekt fő célkitűzése volt, hogy meghatározza azokat a tényezőket és körülményeket, melyek kedveznek a kreatív gazdaság megtelepedésének egy-egy régióban illetve az eredmények összevetése után magában az Európai Unióban. A 2006 óta zajló kutatás 2010 őszén ért véget. A negyedik, záró évében számos úttörő jellegű tudományos eredmény született. Az előző három év empirikus kutatásai alapján sikerült az európai városok, ezen belül Budapest számára olyan hosszú távú stratégiai célkitűzéseket megfogalmazni, amelyek a kreatív gazdaság jövőbeni gyorsabb fejlődését segíthetik elő. 2010-ben minden résztvevő városra elemzés készült és a politika számára ajánlásokat fogalmaztak meg. A jelentés tartalmát eljuttatták a Főváros döntéshozóinak, valamint ismertették a szeptemberi záró konferencia résztvevőivel. A fentiek mellett készült egy, az európai döntéshozóknak szóló közpolitikai kézikönyv is, amely a kreatív gazdaság fejlesztéséhez nyújt segítséget.

Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet

Globális geodinamikai kutatásokat végeztek a Sopronbánfalvi Geodinamikai Observatóriumban folyó extenzométeres és graviméteres mérések alapján. A világon egyedülálló, húsz éves összefüggő extenzométeres adatok alapján megállapították, hogy a tektonikai mozgás sebessége változik, melynek okait tovább kutatják. Terepméréseik során multi-szenzoros mérés technikával tanulmányozták az egyik legnagyobb földtani veszélyforrást jelentő földcsuszamlások kinematikai és dinamikai viselkedését. Kutatásaik célja, hogy megteremtsék egy korai földcsuszamlás-riasztó rendszer kifejlesztéséhez szükséges tudásbázist. A dunaszekcsői magasparton mért növekvő mozgási sebességekről folyamatosan tájékoztatták a helyi önkormányzatot és a Baranya-megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot is, amellyel hozzájárultak a védekezési tervek kidolgozásához. Mérési feladataik megoldásához folyamatosan továbbfejlesztették műszereiket, új mérési eljárásokat és matematikai módszereket dolgoztak ki.

Az elektromágneses geofizikai módszereket a föld- és környezettudomány legkülönbözőbb területein használják, így például a mélyszerkezetkutatásban, a nyersanyagkutatásban, de a felszínközeli, környezetgeofizikai, mérnökgeofizikai, régészeti kutatásokban is szerepet kapnak. A hagyományos elektromágneses adatfeldolgozás mellett előtérbe kerülnek az olyan transzformációs megoldások, amelyek előnyös leképezési tulajdonságaik révén torzítatlan képet adnak a geoló-

giai szerkezetek elhelyezkedéséről és dimenzió-viszonyairól. Az ilyen transzformációk kulcsparaméterei az elektromágneses impedanciatenzor invariánsai. Az invariáns mennyiségek speciális tulajdonságuk révén matematikailag a megfigyelési iránytól függetlenül képesek információt szolgáltatni a szerkezetek jellegére, ellentétben a hagyományos feldolgozások sokszor irányfüggő megfigyeléseivel.

Az elektromágneses geofizikai kutatásokban leggyakrabban inverziós módszerek alkalmazásával határozzák meg a valószínűsíthető földtani modellt. Az inverziós eljárás során azonban gyakran feltételeket szabnak, hiszen a kezdő modelleszalád kiválasztásával korlátok közé szorítják a meghatározni kívánt modell paramétereit. A globális optimum elérése érdekében különböző célfüggvényeket használhatnak. Vannak azonban olyan esetek, amikor ezek egyike sem garantálja, hogy az inverzió a globális minimum. Numerikus modellezések igazolták, hogy az ún. lokális 1D leképezést nyújtó alapinvariánsok lényegében mindegyike valóságű és robusztus leképezést nyújt. A dimenzió-vizsgálatok igazolták az invariánsok szerkezetfüggő jellemzőit (alak-, oldal- és sarokleképezését); a zajérzékenység-vizsgálat pedig kimutatta, hogy a leginkább zajérzékeny invariáns paraméterek a 2D-, de különösen a 3D-jellemzők. A hagyományos polár-diagramok és a fázistenzor-ellipszisek kapcsolatának vizsgálatából azt lehetett megállapítani, hogy a fázistenzorból kimutatható dimenzió-paraméterek érzékenyebbek a hatók jelenlétére. A kutatás kiterjedt az impedanciatenzor invariánsainak rendszerezésére és az invariáns mennyiségek 2D és 3D numerikus vizsgálatára. A módszer első, nagyobb mennyiségű magnetotellurikus mérési adatra történő alkalmazásával megállapították, hogy a Közép-magyarországi szerkezeti vonal, Balatonvonal, Balatonfő-vonal és a Rába-vonal közül egyértelműen a Balatonvonal rendelkezik a legnagyobb elektromos vezetőképesség-anomáliával, ugyanakkor a Közép-magyarországi vonal indukciós hatása nem jelentkezik. Ezek és a jövőben várható további eredmények fontos adatokat szolgáltatnak a Kárpát-medence mélyszerkezetének és tektonikájának pontosabb megismeréséhez.

Geokémiai Kutatóintézet

Az intézet fő feladatának megfelelően a beszámolási évben is folytatták a nagy hagyományokkal és széleskörű elismertséggel rendelkező, metamorf és magmás ásvány-kőzettani alapkutatási tevékenységüket. Vizsgálták továbbá a hazai és egyes külföldi ásványi nyersanyagok genetikáját. Kiemelt figyelmet fordítottak az életminőség javítását célzó környezetgeokémiai kutatásokra, valamint a régészeti anyagok archeometriai és az épített környezet változásának geokémiai vizsgálatára.

Az ásványi nyersanyagok kutatása terén folytatták az úrkúti mangántelegek vasas, kovás, oxidos, illetve vasas, oxidos képződményeinek ásványtani, geokémiai és szöveti vizsgálatát. Az ércesedést fedő kovás, vasas kifejlődés komplex vizsgálata alapján megállapították, hogy az oxigénszegény, neutrofil környezetben Fe(II) oxidáló baktériumok működésével képződött, tehát öskörnyezeti indikátor.

Kutatásaikkal hozzájárultak a Makói-árok medenceközponti földgáz-előfordulásának vizsgálatához is. A legkorszerűbb 3D medence modellezés felhasználásával vizsgálták a gáz forrásközetének érettségét és hőtörténetét. Ezzel hozzájárultak a képződött szénhidrogének mennyiségének becsléséhez, meghatározva a nem konvencionális tároláshoz szükséges pórustérfogatot.

Nemzetközi együttműködésben vizsgálták több ausztráliai (Speewah Dome, Yungul, Wilmott) lelőhelyről származó, karbonatit kőzetekhez köthető fluorittelep genetikáját. Világviszonylatban is ritka elemzési adatok alapján kiderült, hogy a jelentős fluoritvagyon (több mint 6 millió tonna) keletkezése genetikai kapcsolatban van a karbonatittal. A geokémiai adatok és ásványátalakulási folyamatok ismerete a további nyersanyagkutatáshoz nyújt fontos adatokat.

A radioaktív hulladékok elhelyezéséhez kapcsolódó alkalmazott kutatásaik keretében vizsgálták, hogyan változik meg a Bataapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló befogadó kőzetének agyagos

szigetelő zónáinak anyaga a tározó műszaki létesítményeiben alkalmazott beton lúgos csurgalékvizének (12 körüli kémhatású kalcium-hidroxidos oldat) hatására. Vizsgálataik szerint a szimulált csurgalékvíz rövid távon, szobahőmérsékleten nem váltotta ki a torlasztó agyagos zónák ásványainak lebomlását és új fázisok sem jöttek létre. A hidrokeokémiai modellezésben tehát új fázisok számottevő képződésével (pl. zeolitok) nem kell számolni.

Számolni kell viszont azzal, hogy amorf $\text{Ca}(\text{OH})_2$ válik ki az oldatból, mely vizes, CO_2 tartalmú közegben kalcittá alakul, illetve adszorbeálódik-kicsapódik az agyagásványok felületén és rétegeközi terében, ezzel csökkentve a montmorillonit duzzadóképeségét. Ami viszont csökkenti az agyagos zónák szigetelő-képességét is. Az eredmények nélkülözhetetlenek a hazai kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok lerakója biztonságának megítélésében.

Izotópkutató Intézet

A hétköznapi emberek többsége hallott már a villamos energia termelésében fontos szerepet játszó atomreaktorokról, vagy a gyógyászatban alkalmazott radioizotópok jelentőségéről. Kevesen tudnak ezek megvalósításához szükséges, közel egy évszázadot felölelő tudományos munkákról, az ezen idő alatt összegyűjtött hatalmas mennyiségű kísérleti atommag adatról, az ezek megértését és rendszerezését elősegítő elméleti modellek mibenlétéről. Az utóbbi időben a magfizika támogatása jelentősen csökkent, elsősorban a hétköznapi emberekben kialakult ellenérzés következtében. Ennek a folyamatnak köszönhetően jelentősen lecsökkent a kísérletek száma. Ezzel párhuzamosan nőtt a kísérleteket pótló elméleti számítások mennyisége és minősége.

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) felismerve az adatok és a hozzájuk kapcsolódó tudás eltűnésének lehetőségét 1994-ben útjára indította a "Referencia adatkönyvtár az atommagreakció számolásokhoz és atommagadat értékeléshez" elnevezésű programját, amelynek feladata az adatok, az adatértékelési eljárások és a számításokhoz szükséges programok összegyűjtése, a programok adatkönyvtárral összehangolt működésének megteremtése és az adatok validálása. A NAÜ munkatársai által koordinált munkában négy kontinens legkiválóbb szakemberei vettek részt. A 15 éves munkájuk eredményét a szakterület legfontosabb, az összefoglaló magadatokat közlő folyóiratában közzétették. Az adatbázis és az azt leíró cikk a NAÜ honlapján a következő címen érhető el: <http://www-nds.iaea.org/RIPL-3/>.

Az adatkönyvtár elkészítéséhez az Izotópkutató Intézet munkatársai különböző magmodell és nukleáris reakciósámítási eljárások kidolgozásával és alkalmazásával járultak hozzá.

Kémiai Kutatóközpont

KK Anyag- és Környezetkémiai Intézet

Az MTA Kémiai Kutatóközpont Anyag- és Környezetkémiai Intézetében 2010-ben folyó tudományos kutatások két nagy terület, az anyagtudomány és a környezettudomány kémiai kérdéseinek tanulmányozására irányulnak.

Mindkét kutatási terület alapvetően interdiszciplináris jellegű, és mind tematikai, mind módszertani szempontból szervesen kapcsolódik egymáshoz. Bizonyos esetekben ugyanazokat a rendszereket vizsgálják anyagtudományi és környezeti kémiai szempontból, melyek az alkalmazott kísérleti és anyagvizsgálati módszereket tekintve is több ponton átfednek, és így a kérdések komplex kezelését teszik lehetővé.

Az anyagtudományi témák szinte mindegyikénél érvényesültek közvetlenül vagy közvetve környezetvédelmi szempontok. Például nagy hozzáadott értékű kerámia alapanyagokat állítottak elő hulladék anyagok felhasználásával. A kutatás szilícium-karbid (SiC) nanoporok előállítására irányult rádiófrekvenciás termikus plazma reaktorban különböző szilícium- és szénforrások felhasználásával.

nálásával. Kiterjedt kísérleteket folytattak használt gumiabroncsok elgázosítási maradékából képződött szénforrással, valamint pernyékkel, kvarclisztekkel, mint szilíciumforrásokkal. A kísérleteket megelőzően termodinamikai számításokat végeztek a karbotermikus redukció és a karbidképződés optimális hőmérsékleti viszonyainak, és a képződő termékek koncentrációjának meghatározására. Nagy fajlagos felületű SiC porokat állítottak elő, amelyek nagyobb részt egy nagyon finom, 100-300 nm szemcseméretű, gőzfázisból levált frakcióból, kisebb részt egy 5-50 μ m-es, porózus frakcióból állt. A plazmatechnológiával előállított anyag jellegzetessége, hogy kevés maradék szén és elemi szilíciumot is tartalmaz, ezért a további feldolgozás során olyan reakciók is lejátszódnak, melyek az előállított kerámia test mechanikai tulajdonságait javítják. A laboratóriumi kísérletekkel megalapoztak egy félüzemi plazmaberendezést. Ez a berendezés részét fogja képezni egy gyártósornak, amit nemzetközi együttműködés keretében, EU finanszírozással a közeljövőben állítanak fel.

Az elsődlegesen környezetkémiai témáik művelése sok esetben nem fejeződik be a kárenyhítésnél, hanem kiterjed arra is, hogy a hulladékokat hasznos alapanyaggá lehessen átalakítani. Ilyen kutatásuk a világon harmadik legnagyobb mennyiségben gyártott, és a szeméthegeken felhalmozott műanyag, a poli(vinil-klorid) (PVC) újrahasznosításával foglalkozik. Olyan új eljárásokat kísérleteztek ki, melyek a PVC lebontásán és polimer analóg reakciókon alapulnak. Ezek a módszerek bővíthetők egyrészt a PVC újrahasznosítási lehetőségeit, másrészt egészségi és környezeti szempontokból előnyösebb PVC termékekhez vezethetnek. Sikerral elegyítettek levegőn hőkezeléssel lebontott PVC-t és biológiailag lebomló politejsavat, és így megalapozták egy biológiailag részlegesen lebomló polimer keverék előállítását.

KK Biomolekuláris Kémiai Intézet

Egy új, különleges, ún. „frusztrált” sav-bázis pár felismerése, előállítása és felhasználásának kidolgozása szerves kémiai szintéziseknél. Különlegesen nagy térkitöltésű sav-bázis párok esetében létrejöhet egy olyan helyzet, hogy a molekulák térkitöltési okok miatt akadályozzák egymást, s nem képesek kialakítani kémiai kötések. Ennek ellenére azonban mégis létrejöhet egy másodrendű kötésekkel összetartott komplex, melyet a „frusztrált” jelzővel látott el a szakirodalom. E frusztrált sav-bázis párok alkalmazása alapvetően új stratégiát hozott a kis molekulák aktiválásában. A lehetőségek közül kiemelkedik a hidrogén aktiválása. Az átmenetileg létrejövő, frusztrált sav-bázis rendszer különleges sajátossága, hogy hidrogénmolekulát képes hasítani. Ez azt jelenti, hogy ezzel a módszerrel elvileg ki lehet váltani az eddig kizárólag fémkatalizátorokkal végzett katalitikus hidrogénezéseket, amelyek a szerves kémiai szintézisben – különös tekintettel a gyógyszergyártásra – alapvető fontosságú kémiai átalakítások. Annak ellenére, hogy a frusztrált Lewis-párok kémiaja viszonylag új, már most feltételezhető, hogy ezek a felismerések paradigmaváltást hoznak a katalizátorfejlesztés területén. Lehetőség nyílik ugyanis a drága és toxikus nehézfémek helyettesítésére a katalitikus hidrogénezés folyamatában, s ennek révén környezetkímélő ipari eljárások terjedhetnek majd el. Az intézet kutatói feltételezték, hogy a térbeli zsúfoltság további növelésével a savas centrum körül elérhető egy olyan helyzet, amikor csak a hidrogén aktiválása megy végbe, s más mellékreakciók nagymértékben vagy teljesen kiküszöbölhetők. Ez a katalizátortervezési elv sikeresnek bizonyult, az első eredményeiket ismertető publikációt a kémia tudományának nemzetközi viszonylatban vezető folyóirata: az Angewandte Chemie „hot paper” minősítéssel fogadta el. Az újdonságról szóló hír a folyóirat címlapjára is felkerült. Az intézet kutatói a cikkben rámutattak arra is, hogy számos olyan esetben meg tudják valósítani a fémentes katalitikus hidrogénezést, amikor a korábbi katalitikus rendszerek nem működnek.

KK Nanokémiai és Katalízis Intézet

Szervetlen nanorészecskék gyógyszerbevitelre. Stöber-módszerrel tetraetil-orto-szilikátból 20 nm-es átlagos átmérővel rendelkező, szűk méreteloszlású és monodiszperz szilika nanorészecskéket állítottak elő. A szilika- részecske felületét mono-, bi- és trifunkciós szilanizálószerrel módosították, aminek eredményeként aminopropil-láncokkal borított nanorészecskéket kaptak. A reakciókörülmények megfelelő megválasztásával megakadályozták a felületmódosítószer polikondenzációját és megőrizték a szol stabilitását. Az elreagálatlan szilanizálószer feleslegének eltávolítását is megvalósították. Egy második funkciós csoport kialakításának az érdekében az aminoszilikátot fehérekötésre is alkalmas vegyülettel reagáltatták. Az előállított bifunkciós szilika nanorészecskék így nemcsak hatóanyagok megkötésére, hanem párhuzamosan azok célzására vagy nyomonkövetésére is alkalmasak.

Lipid kettősrétegek komplex fiziko-kémiai jellemzése. A liposzómás készítmények célzott felhasználhatóságának, valamint a sejtmembránok működésmechanizmusának részletes megismerése céljából, e rendszerek szerkezeti „építőköveit”, a lipid kettősrétegeket széleskörűen tanulmányozták. A szerkezet megismeréséhez külföldi nagyműszeres kutatócentrumok (szinkrotron sugárzás: a berlini és a hamburgi szinkrotron berendezés; neutron-sugárzás: a müncheni és a grenoble-i neutronreaktor) lehetőségeit kihasználva meghatározták a sztérikusan stabilizált vezikulák héjszerkezetét, felfedték és értelmezték a vezikulák közötti aggregációs jelenségeket. A vezikulába zárt, daganatellenes szer elhelyezkedésére, a szórási módszerekkel nyert mérési eredmények magyarázatához atomi szintű és molekuladinamikai modellszámításokat végeztek. A kettősréteg belső finomszerkezetére vonatkozóan új eredményeket értek el gyengített teljes belső visszaverődéses infravörös spektroszkópiát (ATR-FTIR) alkalmazva. Hazánkban egyedülálló módon „összegfrekvenciakeltési rezgési spektroszkópiát” alkalmaztak lipid kettősrétegek és oldott anyagok (egyszerű ionok, gyógyszermolekulák, hatóanyag-jelölt peptidek, szerves és szervetlen nanorészecskék) kölcsönhatásainak megismerésére.

Tüdőrák kezelésére alkalmas liposzómás készítmény fejlesztése és tesztelése. A hatékony és biztonságos gyógyszerhordozó nanopartikulumok előállítására és széleskörű jellemzése mellett vizsgálják a hordozók toxicitását, apoptózist, esetleg nekrozist indukáló hatását. A szintetizált és stabilizált cirkónium-dioxid nanorészecskék hatását a H358 humán tüdő adenokarcinoma sejtvonalakon nem találták toxikusnak. A nanorészecskék hatását immunrendszerében gyengített (Hairless SCID) egereken képzett humán tumorban (tüdő adenokarcinóma), ill. egyéb testrészekben végezték. „In vivo imaging” technikával (a kísérleti állat életben van) kimutatták, hogy a liposzómás hordozó (kettős kinázgátlót, mint tumorellenes szert tartalmazva) dúsulása a daganatban a készítmény beadása utáni 6. napon is megfigyelhető, míg a kontrollban nem. Ugyanazon liposzómás készítmény „ex vivo imaging” technikával (az állat leölése után, ami 10 nappal a készítmény beadása után következett be) a liposzómák dúsulását mutatta a kezelt állatok tumorában és veséjében, míg a kontrollban ez nem volt detektálható. A kezelt állat szöveteiből metszetet készítettek és fluoreszcens immunhisztokémiai módszerrel kimutatták, hogy a liposzómás hordozós rendszer az ereken kívül halmozódik fel.

Biológiai anyagok és nanostruktúrák kölcsönhatásainak feltárása. A 2010-es évben az MTA KK Nanokémiai és Katalízis Intézet részvételével folytatódott az EXCELL (Exploring Cellular Dynamics at Nanoscale) európai konzorciális kutatási projekt, amely az FP7 NMP – „Nanosciences, nanotechnologies, materials & new production technologies program” keretében kap támogatást. A projekt 2008 szeptemberében kezdődött, és 2011 végéig tart. A konzorcium 10 partnerből áll (8 akadémiai és 2 kis, ill. közepes méretű vállalkozás, KKV) és összesen € 3 780 750 támogatást nyert el. A projektben résztvevő kutatók új megközelítéseket alkalmazva módszereket dolgoznak ki biológiai anyagok és nanostruktúrák kölcsönhatásainak feltérképezésére. A projekt végére várható termék egy komplex, integrált, mikrofluidikán és nagy érzékenységű elektronikán alapuló platform, amely a sejtdinamika nanotartományban történő követésére alkalmas. A projekten belül szoros együttműködés alakult ki az MTA Kémiai Kutatóközpont és Dán

Műszaki Egyetem között szilíciumfelületek fém, és szerves rétegekkel történő bevonása területén, valamint a Potsdami Egyetemen membránfehérje immobilizálás témában. Ugyanakkor a Semmelweis Egyetem Orvosi Biokémia Intézetével együttműködésben folytatódtak a különféle mikroszkópiai módszerekkel (atomerő mikroszkóp, pásztázó elektronmikroszkóp) végzett morfológiai vizsgálatok. A vizsgálatok során a natív és módosított, fibrin, illetve a kezelt érfal szerkezetét tanulmányozták. A 2010-es évben az intézetben meghonosították és sikeresen alkalmazták a mikrométeres lenyomatok technikáját (microcontact printing) a lokális fibrinolitikus enzimaktivitás detektációjának vizsgálatában.

Trombolitikus készítmény fejlesztése artériás trombusok kezelésére. A Semmelweis Egyetem Orvosi Biokémiai Intézetével folytatott együttműködés keretében fibrinolitikus proteázokat tartalmazó vezikulás hordozórendszert fejlesztenek, amelynek hatóanyaga bontja mind a tiszta, mind a vérplazma oldadékot. A szöveti környezet hatásainak megfelelően stabilizált vezikulás hordozó rendszert széles körű szerkezeti és morfológiai vizsgálatoknak vetették alá. A hatóanyag fibrinszálakra kifejtett méretcsökkentő hatását „in vitro” körülmények között modellezték, ami alapját képezi azoknak a jövőbeni kutatásoknak, melyeknek célja a trombózis szív és érrendszeri betegség kockázatának csökkentése.

KK Szerkezeti Kémiai Intézet

Elektronspin-rezonancia spektroszkópia alkalmazása gyógyszerek felszívódásának tanulmányozására. Az elektronspin-rezonancia (ESR) spektroszkópia, mint szerkezetvizsgáló módszer párosítatlan elektronokat tartalmazó (paramágneses) anyagok (például szabad gyökök, egyes átmenetifém- és ritkaföldfém-vegyületek, vezetési elektronok) vizsgálatára alkalmas módszer. A módszer alapja, hogy ezek az anyagok külső mágneses térbe helyezve minőségükre jellemző módon nyelik el a mikrohullámú sugárzást. Az így mérhető ESR-spektrumból következtetni lehet a mintában lévő szabad elektronok közvetlen környezetére. Az ESR-spektroszkópiával vizsgálható anyagok köre szűkebb más módszerekéhez képest, azonban a paramágneses anyagok vizsgálata terén talán az egyik legalkalmasabb módszer, amely a fizika, kémia és a biológia területén is hasznos szerkezeti adatokat szolgáltat. Az MTA KK Szerkezeti Kémiai Intézet ESR-spektrométere a kategóriájában ma elérhető legnagyobb érzékenységgű műszer, amely oldat és szilárd minták, továbbá hőmérséklet-, idő- és koncentrációfüggő spektrumok felvételére is alkalmas.

Az intézet ESR-spektroszkópiai vizsgálatai jelentősen hozzájárultak a sejtmembránt modellező, ún. foszfolipid kettősrétegekből képzett gömbök (vezikulák) gyógyszerkémiai alkalmazásához. A vezikulák szerkezeti és dinamikai sajátosságait egy a gömb falába beépülő ESR-aktív gyök segítségével vizsgálták. A beépített gyököt úgy választották ki, hogy spektroszkópiai tulajdonságai igen érzékenyek legyenek a gömb felületére vagy a gömb belsejébe jutó anyagokra, így például egy gyógyszermolekulára. Eredményeik azt mutatták, hogy mind a fémionok, mind a gyógyszermolekulák részben kötött formába kerülnek, a vezikula belsejében csapdázódnak. Megállapították, hogy a hőmérséklet változtatására a vezikulák szerkezete és dinamikai sajátosságai igen érzékenyek, több fázisátalakulás is bekövetkezik a 10-40 °C hőmérséklettartományban. Kimutatták, hogy a gyógyszermolekulák jelenléte jelentősen befolyásolja ezen fázisátalakulások hőmérsékletét, így azt a hőmérsékleti értéket is, ahol a vezikula gömbszerkezete felbomlik és a kapszulázott gyógyszermolekula kiszabadulhat. A kutatók által kidolgozott módszer révén tervezhetővé válik, hogy a biológiailag kompatibilis vezikulába bezárt gyógyszermolekula azokban a szövetekben váljon szabaddá, ahol a gyógyhatást ki kell fejtenie.

KFKI Atomenergia Kutatóintézet

A negyedik generációs reaktorokkal kapcsolatos kutatások egyik kitűzött célja a szuperkritikus nyomású vízhűtéses reaktor (Supercritical Water-Cooled Reactor, SCWR) európai változatának, a HPLWR reaktornak (High Performance Light Water Reactor) olyan reaktorfizikai-termohidraulikai programrendszerének létrehozása volt, amely alkalmas a legújabb koncepció zónatervezési számítására. Az erős heterogenitásokat mutató zónakonfiguráció miatt a programrendszer reaktorfizikai elemének tesztelésére nagy számítógépi erőforrást igénylő, fűtőelempalcánkénti teljesítményeloszlásokat is kiértékelő Monte Carlo számításokat végeztek. Mind a sokszorozási tényező, mind a teljesítményeloszlás esetén jó egyezést találtak.

A Paksi Atomerőmű 2009. évben üzembe helyezett néhány gadolíniumos tesztkazettát, ezért ezekre a kazettákra a tervezett teljesítmény eloszlások alapján, FLUENT számításokkal meg kellett határozni a várható kazetta kilépő hőmérsékletet és az egyes szubcsatornák kilépő hőmérsékleteit.

2010 végére elkészült a „Korszerű ember-gép kapcsolati felület kialakítása a Paksi Atomerőműben” című koncepcióterv, amely az elemzések, felhasználói és szakértői értékelések, továbbá a mai nemzetközi gyakorlat alapján javaslatokat és ajánlásokat fogalmaz meg a vezénylők átalakítására. A koncepcióterv az átalakításra három eltérő javaslatot ír le: két ún. hibrid (analóg és digitális eszközöket egyaránt alkalmazó) verziót és egy ún. digitális (teljesen számítógépesített) változatot.

A Paksi Atomerőmű VERONA zónaellenőrző rendszer rekonstrukciójának 2. fázisa 2010-ben befejeződött. Ma már az összes blokkon és a szimulátor mellett is az a verzió működik, amely képes a kiégett mérget tartalmazó üzemanyag kazetták kezelésére.

Az intézet szakemberei becslést készítettek a paksi atomerőmű leszerelési hulladékainak mennyiségére és összetételére. Az előzetes számítások alapján elmondható, hogy a tartály zónához közeli szegmense ugyan erősen felaktiválódik, de a képződő radioaktív izotópok többsége rövid felezési idejű. A felaktiválódott reaktor szerkezeti elemeket tíz év pihentetés után a hőtermelés szempontjából nem kell nagyaktivitású hulladéknak tekinteni.

Sikeresen befejeződött a Paksi Atomerőműbe tervezett új reaktorszabályozó algoritmusának teljes körű tesztelése a teljesléptékű szimulátor segítségével.

KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet

A CERN LHC beindulása után, 2010-ben az RMKI kutatói jelentős szerepet játszottak a 7 TeV energiájú proton-proton ütközések adatainak analízisében, az újonnan keletkező töltött hadronok impulzus eloszlásának meghatározásában. Az eredmények a kölcsönhatás töltésfüggetlenségére utalnak. Munkájuk eredményeképpen a rekord 7 TeV energián a CMS-kísérlet publikálta az első cikket. A kapott eredmények összhangban vannak a 0,9 TeV-en végzett korábbi mérésekkel és megerősítik, hogy a proton-antiproton és a proton-proton ütközésekben közel azonos mennyiségű hadron keletkezik. A 2.36 és 7 TeV-en kapott hadronsűrűség a modellek által jósoltnál meredekebb energiafüggésre utal. Az eredményes munka elismeréseképpen az együttműködés a CMS kvantumszín-dinamikai (QCD) kutatócsoportjának vezetőjével az RMKI munkatársát választotta meg.

Az amerikai brookhaveni Relativisztikus Nehézion Gyorsító (RHIC) PHENIX kísérletében az RMKI kutatóinak részvételével elsőként sikerült arany-arany ütközésekben meghatározni a kvark-gluon plazmából kiszabaduló termikus gamma-fotonok eloszlását és megmérni a létrejövő kvarkfolyadék hőmérsékletét, amely legalább 4 terakelvinnek (300 MeV-nek) adódott. A direkt foton színekép megmérése során kapott érték azt jelenti, hogy a RHIC energiáján az Au+Au

ütközésekben megjelenik a kvark-gluon plazma. Az eredményekhez a magyar PHENIX csoport a fotonok repülési időmérésének kalibrációjával járult hozzá.

Elméleti jóslatokra támaszkodva kísérletileg igazolták a fotonok mag-rezonanciaszórásában fellépő reciprocitássértést. Az ESRF-ben (European Synchrotron Radiation Facility) elvégzett kísérletben megmutatták, hogy a szinkrotronos Mössbauer-időspektrumok alakja alapvetően megváltozhat pusztán azért, hogy a mintát egy, a foton nyaláb tengelyére merőleges tengely körül 180°-kal elforgatják.

A CHARISMA EU FP7 projekt BNC (Budapest Neutron Centre) platformjának részeként az RMKI Van de Graaff gyorsítója elérhetővé vált olyan külföldi kutatók számára, akik kulturális örökséget képező tárgyakat roncsolásmentesen vizsgáltak. Egy németországi pályázóval együttműködve kihozott nyalábos PIXE mérésekkel lapis lazuli fél-drágaköveket osztályoztak származási helyük szerint.

Aszimptotikusan sík téridőt feltételezve, abban a határesetben, amikor az ún. oszcillatonok központi amplitúdója kicsi, sikerült meghatározni a kimenő skalár-hullámok amplitúdóját és ebből az oszcillatonok tömegének időbeli változását. Gravitációsan kötött komplex skalármezők által létrehozott bozon csillagokat és valós mezőkből létrejövő oszcillatonokat vizsgálva inflációs de Sitter-típusú kozmológiai modellekben megmutatták, hogy a tágulás hatására a csillagok tömege lassan csökken.

Az RMKI munkatársai fejlesztik a greifswald-i Wendelstein W7X stellarátor (fúziós berendezés) 10 csatornás video diagnosztikáját is. Ennek keretében sikeresen elvégezték a prototípus termikus és mechanikus tesztjét. Elkészítették a kamerákhoz használatos speciális objektívet és az EDICAM (Event Detection Intelligent Camera) 10Gbit-es linket használó prototípusát. Ezt a kamerát (a COMPASS tokamak mellett) az ASDEX Upgrade tokamakon is sikeresen installálták, és az így kiépített diagnosztikai berendezés segítségével belőtt kriogén pelleteteket követtek nyomon.

Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet

Magyar tudósok sikerei a Kepler-űrtávcsővel. Mérföldkőnek bizonyulhat a csillagok fizikájának és belső szerkezetének pontosabb megismerésében az MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézetének munkatársa, Szabó Róbert vezette kutatócsoport egy közelmúltban publikált felfedezése. A csillagászok a Kepler-űrtávcsövet használva a fényességüket az idő függvényében változtató, úgynevezett változócsillagok egy típusában figyeltek fel új jelenségre. A Kepler exobolygókereső űrtávcsővel korábban soha nem látott pontosságú, folyamatos fényességméréseket végezhetnek a csillagászok. Ez tette lehetővé azokat az egyedülálló kutatási eredményeket, amelyeket a közelmúltban jelentettek be a Kepler Asztroszeizmológiai Tudományos Konzorciumban. A felfedezések közül az egyik legfontosabb a változócsillagok egy csoportját alkotó, úgynevezett RR Lyrae csillagokkal kapcsolatos. Ezeknek az égitesteknek a fényváltozása, illetve annak oka alaposan ismert, emiatt gyakran használják őket kozmikus távolság-meghatározásra. Az RR Lyrae csillagok legalább felénél azonban a fényváltozás erőssége és a periódus hossza néhány heteshónapos időskálán változik, amit felfedezője után Blazsko-effektusnak hívnak. Habár a jelenség több mint egy évszázada ismert, eredete a mai napig nem tisztázott, és egyike a csillagok pulzációjával kapcsolatos legfontosabb problémáknak. A kutatócsoport a Kepler-űrtávcső által felvett adatokat elemezve, a Blazsko-effektust mutató RR Lyrae csillagok egy csoportjánál a fényesség maximumok nagyságának szembevető változását, az úgynevezett periódus-kettőződést mutatta ki. A periódus-kettőződés, amely a pulzáció okozta fényváltozás maximumainak váltakozásában érhető tetten, a csillagászok számára jól ismert jelenség, azonban megjelenése az RR Lyrae csillagok esetében teljesen váratlan volt. Az újonnan felfedezett jelenséget csak a Blazsko-modulált csillagok mutatják, ezért nagy biztonsággal kijelenthető, hogy a periódus-kettőződés szoros kap-

csolatban van a Blazsko-effektussal, amely valószínűleg sokkal összetettebb jelenség annál, mint azt korábban gondolták. Az eredményt még értékesebbé teszi, hogy elméleti számításokkal is igazolták a jelenség létrejöttét, és annak okára is fényt derítettek. Számításaik alapján a perióduskettőződést egy magas rendű rezonancia okozza. A kutatócsoport reményei szerint legújabb eredményük áttörést hozhat az RR Lyrae csillagok modulációját övező évszázados rejtély megértésében. Ha sikerül megérteni a Blazsko-effektus okát, akkor nem csupán az RR Lyrae csillagok, hanem olyan átlagosabb csillagok fizikáját is jobban megértjük majd, mind például a mi Napunk. A bejelentett felfedezéseket a csillagok rezgéseinek vizsgálatával érték el. Az erre épülő tudományág neve asztroszeizmológia, amelynek a fejlődésében a Kepler űrtávcső, korábban soha nem látott pontossága révén igazi forradalmat hozott. A csillagok többségében kimutatható rezgések felhasználhatók a csillagok belsejének vizsgálatára, hasonlóan ahhoz, ahogy a szeizmológusok a Föld szerkezetét tanulmányozzák a földrengéshullámok révén. Mivel a Kepler-vizsgálatokba a csillagok óriási mintája bevonható, így nem csak Napunkról, de egész galaxisunk fejlődéséről és jövőjéről is többet tudunk meg a csillagszeizmológia segítségével. A 2009-ben indított Kepler program az eredeti tervek szerint 2012 őszéig működik, de a kezdeti sikereket látva elképzelhető, hogy néhány évvel meghosszabbítják a programot.

Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet

A mikroelektronika következő korszakának potenciális építőanyagaként alkalmazható, egyetlen atom vastagságú grafén kristálytani irányok szerinti, atomi pontosságú megmunkálására általuk korábban kidolgozott módszerre alapozva, elsőként igazolták kísérletileg stuttgarti MPG kutatókkal a grafén élek eltérő Raman spektrumára vonatkozó elméleti jóslatokat.

Cinkoxid nanoszálakon *in situ* hajlítási méréseket végeztek elektronmikroszkópban kalibrált AFM tű segítségével, miközben egy másik tűvel felvették a szál nyújtott vagy összenyomott oldala és a hordozó közötti áram-feszültség karakterisztikát nano-érzékelési ill. energiagenerálási céllal.

Új ígéretes kutatási irányként a fehérje vékonyrétegek dinamikus felületi adszorpcióját tanulmányozták transzparens szubsztráton különféle feltételek mellett (ionerősség, pH, hidrofobicitás stb.) komplementer módszerek egyidejű *in situ* alkalmazásával, a spektroszkópiai ellipszométer - rácszatolt interferométer kombinált mérőösszeállítással.

Elsőként igazolták, hogy a kék boglárkalepkék színét adó nanoarchitektúrák - azaz az egyedi nanoszerkezetek elrendezése által felépülő nanorendszerek fényvisszaverésének - jellegzetességei alkalmasak a fajok azonosítására.

A mikro-elektromechanikai rendszerek előállítási műveleti sorába bevezették az ún. mély reaktív ionmarási technológiát, amivel hőkompenzált vektorialis mikroerőmérőt, membránon kialakított mikrofűtőtestet, pellisztor típusú gázérzékelőket, termooszlop alapú IR- és THz-detektorokat valamint háromdimenziós szilícium mikroszerkezeteket, pl. új típusú mélyagyi elektródahálózatókat valósítottak meg.

Igazolták új típusú szilícium és indium-gallium nitrid nanoszálakból felépülő napelemek működőképességét, illetve a fotovillamos átalakítás hatékonysága érdekében csökkentették multikristályos szilícium vékonyrétegek hibasűrűségét, amivel két EU FP7 projektben is jobb hatásfokú vékonyréteg napelemek fejlesztéséhez járultak hozzá.

A nanoméretű mágneses részecskék orvosi műtéti terápiás célú detektálására fejlesztették tovább szuperérzékeny mágneses szondájukat, ami a szakmai bíráló szerint az egész EU FP7 projekt legígéretesebb eredménye.

Kerámia mátrixú kompozitok optimalizált őrléssel készült szén nanocsöves módosulatainak mechanikai és fizikai jellemzőit vizsgálva megállapították, hogy a szikra-plazmás szintereléssel készült

minták keménysége nőtt, míg a magas hőmérsékletű izosztatikus préseléssel készültek szívósságban mutatnak jobb eredményt.

Az evolúciós játékelméleti modellek keretén belül numerikus szimulációkkal számszerűsítették az „egyéni és intézményes büntetés” hatását illetve tanulmányozták a folyamatos átmenetet a közösség számára előnyös „testvéries magatartás” és a hátrányos „egyéni önzés” között.

A népcsoportok nyelvének és népzenejének számítógépes rokonsági vizsgálatát kiterjesztették a genetika irányába, amivel a korábbiaknál teljesebb elemzések számára nyitottak utat.

Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet

A Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet megalakulása óta a matematika több területén a magyarországi kutatások központja és fő szervezője, sőt világviszonylatban is az egyik legjelentősebb, a „Kiválósági Központ” címért folyó versengésben a közép- és kelet-európai matematikai centrumok között a legmagasabbra rangsorolt központ. Sikerrel szerepelnek az európai uniós pályázatokon, 2010-ben ismét elnyerték a European Research Council legnagyobb presztízsű kategóriájában az egyik projekt támogatást, és ezzel az intézet az öt európai matematikai kutatóhely egyike, amelyik a matematika területén egész Európában összesen 51 támogatott Advanced Grant projektből többel is büszkélkedhet.

Az intézet kutatói 2010-ben is számos kimagasló matematikai eredményt értek el, különösen a diszkrét matematika, konvex geometria és a számelmélet területén. Ugyanakkor a szakmai elismerésen túl, gazdasági haszonnal is kecsegtetnek az intézet munkájában egyre fokozódó jelentőségű alkalmazott kutatások. E tekintetben jelentős lépés a genetikai kérdések vizsgálatára irányuló bioinformatikai kutatásokra ipari vállalkozások által vezetett konzorciumban elnyert EU támogatás, amiben a matematikai jellegű kutatásokat az Oxfordi Egyetemmel karöltve végzik.

Fontos elismerése az intézetben zajló differenciál-topológiai kutatásoknak, hogy az intézetnek ezzel a témával foglalkozó munkatársa a 2010-ben Hyderabadban rendezett Matematikus Világkongresszus meghívott előadója volt. Ezek után nem tekinthető véletlennek, hogy 2010-ben ugyanezen kutató vezetése mellett alacsony dimenziós topológiák kutatására újabb intézeti Lendület projekt kapott támogatást.

Az intézet kutatója külföldi társszerzőkkel közösen tovább folytatta a híres ikerprím sejtés bizonyítására vonatkozó kutatásokat. Az elért, rendkívül nehéz bizonyítást igénylő eredmény az előzőekhez hasonlóan az egyik legrangosabb matematikai folyóiratban megjelent mintegy félszáz oldalas cikkben került ismertetésre. Ezzel újabb áttörést értek el a már Euklidesz által 2300 évvel ezelőtt megfogalmazott ikerprím sejtéssel kapcsolatban.

Az intézetben évek óta nagy sikerrel folynak a geometria és a diszkrét matematika határán levő konvex geometriai kutatások. Az eredmények magas színvonalát a bevezetőben említettek szerint az európai matematikai közösség is elismerte: 2010-ben az Advanced Investigators Grant kategóriában az intézet kutatója által vezetett és számos további munkatársat magában foglaló „Discrete and convex geometry: challenges, methods, applications” című projekt 2011-től kezdődően öt-éves időtartamra 1,3 millió eurós támogatást nyert.

A Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet magas színvonalon megfelel az alapításkor megfogalmazott követelményeknek: falai közt a világ élvonalához tartozó kutatás folyik, háttérrel biztosít az egyetemről és más országokból érkező vendégkutatóknak, és aktívan közreműködik a gyakorlati élet által felvetett elméleti matematikai problémák megoldásában.

Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet

Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézete (MTA SZTAKI) nemzetközi mércével mérhető alapkutatási eredményekre építi az itthon és külföldön is hasznosítható informatikai fejlesztéseket, valamint a tanácsadási tevékenységet, egy olyan kiválósági központot célozva, mely vonzó témákat és körülményeket biztosít a tehetséges fiatalok Ph.D. tanulmányához, alkotó tevékenységük megkezdéséhez.

A magas szintű kutatási tevékenység elengedhetetlen velejárója a megfelelő *infrastruktúra*. Ennek szellemében 2010-ben egy korszerű *háromdimenziós virtuális környezetet* hoztak létre. Megkezdtek egy *korszerű irányítástechnikai kísérleti laboratórium* felállítását robotjárművek és UAV-k (unmanned aerial vehicles) robotsztus, hibátűrő irányítási algoritmusainak kutatására és demonstrálására.

Kiemelkedően szerepeltek az EU VII. Keretprogramjában, ahol eddig 24, támogatást nyert projektben résztvevők, jó néhány esetben konzorciumvezetői szerepet is ellátnak. A programok keretében Európa legkiválóbb cégeivel dolgoznak együtt az informatika-, az autó-, az energia- és a repülőgépgyártás területéről.

Összhangban az európai kutatási térség kialakítását célzó törekvésekkel, folytatják *nemzetközi virtuális intézetek és laboratóriumok* kialakítását és működtetését. Több éves előkészítő munka és kutatási együttműködés eredményeként 2010 májusában ünnepélyes keretek között megalakult intézet keretein belül működő „*Fraunhofer-SZTAKI Termelésmenedzsment és –informatika Projektközpont*”. A Projektközpont létrejötté jelentős nemzetközi elismerést, és a vezető német intézethálózattal való szoros K+F együttműködést, új ipari kapcsolatok lehetőségét jelenti.

Az MTA SZTAKI-ban létrehozott rendszerek többsége nem iparág-specifikus, több hazai vállalatnál is felhasználható, akár telepített formában, akár elektronikus szolgáltatásként. A kutatás-fejlesztési eredményeket alkalmazó legfontosabb hazai vállalatok: GE Hungary ZRt, Paksi Atomerőmű Zrt, AUDI Motor Hungaria Kft, Robert Bosch Kft, Knorr Bremse Fékrendszerek Kft, MTELEKOM.

A SZTAKI közelmúltjában egyedülállóan sikeresek a japán RICOH, illetve HITACHI cégekkel folytatott K+F együttműködések. Előkészületek folynak hasonló keretszerződések aláírására a Bosch-sal és a szélerőműveket gyártó spanyol GAMESA céggel.

Az intézet munkatársai rendszeres oktatási tevékenységet folytatnak hazai felsőoktatási intézményekben, és mintegy 25 PhD hallgató munkáját irányítják témavezetőként.

Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet

Levegőszennyezés mérések a vörösiszap katasztrófa után. Az ország eddigi legnagyobb ökológiai katasztrófája az ajkai 300 x 500 m-es vörösiszap tároló gátszakadása volt 2010. október 4-én, amely két települést öntött el. Az erősen lúgos, maró hatású vörösiszap ~ 40 négyzetkilométeren terült el és az elsődleges, 10 halálesetet okozó hatáson kívül, több másodlagos toxikus hatás is jelentkezett. Ezek közül a legveszélyesebb a vörösiszap heterogén szemcséiből képződő magas koncentrációjú aeroszol szennyezés volt, amely a massa szerkezetével és összetételével összefüggő magas felporzási hajlamból fakadt. Az intézet munkatársai – a szükséges engedélyek megszerzése után – azonnal kivonultak az elöntött területre és a már korábban, egy konzorciumi pályázat keretén belül létrehozott mobil (mikrobuszba épített) aeroszol-mérő laboratóriummal, többfajta helyszíni mérést végeztek - a gát mellett, Kolontáron és Devecseren -, valamint további analízis céljából mintákat gyűjtöttek különböző helyeken. A helyszíni mérések az aeroszolak koncentrációjának, méreteloszlásának, valamint egyes fizikai tulajdonságainak meghatározására irányultak, az intézetben optikai- és elektron-mikroszkópos, spektroszkópiái-, fluoreszcencia-, valamint EDAX-mikroanalízist is végeztek. Ezekből meghatározták a vörösiszapról képződő aeroszolak morfológiáját, a szemcsék jellemző méterét, azok összetételét, kémiai és optikai tulajdonságait. Az elvégzett méré-

sek és azok elemzése alapján (amelyet megküldtek az illetékes hatóságoknak), javaslatot tettek a toxikus hatás csökkentésére. A vizsgálatok egy részét a Pannon Egyetemmel közösen végezték.

Alacsonyhőmérsékletű plazmák felhasználása biomedikai célokra. A polimér alapú hőmérsékletérzékeny gyógyászati eszközök megjelenésével egy olyan új alacsony hőmérsékleten működő sterilizálási módszer kidolgozása vált szükségessé, amelynek roncsoló hatása elhanyagolható, és a jelenleg létező módszereknél hatékonyabb (Európában több tízezer klinikai fertőzés miatt bekövetkezett halálesetet jelentenek, mely részben a nem elég hatékony sterilizálás számlájára írható). Egy az alacsonyhőmérsékletű plazmán alapuló módszer ígéretesnek mutatkozik, mivel a kisülési plazmákban alacsony hőmérsékleten nagy sűrűségben lehetnek jelen a sterilizálási folyamatban résztvevő kémiaiilag aktív (emberi szervezetre nem káros) részecskék. Numerikus módszerekkel olyan mikrohullámú kisüléseken alapuló rendszereket vizsgáltak, amelyek alkalmasak lehetnek sterilizálásra. A számolási eredmények hozzájárulnak a kisülési rendszerekben lejátszódó folyamatok megértéséhez, illetve elősegítik hatékony sterilizálási rendszerek építését.

Egyedi biológiai részecskék szerkezetének meghatározása. Az 1980/90-es évek biológiai szerkezetkutatásában ugrásszerű fejlődést hozott a szinkrotronok megjelenése: kristályosítható fehérjék ezrei szerkezetét sikerült segítségükkel meghatározni. A nem kristályosítható, vagy az éppen nem a kristályos formában érdekes biológiai részecskék (makromolekulák, vírusok) szerkezetének atomi felbontású meghatározása azonban a ma rendelkezésünkre álló módszerekkel még nem elérhető. A röntgensugárzást felhasználó eljárások esetén a fő probléma az, hogy a mintát a sugárkárosodás jóval azelőtt tönkreteszi, mielőtt elegendő felhasználható információt (szórásképet) sikerülne róla rögzíteni. A 2010-es években induló csúcs-röntgenforrások, a röntgen szabadelektron lézerek áttörést hozhatnak e területen. E lézerek impulzusainak hossza a 10-100 fs-os, intenzitásuk majd 10 nagyságrenddel meghaladja a szinkrotronokét. Ezek a paraméterek lehetőséget nyújthatnak arra, hogy a minta megsemmisülése előtti állapotáról, tehát az eredeti atomi szerkezetről sikerüljön használható szórásképet detektálni. Ezen a területen jelentős eredményeket ért el az SZFKI röntgen diffrakciós csoportja.

Szervezeti változások

A matematikai és természettudományi kutatóintézeteken belüli átalakítások, szervezeti intézkedések a következők voltak:

- A Geokémia Kutatóintézet 2010. január 1-től önállóan működő köztestületi költségvetési szerv, gazdálkodási feladatait a Földrajztudományi Kutatóintézet végzi.
- A KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet 2010. április 1-i hatállyal került sor szervezeti átalakításra a Magfizikai Főosztály „Magfizikai Osztály” szervezeti egysége a Részecskefizikai Főosztály szervezeti egységébe integrálódott.
- A Kémiai Kutatóközpontban a Szintetikus Szerves Kémiai Osztály 2010 évben a „Katalízis frusztrált Lewis párokkal” kutatási csoporttal bővült a „Lendület Program” keretében elnyert pályázat kapcsán, a Nanobio Laboratórium fejlődésének köszönhetően Biológiai Nanokémiai Osztály keretében folytatja működését, a Felület Spektroszkópiai Laboratórium beleolvad a Felület Morfológiai Laboratórium állományába, az Elméleti Kémiai Osztály tevékenységét kutatóközponti egységként, mint Elméleti Kémiai Laboratórium működik.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	20.698,9	12.141,0	21.580,1	19.414,2	93,8%	90,0%
ebből:						
személyi juttatás	7.882,0	7.028,3	8.716,7	7.921,4	100,5%	90,9%
központi beruházás						
Folyó bevétel	8.315,3	4.689,1	10.664,5	10.246,8	123,2%	96,1%
Támogatás	11.613,3	7.451,9	9.334,2	9.334,2	80,4%	100,0%
Előirányzat-maradvány	1.873,7	–	1.581,4	1.562,7	83,4%	98,8%
Létszám (fő)	1.920	2.010	2.033	1.951	101,6%	96,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	12.141,0	4.689,1	7.451,9	7.028,3
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	170,9		170,9	134,6
Prémiumévek program támogatása	7,4		7,4	5,8
Többletfeladat ellátásának támogatása	1.704,0		1.704,0	486,3
Többletbevétel	3.237,9	3.237,9		579,4
Előző évi maradvány-átvétel	2.756,1	2.756,1		9,0
Előirányzat-maradvány igénybevétele	1.562,8	1.562,8		539,4
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-66,1
2010. évi módosított előirányzat	21.580,1	12.245,9	9.334,2	8.716,7

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	2.241,6	3.109,7	138,7
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből származó bevétel	183,0	145,8	79,7
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	975,8	38,1	3,9

Átvett pénzeszközök	2.290,5	1.943,6	84,9
Támogatásértékű bevételek	1.345,4	1.123,7	83,5
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	214,7	2.795,7	1301,9
Áfa-bevételek	1.023,4	1.047,1	102,3
Kölcsön bevételek	40,9	43,1	105,5
<i>Összesen:</i>	<i>8.315,3</i>	<i>10.246,8</i>	<i>123,2</i>
Költségvetési támogatás	11.613,3	9.334,2	80,4
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	1.706,3	1.532,5	89,8
- vállalkozási maradvány	167,4	30,2	18,0
- visszaforgatás könyvvileges bevételei	324,0		0,0
Együtt	22.126,3	21.143,7	95,6

A 2010. évi előző évi előirányzat-maradvány átvétel nagymértékű növekedése a Kémiai Kutatóközpont Q2 beruházási programja miatt van.

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	7.882,0	7.921,4	100,5
Munkaadókat terhelő járulékok	2.289,8	2.098,9	91,7
Készletbeszerzések	2.063,7	1.039,1	50,4
Szolgáltatások	3.717,5	2.042,2	54,9
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	525,8	477,7	90,8
Egyéb dologi kiadások	271,0	519,6	191,7
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	478,4	264,8	55,4
ÁFA-kiadások	777,5	947,3	121,8
Beruházási kiadások	974,9	3.590,0	368,3
Felújítások	358,2	209,0	58,3
Egyéb felhalmozási kiadások	0,9		0,0
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	517,0	227,8	44,1
Kölcsönök	42,2	46,2	109,3

Alap- és vállalkozási tevékenység közötti elszámolás pénzforgalom nélküli kiadása	323,0	30,2	9,3
Együtt	20.222,9	19.414,2	96,0

Az intézmények kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	7.921,4	40,9
Munkaadókat terhelő járulékok	2.098,9	10,8
Dologi kiadások	5.290,6	27,3
Beruházási kiadások	3.590,0	18,5
Felújítások	209,0	1,1
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	227,8	1,2
Kölcsönök	46,2	0,2
Együtt	19.384,0	100

Létszámhelyzet

adatok fő-ben

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	2.017	2.033	100,8
Teljes átlaglétszám	1.920	1.951	101,6
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1.788	1.773	99,2
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	125	145	116,0
Állományba nem tartozók	7	33	471,4
Az átlagléttszámból kutatói létszám	1.019	1.013	99,4
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>			
- Akadémikusok	30	37	123,3
- Doktorok	197	191	97,0
- Kandidátusok	471	496	105,3
- Fokozattal nem rendelkezők	321	289	90,0
<i>Korcsoport szerinti megoszlás (fiatal kutatói keret terhére foglalkoztatottak létszáma nélkül)</i>			
- 30 év alattiak	130	122	93,8

- 31-40 év között	263	264	100,4
- 41-50 év között	153	157	102,6
- 51-60 év között	221	215	97,3
- 61-70 év között	155	151	97,4
- 71 év felett	20	17	85,0

A kutatói létszám megoszlásánál az eddigi pozitív irányú fiatalodás (31-50 év között) minimális mértékben nőtt, és minimálisan csökkent a 30 év alattiak és a 61 év feletti korosztályok létszáma.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	1.439,7	1.861,8	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-227,4	-626,0	
Összesen	1.212,3	1.235,8	
Vállalkozási tevékenység maradványából alaptevékenységre felhasznált összeg	324,0	30,2	
Önrevíziós tétel	12,5	-	
Összes előirányzat-maradvány	1.523,8	1.266,0	83,1

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Vállalkozási tevékenység bevételei	1.663,4	1.125,9	67,7
Vállalkozási tevékenység kiadásai	972,4	523,7	53,9
Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi maradványa	691,0	602,2	87,2
Alaptevékenységre felhasznált maradvány	324,0	30,2	9,4
Vállalkozási tevékenységet terhelő befizetési kötelezettség	36,3	67,6	186,7
Vállalkozási tartalékba helyezhető összeg	330,7	504,4	152,5

A kutatóintézetek közül a következő Intézetek végeztek vállalozási tevékenységet: Atommagkutató Intézet, Kémiai Kutatóközpont, Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet.

5. cím: ÉLETTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK

Az Akadémia intézményeiből 9 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek kerül bemutatásra a 2010. évi szakmai tevékenysége, összefoglalva.

Állatorvos-tudományi Kutatóintézet

Az intézet Légzőszervi bakteriológia csoportjának munkatársai baromfiállományokból és házi kedvencekből származó *Pasteurella* fajokat vizsgáltak új, molekuláris módszerekkel. Kimutatták, hogy a szárnyasokból származó *Pasteurella multocida* baktériumok genetikai tulajdonságai nem egységesek, és ezek a különbségek járványtani nyomozás eszközeül szolgálhatnak. Alfaji differenciálásukra könnyen kivitelezhető és költséghatékony módszert dolgoztak ki, amely az állatorvosi gyorsdiagnosztikában is jól alkalmazható lehet. Napjainkban – valószínűleg a kutya- és macskaharapások, karmolások emelkedő aránya miatt – az emberi *Pasteurella* fertőzések száma is emelkedik. Ez a megfigyelés ezen kórokozók zoonotikus (emberről állatra terjedő fertőzések) jelentőségének növekedését vetíti előre.

Az intézet Hal-parazitológiai csoportja a pontyfélék izomzatában kóros elváltozásokat előidéző nyálkaspórás élősködő, a *Myxobolus pseudodispar* fejlődési ciklusát és gazda-fajlagosságát vizsgálta. Ezen belül különös figyelmet fordítottak a parazita fejlődési ciklusának kevésértéjű férgékben zajló szakaszának jobb megismerésére. A gazda-fajlagosság vizsgálatához tömeges és egyedi fertőzési kísérleteket végeztek, melyek során morfológiai és molekuláris módszerekkel jellemezték a kísérletben felhasznált köztigazda féregállományokat. Megállapították, hogy a *M. pseudodispar* esetében a gerinces gazdafajok sokféleségéhez hasonlóan a gerinctelen gazdafajok köre is meglehetősen széles. A nyálkaspórások fejlődésmenetének kevésértéjű férgékben zajló szakaszának megismerése azért fontos, mert a férgékben lejátszódó fejlődés eredményeként a féreg bélcsatornáján keresztül kiürülő fejlődési stádiumok (aktinospórák) azok, melyek a halakat fertőzni képesek. Tehát ez a parazita fejlődésének azon kritikus pontja, amelynek sikeres megszakításával a halak fertőzése is megakadályozható lenne.

Balatoni Limnológiai Kutatóintézet

Vizsgálták a piko méretű (<2µm) eukarióta mikroorganizmusok diverzitását és szerepét hazai sekély tavainkban és megállapították, hogy a pikoeukarióta algák a kevésbé produktív (téli) időszak jellemző szervezetei, igen fontos szerepet (15-48%) töltenek be a planktonikus elsődleges termelésben. Vizsgálták a balatoni nád morfológiai, fenológiai plaszticitását, fotoszintetikus pigment összetételének változatosságát. Az 1952., 1963., 1975., 2000. és 2003. évi légifényképekről mért nádas poligonokat egységes adatbázisba rendezték. Az alacsony vízállású időszakoknak a nádasokra gyakorolt kedvező hatása statisztikailag is igazolható volt. Vizsgálták a Balaton és a környező mocsarak, tavak szabályozás előtti (XVIII. századi), közbeni, és utáni területét és állapotát. Megállapították, hogy Balatonhoz csatlakozó völgyek a XVIII. században a Balatonnal nem álltak szoros hidrológiai összeköttetésben, és területük már a Balaton vízszintjébe való célzott emberi beavatkozások előtt is jelentősen lecsökkent.

Elvégezték az Ajkai Tímföldgyár vörösiszap-tározójából kiömlött zagy környezettoxikológiai kockázatának elemzését a szennyezéssel érintett Torna, Marcal, Rába és Mosoni-Duna vizében és üledékében. A vízvizsgálatokban a fitotoxicitási tesztek nagyobb mértékű szaporodás-gátlást a Rába haváriától érintetlen szakaszán, valamint a Mosoni-Dunán a Rába torkolati pontja alatt vett vízmintáknál mutattak, ami nem hozható kapcsolatba a vörösiszap-szennyezéssel. Itt a gátlás mértéke 28 – 35% között változott, amely mérsékelt szennyezésre utal. A Torna-patak, valamint a Marcal folyó vízmintái egyetlen alkalommal sem okoztak 20%-nál nagyobb gátlást. A hal embriotoxicitás tesztben a maximális gátlás 20%-os volt, amelyet a Torna havária alatti pontján

mérték. Az üledékvizsgálatokban a biotesztek káros hatást egyedül a vörösiszappal jelentősen szennyezett Torna mederüledékében mutattak.

Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet

A Celluláris és Hálózat-Neurobiológiai Osztály kiemelkedő felfedezést tett az idegi kommunikáció alapját biztosító csatornák eloszlásának feltérképezésében. Nagyérzékenységű anatómiai módszerekkel kimutatták, hogy a sejtek egy adott részén, ahol az akciós potenciál keletkezik, jelentős mennyiségben koncentrálnak azok a csatornák, amelyekben keresztül sok sejt közös aktivitása összehangolható. Eredményüket a Science c. folyóirat közölte.

A Farmakológiai Osztály, a gyógyszeripari partnerekkel közösen folytatott kutatásaiban új támadáspontokat fedeztek fel a nagy halálozással járó szepszis, valamint a leggyakoribb pszichiátriai betegség, a depresszió kezelésére. Új eredményeket értek el az epilepsziában és idegi sejtelhalás ellen is hatékony, Na⁺ csatorna gátló gyógyszerek sejt szintű hatásmechanizmusának leírásában.

Az Endokrin Neurobiológiai Kutatócsoport munkatársai igazolták, hogy a szaporodás agyi szabályozását végző „GnRH” idegsejtek működésében emberben is különleges szerepet játszik egy peptidet, a „kisspeptin”-t termelő idegsejt rendszer.

Az Integratív Neuroendokrinológiai Kutatócsoport feltérképezte a pajzsmirigy működését szabályozó hipofiziotróp idegsejtek elhelyezkedését egérben. E munka nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy transzgenikus egér modellekben vizsgálható legyen a pajzsmirigy működés centrális szabályozása. Kimutatták, hogy a központi idegrendszer endokannabinoid rendszerének kritikus szerepe van az energiaháztartás szabályozásában. Továbbá, új adatokat szolgáltatottak a hipotalamikus pajzsmirigyhormon aktiváció fertőzés során kialakuló fokozódásának mechanizmusáról.

Az Orvosi Géntechnológiai Részleg magas színvonalú állat- és géntechnológiai tevékenysége, és a kutatói közösségnek, valamint több hazai és külföldi gyógyszergyárnak és kisvállalkozásnak nyújtott szolgáltatása alapján a „Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Felmérés és Útiterv” projekt keretében megkapta a Stratégiai Kutatási Infrastruktúra minősítést.

2010-ben a Nikon képviselői az Intézzel együttműködve Nikon-KOKI Mikroszkóp Központ néven, közép-európai bemutatóközpontot hoztak létre, ahol a legújabb fejlesztésű, világújdonságnak számító mikroszkópok a KOKI kutatói számára is elérhetővé váltak.

A Magatartás Neurobiológia Osztály az utóbbi években elmozdult a konkrét gyakorlati haszonnal járó kutatási-fejlesztési tevékenység irányába. Ennek a tevékenységnek a következményeképpen, belső intézeti, és külső ipari együttműködés keretében 3 új szabadalmat nyújtottak be, és alapvető módon hozzájárultak egy új szorongásoldó termék kifejlesztéséhez, amely már az amerikai piacon is megjelent. Kidolgozták a hiper-emotív, abnormális agresszió első laboratóriumi modelljét. Felismerték a cannabinoid jelátvitel egy új mechanizmusát, amelynek a cannabinoid jelátvitelre ható gyógyszerek fejlesztése szempontjából fontos következményei lehetnek.

Mezőgazdasági Kutatóintézet

Az elmúlt év nemzetközi gazdaságpolitikai eseményei azt bizonyítják, hogy a magyar gabonatermesztés komparatív előnyeit nagyobb mértékben lehet kihasználni, és ebben érdemes alapozni a fejlett hazai gabonakutatásokra. A martonvásári búzafajtákat Magyarországon a búza vetésterület felén, mintegy fél millió ha-on termesztik a hivatalos vetőmag szaporítási adatok alapján. Ezzel a martonvásári búza program több mint másfél évtizede piacvezető. Az újabb martonvásári búzafajták választása évente többlet árbevételt eredményez a búzatermesztőknél, ami többszöröse a kutatásra fordított összegeknek. A gazdasági előny az új fajták nagyobb termőképességére, a ked-

vezőtlen környezeti hatások jobb tolerálására, és nagymértékben a kiváló beltartalmi minőség árelőnyére vezethető vissza. A nagy fehérjetartalmú és speciális minőségű fajták jövedelmezőbb búza exportot tesznek lehetővé.

Nemzetközi versenyképességüket nemcsak az EU kutatási programokban való sikeres részvétel, hanem az is bizonyítja, hogy külföldön tíz országban, növekvő területen szaporítják a martonvásári búzákat. Hat fajszabadalom született, melyek közül három fajta EU jogvédelmet is kapott.

A kukoricatermesztés sikerét az utóbbi években nagymértékben veszélyeztette a kukoricabogár epidémia jellegű megjelenése. A *Diabrotica virgifera virgifera*-val kapcsolatos kutatások eddigi adatai szerint megállapítható, hogy a vizsgált genotípusok eltérő toleranciaszinttel rendelkeznek, és vannak közöttük olyan martonvásári nemesítésű alapanyagok, amelyek az átlagot meghaladóan toleránsak.

A takarmányként hasznosuló kukorica mellett egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a biogázgyártásra történő felhasználása. Erre a célra a siló hibridek alkalmasak.

A martonvásári Gabona Génbankban tárolt magyar tájfajták, vad fajok megőrzése a biodiverzitás szempontjából kiemelten jelentős. Napjainkban rendkívül nagy társadalmi igény mutatkozik az organikus élelmiszertermékek iránt, amelynek érdekében a martonvásári kutatóintézet új nemesítési módszereket dolgoz ki. Magyarországon elsőként állítottak elő ősi gabonafajokból (alakor és tönke) organikus termesztésre alkalmas fajtákat, amelyek kiváló betegség-ellenállósággal és kiugró beltartalmi értékekkel rendelkeznek.

Növényvédelmi Kutatóintézet

Az Európai Unió 7. Keretprogramján belül, részben az intézet vezetésével zajló projekt célja a szőlő lisztharmatgomba fertőzése ellen felhasznált fungicidek, a környezetterhelő kémiai növényvédőszer mennyiségének csökkentése. A kutatások egy újszerű, a projektben kidolgozott stratégia alapján folytak, melynek alapja az a felismerés, hogy a szőlő lisztharmatfertőzéseit okozó *Erysiphe necator* gombafaj áttelelő képleteinek jelentős gyérítése csökkenti a tavaszi elsődleges fertőzések számát, ezáltal pedig a növényvédelem szempontjából kedvezően befolyásolhatók a kialakuló szőlőlisztharmat-járványok. Az áttelelő képletek gyérítése nem kémiai, hanem biológiai módszerrel, egy hazai *Ampelomyces* hiperparazita gombatorzs felhasználásával történik, amely az intézet saját *Ampelomyces*-törzsgyűjteményéből származik, kiterjedt mikrobiológiai és DNS-alapú módszerek bevonásával zajló szelekció eredményeképpen. A 2010-ben elért eredmények megalapozták egy új biológiai növényvédőszer kifejlesztését szőlőlisztharmat elleni felhasználás céljából. Emellett a kutatómunka egyik eredménye az *E. necator*, valamint több más lisztharmat gombafaj esetében, egy eddig nem ismert sporulációs mechanizmus kimutatása, amely a lisztharmatgombák életciklusának egy eddig fel nem tárt lépését jelenti. Ehhez kapcsolódik az új, ugyancsak 2010-ben publikált felismerés, amely szerint az *Ampelomyces* hiperparaziták az így képződött lisztharmat-konídiumtartókat is képesek parazitálni a gazdanövények felszínén.

Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet

A klímaváltozás következményei rávilágítottak arra a bonyolult összefüggésre, amely a geokémiai, légköri folyamatok, az élővilág és az emberi társadalom között fennáll. Ma már tudjuk, hogy ha a sok évmillió alatt képződött fosszilis szénraktárakat gyorsuló ütemben felhasználjuk, és ezzel a légkör széndioxid-tartalmát jelentősen növeljük, annak komoly kockázata van a földi rendszerek működésére nézve, és ennek következtében az emberiség számára létfontosságú ökoszisztéma szolgáltatások megtartására. Az élővilág szerepe ebben a rendszerben eddig erősen alábecsült volt. Az intézetben folyó kutatások rávilágítottak a növényzet természetességének és a talajban zajló

folyamatok jelentőségére a szénmérleg alakulásában. Nyolc éve folyó talajlégzésmérések alapján kimutatták, hogy homokpusztagyepekben – eltérően sok más ökoszisztémától – magas hőmérsékleten már nem nő a talajlégzés a hőmérséklet emelkedésével, még megfelelő vízellátottság mellett sem. Ennek oka valószínűleg a talaj alacsony szervesanyag-tartalma. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a száraz és tápanyagszegény ökoszisztémákban a melegedő klíma nem a CO₂-kibocsátás növekedése, hanem a CO₂-megkötés csökkenése révén ronthatja a szénmérleget. Az ilyen és ehhez hasonló lokális adatok nemzetközi illesztésével a nagyobb régiók biológiai szénmegkötését és kibocsátását lehet becsülni, ami támogatja a széndioxid-kereskedelem tudományos alapokon történő továbbfejlesztését.

A magyarországi alsó Duna-szakasz hullámtere regisztrált, kiemelkedő európai természeti érték (Gemenc és Béda-Karapancsa 30.000 ha). Az MTA Magyar Dunakutató Állomás a Karlsruhei Egyetem szakintézményeivel közös négyéves projekt keretében a terület természetvédelmi kezelését, többcélú hasznosítását megalapozó, állapotfeltáró hidroökológiai kutatásokat folytatott. Vizsgálták a főág és a hullámtéri víztestek vízkémiai jellemzőit, a zooplankton együttesek összetételét, mintázatát és válaszreakcióit a változékonny környezetre. Kiemelten vizsgálták a dunai árhullámok folyamán bekövetkező vízkémiai és hidroökológiai változásokat. A halbiológiai kutatások a halegyüttesek igen jellemző, érzékeny változásait regisztrálhatták. Két eltérő jellegű holtág vizinövény-együtteseinek ismételt, részletes felvételezése is megtörtént.

Szegedi Biológiai Kutatóközpont

SZBK Biofizikai Intézet

A depresszió hátterében álló mechanizmusokat sajnos mind a mai napig alig ismerjük. A jelenleg még mindig elfogadott elméleteket (monoamin hipotézis, neurogenesis hipotézis stb.) tucatnyi módon és alkalommal cáfolták már, mégis a ma elérhető antidepresszáns gyógyszerek hatásmechanizmusa szinte kizárólag a monoamin hipotézisre épül. Nem csoda hát, hogy egy nemrégiben több ezer betegen elvégzett klinikai vizsgálat szerint a betegek 70%-a (!) rezisztens az elsőként választandó ún. SSRI gyógyszerkezelésre, amely szintén a monoamin hipotézisen alapul. A 2010-ben a Biological Psychiatry folyóiratban megjelent cikkükben a depresszió neurobiológiájának egy új megközelítését írták le, amit a depresszió szinaptogenikus hipotézisének neveznek, s abban foglalható össze, hogy a (hippocampális) szinapszisok száma fordítottan arányos a depressziós tünetek súlyosságával, vagyis minél kevesebb a szinapszis, annál súlyosabbak a tünetek. Mivel a hippocampális szinapszisok változása a depresszió alapvető mechanizmusának tűnik, a kimondottan a szinapszisokra „szabott” terápia várhatóan jóval hatékonyabb lesz elődeinél.

A bakteriorodopszin nemlineáris optikai tulajdonságait optoelektronikai alkalmazásokban használják ki. A modern optikai telekommunikációs technikában nagy erővel fejlesztik a tisztán optikai úton működő aktív elemeket (pl. kapcsolókat). Elkészítettek egy nanoszekundumos időállandójú fénykapcsolót – a kapcsolási sebesség növelése úgy volt elérhető, hogy a bakteriorodopszin fotociklusának más, gyorsabb átmenetét használták. E projekt evolúciója a kapcsolási sebesség további növelése – a fotokémiai paraméterek alapján pikoszekundumnál gyorsabb kapcsolásra is lehetőség van. A Szegedi Tudományegyetem lézeres kutatócsoportjával együttműködésben végeztek ilyen kísérleteket, szubpikoszekundumos kapcsolást demonstráltak. E sebesség meghaladja a technológiailag jelenleg elérhető, igen nagy jelentősége van a telekommunikációban.

A biológiai energiaszállításban az elektronoknak kulcsszerepük van. Az elektrontranszfer elemi lépéseit citokróm c redox fehérje rendszeren vizsgálják. Sikeresen kifejezték és tisztították *E. coli* gazdasejtéből az élesztő mitokondriumából származó citokróm c hem liáz (CCHL) fehérjét.

SZBK Biokémiai Intézet

A fehérjék egy különleges csoportja (restrikciós enzimek) az elmúlt négy évtizedben a molekuláris biológia nélkülözhetetlen munkaeszköze lett. A tudomány fejlődésére gyakorolt rendkívüli hatást az magyarázza, hogy felhasználásukkal vált lehetővé a laboratóriumi gyakorlatban kezelhetetlen méretű genetikai anyag (DNS molekula) célzott feldarabolása. Ez megkerülhetetlen előfeltétele a génklónozásnak, a genomikának, a szintetikus biológiának. Az intézet Restrikciós-modifikációs Enzimek Csoportja egy különleges restrikciós enzimet fedezett fel. Minden eddig ismert, hasonló enzimtől különbözik az MvaI nevű fehérje: 1. ez az első példa arra, hogy egy restrikciós enzim kettős hasítási tulajdonsággal rendelkezhet, azaz az elsődleges DNS felismerőhely mellett egy attól eltérő másik helyet is hasít, 2. az MvaI másodlagos, egy kémiai módosítástól függő aktivitása újféle hasítási specifitást jelent, bővítve a DNS-manipuláció eszköztárát. A munka eredményét rangos nemzetközi lapban (Nucleic Acids Research 2010 38: 8231-8238) publikálták.

SZBK Genetikai Intézet

A baktériumok, a paraziták és a daganatok elleni küzdelemben az első védelmi vonalat az immunrendszer képezi. A veleszületett immunitás a szervezetet támadó mikroorganizmusokkal szemben az azonnali és általános válasz révén biztosít védelmet. A rovarok veleszületett immunitása különös figyelmet igényel, mert immunrendszerük szinte teljes egészében, mint egyetlen működési egység konzerválódott a törzspejlődés során, és az ember veleszületett immunitása is a rovarokéhoz hasonló szerkezeti és működési elemekből épül fel. Az intézet kutatói különféle *Drosophila* fajok sejt-közvetítette immunválaszát vizsgálva egy rendszertanilag jól körülhatárolható csoportban egy eddig ismeretlen véresejtípust azonosítottak, mely feltehetően részt vesz a sejt közvetítette immunválaszban. Az új sejtípus jellemzésével a veleszületett immunitásról alkotott tudásunk jelentősen bővíthet.

Az utóbbi évtized egyik legfontosabb genetikai felfedezése szerint a génszabályozás fontos elemét képezik a nem fehérjekódoló RNS-ek csoportjába sorolt ún. microRNS-ek. Az intézet kutatói olyan DNS-chip technológiát vezettek be, amelynek használatával microRNS kifejeződési mintázatok változását lehet kimutatni különböző biológiai mintákból. Az optimalizált technológia segítségével humán és patkányminták microRNS analízisébe kezdtek tumor- és szívmintákon. A SZTE ÁOK I. számú Belklinikájával való együttműködésben szívminták tanulmányozása során olyan microRNS-eket sikerült azonosítani, amelyek a különböző kondicionálások során a szív iszkémiás védelmében szerepelhetnek. Ezen eredmények jelentőségét az adja, hogy ezekre a molekulákra alapozva szív- és érrendszeri betegségek diagnosztikájára, ill. terápiájára alkalmas módszereket lehet fejleszteni. Ugyancsak microRNS kimutatására alkalmas DNS-chip technológiával, az SZTE ÁOK Biokémiai Intézetével együttműködve, tumorról asszociált, ún. myofibroblasztok microRNS ujjlenyomatainak meghatározására és jellemzésére alkalmas módszert dolgoztak ki. Az eljárás későbbi rákdiagnosztikai fejlesztéseket is megalapozhat.

SZBK Növénybiológiai Intézet

Az intézetben kidolgoztak egy tesztrendszer növények genetikai állományának szintetikus antiszensz oligonukleotidokkal történő módosítására, amely potenciálisan lehetővé teszi egy új funkcionális genomikai eljárás kifejlesztését. Az eljárás nem igényli genetikailag transzformált növények előállítását. Elkészítették a dél-alföldi és a bánáti régióban termesztett 20 kukoricahibrid szemtermésének gomba kórokozó rezisztenciával összefüggő génkifejeződési profilját, ami lehetővé teszi a hibridek gomba-ellenállóságának értékelését. Az eredmények a termesztők számára nyilvános adatbázisban hozzáférhetőek lesznek. Kifejlesztettek egy számítógépes módszert a közös szabályzás alatt álló növényi gének megkeresésére, és sikerrel alkalmazták stressz által szabályozott növényi szabályozó régiók azonosítására és vizsgálatára. A vízhiány hatására történő

stresszadaptációs változások lényeges eleme a prolin felhalmozódás a magasabb rendű növényekben. Ezzel kapcsolatban kimutatták, hogy a prolin felhalmozódás fontos a fotoszintetikus elektrontranszport, és a fotoszintézis hatékonyságának fenntartása szempontjából. A növényi sejtosztódási ciklus vizsgálata során kimutatták, hogy a növényi S6 kináz enzimek fontos szerepet játszanak a sejtosztódás szabályozásában, hasonlóan ahhoz, ahogyan az magasabb rendű szervezetek esetén is történik. Az UVR8 és COP1 fehérjéknek az UVB fény által indukált jelátviteli szerepét vizsgálva kimutatták, hogy a cirkadián rendszer az UVB-indukált sejtszintű válaszok napszakos szabályozásával energiát képes megtakarítani a növény számára. Vizsgálták a fotoszintetikus energiaátalakítás alkalmazásának lehetőségeit megújuló energiahordozók előállítására. Egy hazai cég több évre szóló támogatásával az intézet kutatói magyarországi alगतörzseket vizsgáltak magas lipid- és keményítőtartalmú törzsek szelektálása céljából. Spin-off vállalkozásokkal együttműködve továbbfejlesztettek egy korábban általuk szabadalmaztatott differenciál-polarizációs lézersugárpásztázó mikroszkópot (DP-LSM berendezés), és az Irinyi II program támogatásával, létrehozták annak egy újabb, továbbfejlesztett prototípusát.

Enzimológiai Intézet

Az intézet kutatói vizsgálták a kettős kódolású genetikai régiók és a fehérje rendezetlenség közötti összefüggést. Kettős kódolásúnak azokat a DNS szakaszokat nevezzük, amelyek egyszerre két leolvasási keretben kódolnak értelmes, a sejtben kifejeződő fehérjét, fehérjeszakaszt. A jelenséget először vírusokban figyelték meg, ahol evolúciós jelentősége egyértelműen a genom tömörítése. Az utóbbi években kiderült, hogy bár más mechanizmus révén, de magasabb rendű élőlényekben, így az emberben is előfordul a jelenség. A kettős kódolású genetikai régiókban szinte minden esetben meg lehet állapítani, hogy melyik leolvasási keret kódolja az ősbibb fehérjeszakaszt. Kimutatták, hogy míg az ősi keretben kódolt szekvencia rendezetlensége nem különbözik az átlagos humán proteom rendezetlenségétől, addig az újabb leolvasási keretben kódolt szekvencia rendezetlensége igen magas. Az eredeti funkciót kódoló ősi leolvasási keret mellett, a megfelelő hosszúságú új kódolt szakasz a funkcionális egységek kicserélésével új, akár az eredeti izoformához képest ellentétes funkciójú fehérjét is eredményezhet. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a vírusokkal ellentétben, ahol a kettős kódolás célja a genom méret csökkentése, emberben (eukariótákban) a jelenség a proteom változatosságához járul hozzá.

A pseudoxanthoma elasticum (PXE) ritka, recesszíven öröklődő megbetegedés, amely az *ABCC6* gén funkcióvesztéses mutációi következtében alakul ki. A betegség bőrgyógyászati, szemészeti, valamint szív- és érrendszeri (magas vérnyomás, koronária artéria betegség, stroke) tünetekkel jár. Ezek közül leggyakoribb a beta talasszémiás betegek körében jelentkező PXE, melynek oka valószínűleg az *ABCC6* gén kifejeződésének csökkenése. Bár a PXE recesszíven öröklődő megbetegedés, az intézet munkacsoportja kimutatta, hogy már egy mutáció hordozása is jelentős rizikófaktor a koronária artéria betegség kialakulásában. Az *ABCC6* gén egy transzporterfehérjét kódol, amely a májban és kisebb mértékben a vesékben és a vékonybélben fejeződik ki, míg azokban a szövetekben, amelyekben a betegség tünetei jelentkeznek, a gén nem fejeződik ki. A fehérje működésének hiánya vezet a metabolikus betegség kialakulásához. A kísérleti eredmények elsőként tárták fel az *ABCC6* kifejeződésének lehetséges szabályozását. Azonosították továbbá a gén legfontosabb, szövetspecifikus kifejeződésért felelős transzkripciós faktorát. A kísérleti eredmények új kutatási irányokat jelölhetnek ki az *ABCC6* gén kifejeződésének fokozásán alapuló gyógyszerek kifejlesztésére.

Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet

A Kormányzati Koordinációs Bizottság Tudományos Tanácsának koordinálásában az intézet meghatározó szerepet töltött be a 2010. október 4-én történt vörösiszap-katasztrófa által a belterületeken és a szántóföldeken okozott károk felmérésében, azok társadalom felé történő interpretálásában. A vizsgálatok célja a talajszennyezettség feltárása volt, eredményei pedig alapjául szolgálták az elsődleges kockázatbecslésnek, ami a havaria lakosságot és az élővilágot érintő távlati következményeket méri fel. Megállapításaik, következtetéseik képezik az alapját a 2010 novemberében megkezdett kiterjedt kárenyhítési, kármentesítési munkálatoknak. A talajvizsgálatokból adódó következtetéseket, prognózisokat a hiteles, tudományosan megalapozott tájékoztatás érdekében különböző köz- és kereskedelmi médián keresztül közvetítették és közvetítik az országos közvélemény számára.

„Európa és a környező államok vízkészleteire vonatkozó forgatókönyvek (SCENES)” EU FP6 projektben az intézet fő célkitűzése a tiszai Alföld hosszú távú jövőképeinek megfogalmazása volt az érintettek részvételével. A felállított modell regionális eredményei felhívják a figyelmet a vízkészlet-gazdálkodás kulcsterületeire a jövőben. A projekt zárókonferenciája a 2011-es magyar EU elnökség alatt lehetőséget nyújt az eredmények minél gyorsabb hasznosulására.

„Komplex monitoring rendszer összeállítása talajmikroszennyezők analitikai kimutatására és biológiai értékelésére a fenntartható környezetért (MONTABIO)” című NKTH projekt keretében kifejlesztett monitoring rendszer alkalmas arra, hogy parcella, regionális, vagy országos szintű talajszennyezés és annak talajbiológiai következményei nyomon követhetőek legyenek. A monitoring rendszer valamennyi elemét tekintve jól hasznosítható a környezeti monitoringot tervező, azt üzemeltető szervezetek, hatóságok, illetve ilyen rendszer működtetésére kötelezett vállalkozások számára.

„Magyarországi Részletes Talajfizikai és Hidrológiai Adatbázis létrehozása és alkalmazása a talaj vízgazdálkodásának jellemzésére szélsőséges időjárási körülmények között (MARTHA)” című OTKA kutatás célkitűzése egy részletes, az ország egész területére reprezentatív talajfizikai és talajhidrológiai adatbázis létrehozása, mely megfelelő alapot szolgáltat a talaj nedvességforgalmának modellezéséhez eltérő termőhelyeken, valamint országos és termőhely-specifikus becslési eljárások kidolgozása a nehezen mérhető talajtulajdonságok megbízhatóbb becslésére.

Szervezeti változások

Az élettudományi kutatóintézeteken belüli átalakítások, szervezeti intézkedések a következők voltak:

- Az Állatorvos-tudományi Kutatóintézetben jól bevált a 2009. évben kialakításra került független kutatókból álló egység, ahol a fiatal, pályázatképes kutatók együtt, de nem ugyanazon a témán dolgozhatnak.
- A Balatoni Limnológiai Kutatóintézetben és az Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetben megkezdődtek az előkészítő munkálatok a 2011. január 1-jével megalakuló Duna-kutató Intézet (mint önállóan működő köztestületi költségvetési szerv), valamint a Tisza-kutató Osztály érdekében.
- A Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetben az Intézet fejlődését meghatározó szervezeti változtatás tovább folytatódott. Továbbra is öt tudományos osztály működik, azonban egy osztályon belül egy új kutató csoportot hoztak létre, egyet pedig megszüntettek. A létrejött

kutató csoport külföldi források révén önállósodhatott. További változás volt a 2010. december hónapban létrehozott Kétfoton Képző Laboratórium.

- A Mezőgazdasági Kutatóintézetben a Genetikai és Növényélettani Osztály – a szakmai feladatokhoz jobban igazodva – két osztállyá alakult át, Növényi Molekuláris Biológiai Osztály és Növényélettani Osztály jött létre.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	11.171,5	7.401,7	13.695,9	11.867,1	108,7%	86,6%
ebből:						
személyi juttatás	4.567,4	4.103,0	5.134,0	4.611,6	101,0%	89,8%
központi beruházás						
Folyó bevétel	5.558,0	2.995,6	5.367,2	5.051,5	90,9%	94,1%
Támogatás	5.778,2	4.406,1	6.105,0	6.105,0	105,7%	100,0%
Előirányzat-maradvány	1.793,3	–	2.223,7	2.222,3	123,9%	99,9%
Létszám (fő)	1.334	1.409	1.428	1.353	101,4%	94,7%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	7.401,7	2.995,6	4.406,1	4.103,0
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	137,7		137,7	108,4
Többletfeladat ellátásának támogatása	1.561,2		1.561,2	314,4
Többletbevétel	2.307,0	2.307,0		243,4
Előző évi maradvány-átvétel	64,7	64,7		12,6
Előirányzat-maradvány igénybevétele	2.223,6	2.223,6		446,1
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-93,9
2010. évi módosított előirányzat	13.695,9	7.590,9	6.105,0	5.134,0

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	1.503,9	1.144,2	76,1
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből bevétel	45,2	46,9	103,7
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	27,1	41,7	154,1
Átvett pénzeszközök	1.096,1	1.462,0	133,4
Támogatásértékű bevételek	1.857,4	1.397,6	75,3
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	163,6	99,1	60,6
Áfa-bevételek	862,6	859,5	99,6
Kölcsön bevételek	2,1	0,5	23,8
<i>Összesen:</i>	<i>5.558,0</i>	<i>5.051,5</i>	<i>91,2</i>
Költségvetési támogatás	5.778,2	6.105,0	105,7
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	1.777,6	2.189,8	123,2
- vállalkozási maradvány	15,7	32,3	205,8
- visszaforgatás könyvvileges bevételei	14,1	24,8	175,1
Együtt	13.143,6	13.403,4	102,0

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	4.567,4	4.611,7	101,0
Munkaadókat terhelő járulékok	1.338,7	1.193,4	89,1
Készletbeszerzések	1.068,3	1.026,7	96,1
Szolgáltatások	1.120,0	1.165,4	104,1
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	216,7	220,5	101,7
Egyéb dologi kiadások	446,3	563,4	126,2
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	142,5	158,6	111,3
ÁFA-kiadások	738,6	712,0	96,4
Beruházási kiadások	828,6	1.812,5	218,8
Felújítások	300,3	270,7	90,1

Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	144,8	106,9	73,8
Kölcsönök	9,3	0,5	5,4
Alap- és vállalkozási tevékenység közötti elszámolás pénzforgalom nélküli kiadása	14,1	24,7	175,1
Együtt	10.935,6	11.867,1	108,5

Az intézmények kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	4.611,7	38,9
Munkaadókat terhelő járulékok	1.193,4	10,1
Dologi kiadások	3.846,7	32,5
Beruházási kiadások	1.812,6	15,3
Felújítások	270,7	2,3
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	106,9	0,9
Kölcsönök	0,5	0,0
Együtt	11.842,4	100,0

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	1.417	1.428	100,8
Teljes átlaglétszám	1.334	1.353	101,4
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	1.229	1.245	101,3
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	101	104	103,0
Állományba nem tartozók	4	4	100,0
Az átlagléttszámból kutatói létszám	617	629	101,9
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>			
- Akadémikusok	18	19	105,6
- Doktorok	95	96	101,1
- Kandidátusok	290	310	106,9

- Fokozattal nem rendelkezők	214	204	95,3
<i>Korcsoport szerinti megoszlás (fiatal kutatói keret terhére foglalkoztatottak létszáma nélkül)</i>			
- 30 év alattiak	94	66	70,2
- 31-40 év között	181	210	116,0
- 41-50 év között	112	115	102,7
- 51-60 év között	99	96	97,0
- 61-70 év között	52	57	109,6
- 71 év felett	13	16	123,1

A kutatói létszám megoszlásánál az eddigi pozitív irányú fiatalodás (30-50 év között) minimális mértékben nőtt, hasonlóan növekedett a 61 év feletti korosztály létszáma is.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	1.768,0	1.825,3	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	397,8	- 329,8	
Összesen	2.165,8	1.495,5	
Vállalkozási tevékenység maradványából alaptevékenységre felhasznált összeg	14,1	24,7	
Önrevíziós tétel	19,0	-	
Előző évek fel nem használt maradványa	44,3	34,3	
Összes előirányzat-maradvány	2.205,2	1.554,5	70,5

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Vállalkozási tevékenység bevételei	100,0	78,6	78,6
Vállalkozási tevékenység kiadásai	57,7	37,7	65,3
Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi maradványa	42,3	40,9	96,7
Alaptevékenységre felhasznált maradvány	14,1	24,7	175,1
Vállalkozási tevékenységet terhelő befizetési kötelezettség			
Vállalkozási tartalékba helyezhető összeg	28,2	16,2	57,5

A kutatóintézetek közül az eddigi évektől eltérően mindössze egy intézet (Balatoni Limnológiai Kutatóintézet) végzett ténylegesen vállalkozási tevékenységet.

6. cím: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK

Az Akadémia intézményeiből 17 kutatóintézet alkotja ezt a címet. Az alábbiakban ezeknek a kutatóintézeteknek a 2010. évi szakmai feladatai kerülnek összefoglaló bemutatásra.

Etnikai–Nemzeti Kisebbségkutató Intézet

A magyarországi cigányság integrációjának kérdései. Az intézet 2010-ben indított többéves kutatása azt vizsgálja, hogy adott társadalmon belül élő nemzeti-etnikai közösségek helyzete, folyamatos változása miben és mennyiben tér el, illetve harmonizál a társadalom egészében végbemenő folyamatokkal. Az év során kidolgozásra került a kiválasztott 514 településre kiterjedő komplex vizsgálat módszertana. Kialakításra került az adatbázis struktúra, megtörtént a demográfiai, foglalkoztatottsági, képzettségi adatokkal való feltöltése, és megkezdődött az egyes szempontok szerint az indexek kialakítása is. Az integráció külső és belső tényezőinek összefüggései közül a foglalkoztatottsági és képzettségi mutatóikat elemezve megállapítható: a cigányság integrációjának alapfeltétele a népesség összességének gazdasági felemelése, tehát az első lépés a területfejlesztésé.

A kisebbségi pártok közpolitikai szerepe Kelet- és Közép-Európában c. OTKA-kutatási program keretében négy ország - Bulgária, Románia, Szerbia és Szlovákia - török, illetve magyar kisebbségi pártjairól készülnek esettanulmányok és összehasonlító elemzések. Külön tanulmány foglalkozott az autonóm régiók, illetve kisebbségi közösségek keretei közt működő ún. autonóm pártrendszerek működési elveivel, illetve az etnikai pártoknak a konfliktuskezelésben betöltött szerepével, valamint a bulgáriai Mozgalom a Jogokért és Szabadságokért török párttal.

Bevándorlók honosítási és integrációs stratégiái. Az Európai Integrációs Alap és az IRM által támogatott, 2010-2011. évi projekt célja annak vizsgálata, hogy miként viszonyulnak a harmadik országbeli állampolgárok a honosításhoz, mint integrációs eszközhöz. Az év során három tanulmány kézírata, egy statisztikai adatbázis, negyven szakértői és migráns interjú készült el, amelyet a kutatásban résztvevők egy műhelyvitán értékelték. Magyarországon eddig nem készült ilyen részletességű elemzés, a publikálandó anyag nélkülözhetetlen háttér-információkkal szolgálhat az állampolgárságról szóló törvény módosítása és a honosítási intézményrendszer átalakítása által 2011-re megváltozó szakpolitika számára is.

Filozófiai Kutatóintézet

Demeter Tamás főmunkatárs szerkesztésében készült a *Studies in East European Thought* c. Springer-folyóirat 2010/2-es száma, „Trends and Traditions of Intellectual History Writing”, melynek nemzetközi szerzőgárdája a közép-európai régió eszmétörténet-írásának hagyományait és jelenkori vonulatait térképezte fel. Hasonló témában, „Cultural Images in the Region under Transformation” címmel született a litvániai *Limes* c. folyóirat 2010/1-es, konferencia-előadásokat közlő száma, melyben Mester Béla főmunkatárs a szlovák és magyar nemzeti filozófiák összehasonlításáról közölt tanulmányt.

Az intézetben folyó koramodern eszmétörténeti kutatások ugyancsak több eredményt hoztak. Mester Béla magyar nyelvű kötetet jelentetett meg a modern politikai közösség antropológiájáról, mely Kálvin Jánostól John Locke-ig követi nyomon a kérdéskör eszmétörténeti vonatkozásait. Demeter Tamás a *Monist* és a *Jahrbuch für Europäische Wissenschaftskultur* c. folyóiratokban jelentetett meg egy-egy tanulmányt, amelyekben a koramodern filozófia- és tudománytörténet bizonyos fejezetei kapcsán mutatja ki, hogy a filozófiai és tudománytörténeti kánon szorosabban és több ponton érintkezik, mint ahogy azt rendszerint gondolni szokás.

Ugyancsak figyelemre méltó eredményeket közöltek az intézet 20. századi filozófiatörténettel foglalkozó kutatói. Kovács Gábor főmunkatárs kötetben gyűjtötte össze magyarul korábban meg-

jelent technikafilozófia-történeti írásait. A Neumer Katalin tudományos tanácsadó által régóta folytatott Wittgenstein-kutatások eredményei újabb terjedelmes tanulmány formájában kerültek közlésre a *Wittgenstein Studien* c. folyóiratban, a „közös emberi cselekvésmód” wittgenstein-i problematikájának a kéziratok hagyatékából kikutatható aspektusairól. Varga Péter András tudományos segédmunkatárs Husserl fenomenológiájának pozitív pszichologista hozadékát tárta fel a *Studia Phenomenologica* c. folyóiratban megjelent tanulmányában. Boros János igazgató Richard Rorty filozófiájának kritikai áttekintését kínáló kötetben az antireprezentacionalizmus kérdéseit tárgyaló tanulmányt jelentetett meg az Open Court kiadó „Library of Living Philosophers” sorozatában. A tanulmányra a kötetben Richard Rorty válaszolt.

Az intézetben markáns eredményekkel jelentkeztek a kortárs elme- és pszichológia-filozófiai kutatásokkal foglalkozó kutatók. Demeter Tamás egyik 2009-es cikke szakmai vitát gerjesztett a *Journal for General Philosophy of Science* c. folyóirat hasábjain, melyre a szerzőnek a jelen beszámolási évben volt módja reagálni. Ugyanő 2010-ben doktori fokozatot szerzett a Cambridge-i Egyetemen, amely hazai viszonylatban kiemelkedő szakmai teljesítménynek tekinthető. Fazekas Péter tudományos segédmunkatárs cikke a tudatosság fizikalista elméletei kapcsán folyó vitában foglalt állást. Ez a tanulmány egyelőre „online-first” változatban olvasható a *Philosophia* c. folyóirat honlapján.

Irodalomtudományi Intézet

A *textológiai-szövegkiadói* munkák keretében a mai napig kiadatlan kulcsfontosságú szövegek jelentek meg (vagy pályáztak kiadói támogatásért) olyan klasszikus szerzőktől, mint Kölcsey Ferenc (*Országgyűlési dokumentumok, Levelezés, III.*), Berzsenyi Dániel (*Prózai írások*), vagy Mikszáth Kálmánnak a körülötte levő világot ironikusan szemlélő újságcikkei, tárcái 1903-ból. Az év legrepresentatívabb kritikai kiadása – az életműsorozat kezdő köteteként – Kosztolányi méltán híres regénye, az *Édes Anna* rendkívül bonyolult kéziratának nagy munkát igénylő kritikai kiadása. A *Magyar Remekírók* patinás sorozatában jelent meg *A magyarországi gondolkodók, 18. század*, amely a felvilágosodás kori magyar szellemi élet európai kapcsolatairól tanúskodik, megcáfolva azt a sokat hangoztatott tételt, miszerint „nem volt önálló magyar filozófia” e században sem. Ugyanezt a hagyományanyagot mutatja be – gazdag illusztrációival a tárgyi világot is megidézve – a *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon* immár X. kötete, amely a gazdasági nehézségek ellenére is meg tudott jelenni a tárgyévben. Az intézet által koordinált magyarországi neolatin irodalmi kutatás eddigi legrangosabb produkciója az Egyesült Államokban látott napvilágot. Az *Acta Conventus Neo-Latini Budapestinensis* című hatnyelvű kötet a Nemzetközi Neolatin Társaság (IANLS), 2006. évi (az Oktatási Minisztérium és az MTA által támogatott) budapesti XIII. világkonferenciájának anyagát tartalmazza. Egyik szerkesztője az intézet igazgatója, 19 magyar szerző (köztük 5 intézeti kutató) tanulmányait közli.

A *kritikatörténeti kutatások* is alapvetően új eredményekkel jártak. Mikszáth mai népszerűségét jól tükrözi, hogy a szövegkiadás mellett két kismonográfia is foglalkozott életművének alaposabb megismerésével. Nagymonográfiák jelentek meg *József Attila* kései költészetéről, illetve a költő legjobb barátjáról és egykorú kritikusról, *Németh Andorról*. Elhunyt intézeti szerző tollából sajnos már csak posztumusz kiadásban láthatott napvilágot több század magyar színház- és drámatörténetére irányuló tanulmányainak gyűjteménye.

Az *irodalomelmélet* kutatása terén a folyamatos munka mellett jelentős szerephez jutott a készülő intézeti új irodalomtörténeti kézikönyvet elméletileg-módszertanilag megalapozó tematikus tájékozódás hazai és külföldi anyagon egyaránt.

A felsőfokú oktatásban, tudományszervezésben, minősítésben végzett, az intézet külső kapcsolatait jelző tevékenységen kívül számos konferencia szervezésében, folyóiratok szerkesztésében, kiállítások rendezésében, ismeretterjesztő médiaszereplésben vett részt az intézet kutatógárdája.

Az év legfontosabb vállalkozása, az új irodalomtörténeti szintézis létrehozása mindezek mellett változatlan erővel folyt tovább: az intézet minden tagja és osztálya részt vett a koncepciót véglegesítő műhelyvitákban. A munka eljutott abba a szakaszába, amelyben a három kötet mélyszerkezete elkészült, s az egyes témák szakemberei számára kijelölhető a fejezetek megírása. Néhány próbafejezet már megvitatásra került.

Jogtudományi Intézet

Az intézetben folyó tárgyévi kutatások egyik elméleti és gyakorlati szempontból kiemelt fontosságú eredményének a készülő új alkotmány tárgyában megfogalmazott javaslatokat tartalmazó összeállítás tekinthető, mely az Országgyűlés Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottságának felkérése nyomán, a kutatók széles körű együttműködése révén készült el (Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézete: *Javaslatok a Magyar Köztársaság Alkotmányának szabályozási koncepciójához*. Budapest, 2010. szeptember 30. 46 p.). A nemzetközi kitekintést és szövegszerű javaslatokat is tartalmazó dokumentum érinti az alaptörvény elfogadásának alapvető kérdéseit, a preambulum lehetséges tartalmi elemeit, az államcélok témakörét, az európai jog és a nemzetközi jog magyar jogrendszerhez fűződő viszonyát, az emberi jogok védelmét, az államszervezet kialakításának főbb aspektusait, a hatalmi ágak alkotmányos helyét és szerepét, a gazdasági alkotmányosság területét, valamint a nemzeti jelképek használatát. E tevékenységgel összefüggésben megemlítenőd, a tárgyév során a kutatóhely tevékenyen közreműködött egy az alkotmány preambulumáról szóló nemzetközi tudományos konferencia megrendezésében, melyet a hazai sajtó kiemelt figyelemmel kísért. Az itt elhangzott előadások írásos változatát egy tanulmánykötet tárja a szakmai közönség elé (Lamm Vanda – Majtényi Balázs – Pap András László (szerk.): *Preambulum az alkotmányokban*. CompLex Wolters Kluwer, Budapest, 2011. 127 p.).

A széles körű elméleti és gyakorlati hasznosítás lehetőségét ígéri egy az uniós elnökség tárgyában megjelent kötet is, mely az intézet európai jogi műhelyében dolgozó kutatók összefogásával készült el (Vörös Imre (szerk.): *Az EU-elnökség: Jogi, szervezeti és tudománypolitikai vetületek*. CompLex Wolters Kluwer, Budapest, 2010. 235 p.). A kötet tudományos igénnyel mutatja be az uniós elnökség történeti fejlődését, természetét, feladatait és működését. A szerzők szándékai és meggyőződése szerint a kötet a magyar elnökség lebonyolításában érdekelt állami hivatalok, a közszféra, az elméleti szakemberek és az Európai Unió élete iránt érdeklődő közönség számára egyaránt értékes és hasznos lehet.

Közgazdaságtudományi Intézet

Makrogazdasági teljesítmény és nemzetközi versenyképesség a közelmúltban Magyarországon. Egy gazdaság versenyképessége akkor is javulhat – fő külkereskedelmi partnereihez viszonyítva teret nyerhet a nemzetközi piacokon – ha eközben makrogazdasági teljesítményét tekintve lemarad. Magyarországot éppen ez a kettősség jellemezte a 2000-es évek második felében.

A legtöbb nemzetközi felmérés a hazai intézményi versenyképesség mutatóinak romlását jelzi, s a kormányzati politika gyakori változásai sem segítették a vállalatok biztonságát. A külgazdasági versenyképesség azonban ezt nem sínylette meg, sőt javult. Az ellentmondást az oldja fel, hogy a már exportra berendezkedett vállalatok közössége a vállalati szektor egészénél ellenállóbbnak bizonyult a gazdaságpolitika kilengéseivel szemben, és pozícióit megőrizni, sőt javítani is képes volt a gyakran kiszámíthatatlan kormányzati lépések ellenében. Ebből azonban nem vonhatók le a jövőre vonatkozó közvetlen következtetések. A vállalatok alkalmazkodási kapacitásának nyilvánvaló korlátai vannak, és hosszabb távon a külgazdasági teljesítmény sem szakadhat el jelentősen a gazdaság összteljesítményétől. A közelmúltban tapasztalt kedvező külgazdasági folyamatok fennmaradására csak akkor lehet számítani, ha azt a makro- és mikrogazdasági stabilitást erősítő kormányzati viselkedés is alátámasztja.

A gazdasági világválság hatásai a munkapiacra. A kutatás azt vizsgálja, hogy a válság első évében a magyar vállalatok milyen mértékben nyúltak a tömeges elbocsátások mellett vagy helyett olyan puhább módszerekhez, mint amilyen a munkaidő rövidítése vagy a bérek csökkentése. A 2008 és 2009 májusára vonatkozó vállalati és egyéni paneladatok szerint a béreloszlás – a minimálbérek emelésének hatását leszámítva – alig változott, a munkaidő-csökkentések pedig valószínűleg nem terjedtek túl a munkahelymegtartó támogatásokkal megsegített vállalati körön. A versenyszférában az alkalmazkodás terhét alapvetően a foglalkoztatás viselte – az ebben meglévő vállalatközi különbségeket a tanulmány a munkaerő-összetétel változásait is figyelembe véve vizsgálja. Az extenzív alkalmazkodás túlsúlya összefügghet a puha megoldásokat ösztönző intézmények hiányával, a minimálbér-szabályozással, valamint azzal, hogy számos vállalat a munkaerő-felvétel visszafogásával is csökkenteni tudta a létszámát.

Művészettörténeti Kutatóintézet

Többéves előkészítő munka után megjelent az *Épített örökség a magyar tudomány szolgálatában* c. kötet, mely történeti és művészeti szempontból dolgozza fel a Magyar Tudományos Akadémia birtokában és kezelésében levő épületeket a főváros egyik emblematikus pontjának számító MTA Székháztól kezdve a budapesti és vidéki kutatóintézetekig. A kötet nemcsak abban nyújt segítséget, hogy a tudós közösség megismerje és felismerje szűkebb környezete értékeit és hagyományait, hanem hangsúlyozza az MTA kiemelkedő szerepét a nemzeti kulturális örökség, így a nemzeti ingatlanvagyon megőrzésében, gondozásában és fejlesztésében is.

A Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa programsorozat közül kiemelkedett a modern magyar művészet születésének meghatározó csoportját, a **Nyolcakat** bemutató tárlat. A kiállítás minden eddiginél átfogóbb, **számos új eredményt közlő tudományos katalógusát** a pécsi Janus Pannonius Múzeummal való együttműködésben a Művészettörténeti Kutatóintézet szerkesztette, munkatársai közül többen részt vettek a tanulmányok elkészítésében és a kiállítás rendezésében. A monumentális kötet hamarosan angol nyelven is megjelenik.

Néprajzi Kutatóintézet

2010-ben az intézet a Teleki László Alapítvánnyal és a Magyar Népművészeti Tanáccsal (MANÉTA) együttműködve kétnapos nemzetközi konferenciát szervezett: *Hagyomány – Örökség – Közkultúra. A magyar népművészet helye és jövője a Kárpát-medencében* címen a XXIX. Táncháztalálkozó keretében. A tudományközi tanácskozás résztvevői olyan kérdéseket vitattak meg és tisztáztak, hogy mit jelent a népi kultúra mint továbbélő kulturális örökség, a népi kultúrának hol a helye a nemzeti műveltségben, továbbá milyen lehetőségei vannak az etnográfiai kutatások társadalmi hasznosulásának. A konferencia eredményeképpen közös stratégiai állásfoglalás és javaslatcsomag fogalmazódott meg a népi kultúra támogatási lehetőségeiről a szakma és a döntéshozók számára. A konferencián az NKI igazgatója tartott vitaindító, nagy érdeklődéssel kísért előadást arról, hogy a néprajztudomány és annak vezető intézményeként az MTA NKI miként tud és kíván mértékadó forrás lenni a közművelődési szakemberek és a népművészetet művelők számára. Az előadások tanulmánnyá bővülve, kötetbe szerkesztve jelennek meg rövidesen.

Sustainable Heritage címmel kétnapos nemzetközi, tudományos konferenciát szervezett az MTA NKI az Európai Folklór Intézet együttműködésével a szellemi kulturális örökség, a fenntartható örökség fogalmáról. Az elhangzott előadások *Sustainable heritage: Symposium on European Intangible Cultural Heritage* című kiadványban a tárgyévben meg is jelentek. A néprajztudomány alkalmazhatóságának egyik lehetősége épp az, hogy vezető szerepet játszik a kulturális örökség meghatározásában. Az intézet 3 kutatójának szakvéleménye alapján került többek között *A balasi csipkevarrás élő hagyomány, A magyar solymászat, az Élő hagyományok Kalocsa kulturális terében: hímzés, viselet, pingálás,*

tánc, a Matyó örökség – a hímzés, a viselet, a folklór továbbélése és A kunsági birkaapörkölt karcagi hagyománya a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékébe.

Nyelvtudományi Intézet

Finnugor nyelvészet. Elkészült és *Uralonet* néven az interneten is hozzáférhetővé vált az *Uráli Etimológiai Adatbázis* anyaga (<http://www.uralonet.nytud.hu/uewww/index.html>). A projektum elsődleges célja az volt, hogy a magyar nyelv származását, hovatartozását egzakt nyelvi adatokkal bizonyító tudásanyag széles körben ismertté váljék. Ez mind a nemzetközi nyelvészeti kutatók, mind a társadalmi érdeklődés kielégítése szempontjából nagy jelentőségű. Elvégezték az *Uráli Etimológiai Szótár* címszavainak részletes elemzését, azok német jelentéseinek magyarra és angolra fordítását, majd ellenőrizték a szótár egyeztető és bibliográfiai részének adatait, így módon is „felhasználóbaráttá” téve azt.

Nyelvtechnológiai kutatás és fejlesztés. Az intézet koordinátorként irányító szerepet kapott egy fontos európai uniós fejlesztésben. Az *iTranslate4.eu — Internet Translators for all European Languages* [Internetes fordítók az összes európai nyelvre] c. projektum keretében az intézet koordinálja az Európa valamennyi jelentős fordítóprogram-gyártó cégét tömörítő konzorcium munkáját, amely egyetlen közös, nagy látogatottságú, ingyenes internetes fordítóoldalt fejleszt ki. (Internetes címe: <http://www.itranslate4.hu/>). A mintegy 2 millió eurós támogatással létrejövő *iTranslate4* nevű fejlesztés elsődleges célja az EU összes hivatalos nyelve között a lehető legjobb minőségű fordítás biztosítása. A szolgáltatás minősége a tervek szerint túlszárnyalja majd az eddigi szolgáltatások színvonalát, mert a konzorciumban részt vevő, vezető on-line gépi fordítócégek közvetlenül, közvetítő nyelv nélkül szolgáltatják a nyelvpárokat, ahol erre lehetőségük van, ahol pedig erre nincs mód, ott is az angolnál jóval közelebb álló nyelvet használnak közvetítő fordító nyelvként, például a szláv nyelvek esetében az orosz.

Egy másik nyelvtechnológiai fejlesztési projektum, a HunCLARIN hálózat, mely megkapta a *Stratégiai Kutatási Infrastruktúra* (SKI) minősítést a NEKIFUT projekt Irányító Testületének döntése alapján, és ennek eredményeként bekerült az SKI-regiszterbe is (<https://regiszter.nekifut.hu/>). A HunCLARIN a nyelvi erőforrásokat és eszközöket az európai CLARIN hálózattal összhangban, szabványos módon egyetlen, ellenőrzött belépési ponton át egy közös hálózatba szervezve teszi elérhetővé a kutatók számára.

Politikatudományi Intézet

A 2011-es magyar EU-elnökség szakpolitikai stratégiái. Az intézet 2009 januárjától olyan átfogó szakpolitikai konferenciasorozatot rendezett, amely a magyar EU-elnökség időszakára felmérte és elemezte a magyar álláspontot a különböző uniós szakpolitikai kérdéskörökben. Az elmúlt két évben a legkülönbözőbb szakpolitikai és közéleti témákkal kapcsolatban 15 teltházas konferenciára került sor – ebből hat 2010-ben zajlott le –, közel 200 előadóval és több mint 3000 vendéggel.

Elitcsoportok vizsgálata. A kutatás a hazai uralkodó elitek, a kisebbségi magyarság és a magyarországi kisebbségek gazdasági és kulturális elitjeinek az empirikus közelítésű vizsgálata. A projekt nemzetközileg is nagy jelentőségű, és komoly új tudományos eredményeket hozott. Az elitek kutatása 1990 után a szociológia kitüntetett témájává vált, de a mostani adatfelvétel sorozat azért is különösen informatív, mert válságidőszakban szolgáltat információt az elitek összetételének alakulásáról, viselkedéséről, értékeiről, életmódjáról, politikai preferenciáiról, identitásáról, reputációjáról, amelyek alapján elemezhető, hogy az elitek alkalmasak-e a válság leküzdésének sokoldalú menedzselésére. A kutatás eredményeit konferencián és a médiában is ismertették a kutatók, illetve folyamatban van egy tanulmánykötet megjelenése is, így az eredmények szélesebb körben is elérhetővé és felhasználhatóvá válnak.

Pszichológiai Kutatóintézet

A társadalmak előregedésének világszerte tapasztalható tendenciája által okozott többszörös problémák megfelelő kezelésének feltétele az öregedési folyamat mechanizmusainak ismerete. Fiatal és idős személyek összehasonlításával végeztek vizsgálatokat olyan helyzetekben, melyek során az aktiváló ingerekre bekövetkező reaktivitást, egyszerű algebrai feladatmegoldást, és érzelmi szövegekre adott gátlási folyamatok agyi elektromos tevékenységben mérhető jellemzőit elemezték. Megállapították, hogy idős korban csökken a reaktivitás mértéke, romlik a számolási készség alapját szolgáló munkamemória, és csökken a gátlási működések hatékonysága. Az eredmények magyarázatául feltételezik, hogy ezek háttérben az idegrendszeri kapcsolatok idős korban bekövetkező károsodása áll. Ezt a magyarázatot alátámasztják azok az adatok, melyek az agyi elektromos tevékenység hálózat-elméleti elemzésének eredményeként nyerhetők.

Nemzetközi összehasonlító vizsgálatban az állampolgáriság fogalmának értelmezését elemezték négy európai uniós ország (két hagyományos európai uniós ország, Nagy-Britannia és Spanyolország, illetve az Európai Unióba 2004-ben belépő Magyarország és az Európai Unióba készülő Törökország) leendő tanárainak körében. Ők azok, akik abban a helyzetben vannak, hogy a jövő generációjának az állampolgáriságról alkotott fogalmát és állampolgári öntudatát intézményes értelemben formálni tudják. A vizsgálati eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy az Európai Unión belül az uniós állampolgárok és a belépésről tárgyalásokat folytató országok állampolgárai egészen másképp értelmezhetik az állampolgáriság fogalmát, az állampolgároknak az államhoz és egymáshoz fűződő viszonyát.

Régészeti Intézet

2010-ben az *őskor* régészetében a Kr.e. 6-5000-ből való alsónyéki újkőkori település és (egyedülállóan nagy sírszámú) temető anyagának hagyományos régészeti, történeti genetikai, stabilizotópos és radiokarbon vizsgálata egész Európa újkőkori kutatása számára kiemelkedő jelentőségű, OTKA-pályázat és nemzetközi együttműködések keretében folyik.

Az *ókori és kora középkori* kutatásokból a Kárpát-medence bizánci kapcsolatait OTKA-pályázat keretében kutató csoport munkáját, e csoport Szíriában vezetett expedícióját, nemzetközi együttműködésekben folytatott honfoglalás kori kutatásait és egy akadémikus munkatárs nubiológiai kutatásait kell kiemelni.

Magyarország *középkori és kora újkor* régészete számára egyfajta kézikönyvnek tekinthető az a két-kötetes munka, melynek szerkesztői és részben szerzői az intézet munkatársai. E mű egy félévezrednyi időszak kutatásainak legfrissebb eredményeit foglalja össze s elemzi a Kárpát-medence egészére kiható jelentőséggel.

Magyarország *Régészeti Topográfijának* 11. kötete készült el, kiadásának nyomdai előkészületei folynak. Pest megye egykori aszódi és gödöllői járásának teljes terepbejárásáról, valamennyi leletének feldolgozásával készített kötet 28 településnek 790 km²-en regisztrált 888 lelőhelyét dolgozza fel – ez a vállalkozás európai jelentőségű, Közép- és Kelet-Európában egyedülálló.

Az *archeogenetikai* laboratórium hazai és nemzetközi együttműködésekben végzi az alsónyéki újkőkori és több honfoglalás kori temető elemzését.

Regionális Kutatások Központja

Az intézet évek óta segíti a kormányzatot az uniós kohéziós politikához kapcsolódó szakértői véleményekkel, amelyek szakértői tanácskozásokon, munkacsoportokban való részvételben is megtestesültek. A *magyar EU-elnökségre készülve* sor került különböző politikai dokumentumok előkészítésére, szövegezésére (Territorial State and Perspectives of the EU, Territorial Agenda). Külön elemzés taglalta a kohéziós politika jövőjéhez, illetve az Európa 2020 dokumentumhoz

való magyar viszonyulás kérdéseit. Fontos eredmény annak kimutatása, hogy a Magyarország kohéziós támogatását fenyegető legnagyobb veszély a támogatások tagországok közötti elosztásának módszerében rejlik. A 2007–2013 programozási időszakban az új tagállamok strukturális és kohéziós támogatásukat nem a Berliini formula alapján kapják, hanem a GDP-arányos „abszorpció kapacitás” alapján. A módszer változatlansága esetén Magyarország a 2013 utáni időszakban mintegy 7 százalékkal kevesebb strukturális és kohéziós támogatásra lenne jogosult, mint most, ami mintegy 1,6 milliárd euró elvesztését jelentené.

A *Balkán* évszázadok óta a magyar politikai cselekvés és tudományos kutatás érdeklődésének homlokterében áll. A modernizáció időszakában a magyar tudomány politikai célmeghatározóvá vált a Balkánnal kapcsolatban. Jugoszlávia széthullása a regionális egyenlőtlenségeket új dimenzióba helyezte. A korábbi régiók államosodása területi változásokhoz vezetett. Az új országokon belüli kisebb térségek között megmutatkozó különbségek szemmel láthatóbbakká váltak. Komoly gondok mutatkoztak az állami berendezkedés következtében is. Ma a balkáni térség stabilizálásának kérdései állnak a nemzetközi politikai gondolkodás, tervezés és cselekvés homlokterében. Az utóbbi másfél évtizedben számtalan politikai dokumentum foglalkozott a Nyugat-Balkán békés fejlődésének céljaival, eszközeivel és intézményeivel. Jelentős anyagi ráfordítások jelzik e politika fontosságát. A nemzetközi irodalomban is hiánypótlónak számító kötet a Nyugat-Balkán országainak területi sajátosságait mutatja be. Összegzi a térség átalakulásának különböző korszakait, értékeli a regionális különbségek hatásait, áttekinti a térség fejlődésének perspektíváit.

A gazdasági válság időszaka alatt az Európai Unió amúgy is sérülékenyebb gazdaságú tagállamai jelentősebb visszaesést szenvedtek el mind az ipari kibocsátás, mind a foglalkoztatás tekintetében. Magyarországról elmondható, hogy nemcsak a válságfolyamatok érintették mélyen az ipart, hanem a lendületes kilábalás, *újraiparosítás* esélye is kérdéses. Hazánkban a válság jelei először az exportorientált vállalkozások körzetében – a fejlettebb térségekben – jelentek meg, majd egyre inkább a kisebb teljesítményű régiók recessziója erősödött, amelyek feltehetően a válság elmúltával sem lesznek képesek megújulni. Mindazonáltal a korábban uralkodó megyei-regionális fejlődési pályák módosulása az ipar ezredfordulóra megszilárdult térszerkezetét alapvetően nem változtatta meg, így a némileg oldódó területi egyenlőtlenségek várhatóan újratermelődnék. A multinacionális cégek dominanciáját ellensúlyozandó és a gazdaság duális jellegét oldandó a releváns fejlesztési politikák számára megfogalmazott javaslatok három hangsúlyos kérdése: a gazdasági szereplők térségi szerveződését és a koordinációhoz szükséges intézményi háttér megteremtését célzó intézkedések; *új iparpolitika megteremtésének szükségessége*, amely a nagy értékű ipari bázisokhoz kapcsolja a felsőoktatást, a szakképzést, a kutatást és fejlesztést, továbbá a magyar közép- és kisvállalatok bedolgozói és alvállalkozói kapacitásait, ezzel egyben bővítve a minőségi foglalkoztatást; az ágazati és a területi tervezés és a vonatkozó dokumentációk összhangjának megteremtése.

A közszolgáltatás-fejlesztési hálózat Pozsony határon átnyúló agglomerációjában c. kutatást a magyar és a szlovák nemzet oldaláról is kiemelt figyelemmel kísérte a média és a diplomácia. A vizsgálatok egyediségét az adta, hogy a szlovák fővárosból kiköltöző, mintegy 80%-ban szlovák nemzetiségű családok magyar etnikai közegben – Csallóközben, illetve az államhatár magyar oldalán – telepednek meg. Különösen a vizsgált jelenség magyarországi vonatkozása jelentett újdonságot, mivel a szlovák állampolgárok nagyszámú letelepedése az utóbbi négy évben indult meg. A kutatás legfontosabb megállapítása, hogy a szlovák családok kiköltözése kapcsán szlovák oldalon elsősorban a nyelvi és kulturális problémák áthidalása jelent kérdést, míg magyar oldalon ezeket a különbségeket a kiköltözők természetesnek fogják fel. A magyarországi településeken a nyelvi problémák áthidalása egyelőre megoldott, nagyobb gondot jelent azonban az idegen állampolgárok hatósági, közszolgáltatási kérdéseinek megoldása. A jövőben a településeken növekvő arányuk – amely jelenleg 10-25% – politikai, társadalmi kérdéseket is felvet. Ugyanakkor látni kell, hogy Pozsony fejlődéséből a kedvező földrajzi adottságoknak köszönhetően a magyar oldal is jelentős előnyöket élvez, mivel a lakossági kiköltözés mellett megindult a gazdasági szereplők kiáramlása is. Középtávon ez a térség Pozsony határon átnyúló agglomerációjához tartozhat, és része lehet egy Bécs

központtal fejlődő transznacionális régióknak. A kutatómunka ennek a nem túl gyakori térbeli jelenségnek a további vizsgálatát is megalapozta.

Szociológiai Kutatóintézet

Az intézet esélyegyenlőségi kutatásai olyan „jó gyakorlatokból” építkeznek, mint a munka és jólét összehangolásának kérdései az európai országokban, vagy a homofóbia elleni küzdelem, ahol helyi önkormányzati szinten lehet lépéseket tenni a szexuális orientáció és a nemi identitás alapú diszkrimináció visszaszorítása érdekében.

Hasonlóképpen, az iskolán belüli megkülönböztetés vizsgálata megmutatja a többség és a kisebbség kapcsolatát, önértékelésének, önbizalmának, identitásának rétegeit, és a szocializációs folyamatok korlátait. Európa „látható” kisebbségei az iskolai pályafutás első szakaszának végére hátrányba kerülnek a „többségi” társadalmakhoz képest. A másodgenerációs migráns és roma gyerekek iskolai teljesítménye, továbbtanulási kilátása és távlatosabb életpályája esélye kedvezőtlenebb.

Az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogtudatosságot vizsgálva az eredmények azt mutatják, hogy a népesség több mint egyharmada (férfiak és nők egyaránt), a fogyatékos személyek több mint fele, a leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű emberek háromnegyede, végül a roma megkérdezettek négyötöde tapasztalta meg élete során a diszkriminációt. A kutatás választ ad arra is, hogy milyen mértékű és szerkezetű a társadalom toleranciafoka, jogosultság-érzékenysége.

A partnerkapcsolati erőszakkal kapcsolatos kutatások rámutattak arra, hogy az intézményrendszer nem felkészült az idős, bántalmazott nők problémáinak kezelésére, a szakemberek képzettsége nem megfelelő, az áldozatok képviselője sem megoldott.

A fogyatékos személyek integrációja ugyan megvalósul a felsőoktatásban, de csak azok számára, aki megfelelő társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkeznek. A hallgatótársak csak addig fogadják el őket, amíg ez egyéni életüket nem korlátozza. A foglalkoztatás területén erős diszkrimináció éri a fogyatékosokat. Ez egyrészt a társadalmi elfogadás és befogadás hiányára, a munkahelyi negatív attitűdökre, másrészt a szervezet tevékenységének típusára, harmadrészt az intézményi akadálymentesítés problémájára vezethető vissza. A munkaerőpiac komolyan szelektál, a hazai munkaadók többnyire komoly előítéletekkel, diszkriminációval rendelkeznek. Még a diplomás fogyatékos fiatalok elhelyezkedésének esélye is minimális, mely tovább gyengíti a társadalmi beilleszkedésüket.

A tudás és (köz)politikák viszonyának vizsgálata az egészség- és oktatáspolitikai ágazatban megmutatta, hogy a tudáselemek hogyan kerülnek be a döntéshozatalba, és a politika hogyan hat a tudományra és a tudástermelés más formáira. Az egészségügyi szektor kognitív és intézményi térképe a tudástermelők és a döntéshozók közötti kommunikáció eddig rejtett dimenzióit és nehézségeit tárta fel.

A hazai és európai társadalmak értékutatása megmutatja a válságtüneteket, a bizalom csökkenését okait és következményeit, az igazságosság iránti érzékenységet és a toleranciát, valamint az általános elégedettséget és elégedetlenséget. A társadalmi aktivitás csökkenésének hátterében a befogadó attitűdjeinek változása áll. A gazdasági stagnálás és a válság negatívan befolyásolja az integrációhoz való viszonyt.

A fenntartható fogyasztás térségi hatásait vizsgálva kimutathatók a modern nagyvárosi térségekben megvalósuló területfogyasztási problémák, a város és környéke között szerveződő modern társadalmi dichotómiák, a fenntarthatatlan környezeti és társadalmi, valamint várostérség fejlesztési feszültségek.

A társadalommal folytatott párbeszéd egyik fontos terepe az önkormányzati vezetők, egyházak, civil lakosság és a helyi érdekcsoportok bevonása a klímaváltozással kapcsolatos megelőzésbe, a

kárenyhítésbe. A nemzeti éghajlat-változási stratégia mintájára számos településen készült el a helyi szintű éghajlat-változási stratégia az intézet szakmai vezetésével.

Társadalomkutató Központ

Az MTA–MeH együttműködési szerződés alapján 2010-ben három kutatás nyert támogatást: 1.) A Balkán-kutatások középpontjában az Európai Unió és a magyar állam és társadalom regionális beágyazottságának vizsgálata állt. 2.) Vízgazdálkodás a Kárpát-medencében c. program célja a 2011-es magyar EU-elnökség előkészítése, a vízgazdálkodás aktuális kérdéseinek feltárása volt. 3.) Gyermekszegénység Elleni Program (GYEP) 2010. évi fő feladatait az országgyűlés által elfogadott Legyen Jobb a Gyermekeknek! – 2007–2032 közötti időszakra szóló Nemzeti Stratégia adta.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) elnöksége a következő vidékpolitikai témák elemzését, megvitatását tűzte ki célul: a) Leghátrányosabb helyzetű kistérségek. b) Vidéki térségek a költségvetésben. c) „Út a munkához” program. d) Országgyűlési határozat a tanyákról. e) Romakérdés Európában és Magyarországon. f) Határokon átnyúló vidékfejlesztés. g) Vízgazdálkodás a vidéki térségekben. h) Fórum a közös agrárpolitikáról. A központ öt nagy, átlagosan 200-400 fő részvételével tartott országos rendezvény szervezett, ezek közül három Országos Vidéki Fórum volt.

2010 tavaszán jelent meg egy több mint 60 szerzői íves kötet, *Nők a magyar tudományban* címmel. A kötet négyszáz Magyarországon alkotó és/vagy magyar származású női tudós életútját és tudományos munkásságát foglalja össze enciklopédiaszerűen. A teljes, négyéves kutatási program – amelyben a központ mellett a BME, a Pécsi Egyetem, a Politikatörténeti Intézet és a TÉT Alapítvány vett még részt – célja ennél természetesen összetettebb volt; így a központ munkatársai többek között azt is vizsgálták, hogy a felsőoktatási expanzió, és azon belül a felsőoktatásban a nők arányának emelkedése milyen statisztikailag megragadható hatással van a K+F szektor nemi összetételének alakulására. Az eredmények azt mutatják, hogy a felsőoktatásban a nemi arányok megváltozása nem eredményezett hasonló tendenciát a kutatóhelyek személyi állományában, sőt: jelenleg a nők aránya a kutatók között csökkenő tendenciát mutat. Ezzel ellentétes folyamat csak az orvostudományok és az agrártudományok területén figyelhető meg. A tudományos pálya egyes állomásain (felsőfokú végzettség, első fokozat szerzése, nagydoktori, akadémikusság) való előrehaladásban igen erős esélyegyenlőtlenség mutatható ki a kutatónők rovására – ebben a kérdésben az elmúlt közel húsz évben alig történt elmozdulás az esélyek kiegyenlítése irányában.

Történettudományi Intézet

2010-ben megindították az intézet nagyszabású digitális adattárát, a Történelmi Tárt, mely a magyar történelem alapvető adatainak gyűjteménye. A Történelmi Tár tartalmaz kronológiát, térkép-tárat (a történések időrendi és földrajzi meghatározását), emléktárat (írással emlékek kiadását, képi emlékeket – korabeli és utólagos ábrázolásokat), névtárat (egyének és családok adatait), statisztikát (a modern államban létrehozott adatsorokat). Külön menüben ad „Magyarok krónikája” címmel magyar és idegen nyelvű rövid történelmi összefoglalót. Történetírás címszó alatt történészek életrajzi adatait hozza, a történettudomány intézményeinek (kutató-oktató intézetek, társaságok, folyóiratok stb.) leírását, és útjára indít egy folyamatosan bővítendő történelmi fogalomtárat.

A pályázati preferenciákkal is jelzett tudományos és társadalmi igények felismerését mutatja, hogy az intézet a külső források apadása ellenére 2010-ben tovább bővítette 2006-ban létrehozott új szervezeti egysége, a Balkán-történeti munkacsoport feladatkörét, amely hagyományos rendezvények, publikációk mellett saját honlapon teszi közzé a magyar gazdasági, politikai és kulturális külkapcsolatok irányítói között is érdeklődést keltő eredményeit. Az intézet koordinálja magyar részről a szerb és a magyar államfő közös kérésére létrehozott, a két nép történelmi megbékélését

(kiemelten a 20. századi tragédiák vizsgálatával) közös kutatásokkal és rendezvényekkel szolgáló magyar-szerb akadémiai munkacsoport tevékenységét.

Valamennyi alap- és alkalmazott kutatásuk közép-kelet-európai regionális és tágabb európai összefüggésekben vizsgálja az egyes témákat. E szemléletet tükröző rendezvényeik közül különösen jelentős volt az MTA Európa-történeti Munkacsoportjával és a Budapesti Európa Intézettel közösen szervezett nemzetközi konferenciájuk, amely a trianoni békeszerződés 90. évfordulójához kapcsolódó legfontosabb hazai tudományos rendezvény volt. Az MTA illetékes alelnökének felkérésére az intézet koordinálta a budapesti Francia Kulturális Intézet által kezdeményezett kétnapos nemzetközi konferenciát a versailles-i békerendszer máig ható következményeiről. Közép-kelet-európai regionális összehasonlító szemléletet tükröz egy terjedelmes, magyar és román nyelven publikált monográfia is, amely a román kommunista rendszer nemzetiségpolitikájának változásait vizsgálja az ún. népi demokratikus állam létrehozásától Nicolae Ceaușescu 1965. évi határolomra jutásáig.

Az intézetben dolgoznak a hidegháborús Közép- és Kelet-Európával kapcsolatos szovjet és orosz, továbbá amerikai, francia és kínai külpolitika, valamint a Balkán történetének legismertebb magyarországi szakértői. Munkásságuk eredményeként a politológiában és a jelenkortörténetben egyaránt kulcsfontosságú tanulmányok sora mutatja be a Szovjetunió szétbomlása óta végbement orosz fejlődés sajátosságait és ezek hatásait Kelet-Közép-Európában. Angol és magyar nyelvű tanulmányaik jelentek meg az 1941–1989 közötti magyar–amerikai viszonyról, továbbá a szakmán kívül is érdeklődést keltve az 1989–1990-es magyarországi rendszer átalakítás nemzetközi körülményeiről, a folyamatot kísérő-elősegítő, esetenként azt lassítani kívánó nyugati politika változásairól. Angol nyelvű tanulmánykötetben jelent meg összegzésük a sztálini terror magyarországi korszakáról.

Világ gazdasági Kutatóintézet

Az intézet 2010-ben kiemelten elemezte a globális gazdasági és pénzügyi válság újabb szakaszát, különös tekintettel a válságkezelés gazdasági következményeire, tanulságaira, a kilábalás és a gazdasági növekedés esélyeire. A tudományos és gazdaságpolitikai elemzések két nagy témakörben készültek el. Az első a 2009 második fele és a 2010 első negyede közötti válságjelenségeket és kormányzati intézkedéseket a legszélesebb nemzetközi összefüggésekben vizsgálta. A második a válság „megoldásának”, a válságkezelés költségeinek fedezésére, továbbá a válság utáni gazdaságpolitikák jellemzőinek feltérképezésére összpontosított.

A kutatómunka során készült tanulmányok következtetéseikben, ajánlásaikban messzemenően kitérnek az adott témához kapcsolódóan a magyar gazdaság mozgásterére, lehetőségeire, stratégiai feladataira is.

Az MTA-MeH stratégiai kutatások keretében zajló „Magyarország FÁK-stratégiája, különös tekintettel Oroszországra, Ukrajnára és Kazahsztánra” című projekt 2010 közepén zárult, a kutatás az utóbbi időkben elsődlegesen a gazdasági válság posztszovjet térségbeli hatásait vizsgálta. Külön hangsúlyt fektetett Oroszországra és Ukrajnára, a magyar szempontból két legfontosabb posztszovjet gazdaságra, továbbá esettanulmány készült Belorussziáról és a közép-ázsiai országokról is. A posztszovjet térségbeli migrációs folyamatok elemzése képezte a kutatás másik fókuszát. Az intézet nemzetközi hálózati együttműködése, továbbá saját kutatói révén jelentős új ismereteket halmozott fel – részben e projektnek köszönhetően – az energiakutatás témakörében is.

Az elkészült tanulmányok megjelentek (*East European Studies Nr. 2. Economic Crisis and Political Turmoil in Ukraine*, VKI 2010), illetve kiadásuk folyamatban van. A projekt eredményeit az egyetemeken, főiskolákon is széles körben hasznosítják a szűken vett tudományos műhelyeken kívül.

Szintén 2010-ben zárult le a négyéves, Magyarország Kína-stratégiájának megalapozását szolgáló projekt, amelyben kiemelt figyelmet fordítottak Kína mint a világgazdasági válság fő nyertese belső viszonyaira, különös tekintettel a válság kezelésére és következményeire, valamint nemzetközi kapcsolatrendszerének, ezen belül az EU–Kína viszony átalakulására. A projekt kiemelten kezelte a Kína és a távol-keleti térség iránt érdeklődő magyar üzleti szféra tájékoztatását és az együttműködés lehetőségeit.

A *Foundation for European Progressive Studies* (FEPS) megbízásából végzett kutatásban a tíz új tagállam befolyását és hatását elemezték az uniós döntéshozatalra. A kutatás eredményeit angol nyelvű tanulmánykötetben publikálták.

Zenetudományi Intézet

Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója a Zenetudományi Intézet magyar zenetörténeti kutatásban elért eredményeire irányította a legszélesebb nyilvánosság figyelmét. Az intézet által közreadott Erkel Ferenc Operái kritikai kiadásban megjelent partitúrák alapján vitte színre a *Hunyadi László* eredeti formáját a Debreceni Csokonai Színház, illetve mutatta be az *ős-Bánk bánt* a szerző születésnapján rendezett ünnep előadásán a Magyar Állami Operaház. Az Erkel-jubileum alkalmából az intézet Zenetörténeti Múzeuma az Országos Széchényi Könyvtárral és a Magyar Nemzeti Múzeummal együttműködve nagyszabású kiállítást rendezett *Opera és nemzet* címmel (2010. okt. 1.–2011. aug. 31.). Ugyancsak az Erkel-évfordulóhoz kapcsolódva *Opera and Nation* címmel 49 külföldi és 7 hazai előadó részvételével került megrendezésre az utóbbi évek legnagyobb nemzetközi érdeklődést kiváltó hazai zenetudományi konferenciája.

A magyar népzene kutatás egyik központi feladata Bartók Béla és Kodály Zoltán világszerte példamutató népzene gyűjtői, -rendszerezői és -közreadói hagyatékának ápolása és nyilvános megismertetése. A két zeneszerző-etnográfus 1916-ban az osztrák hadügyminisztériumtól kapott megbízást, hogy a még zajló I. világháborúban mozgósított magyar nyelvű csapatoknál katonadalokat gyűjtsön. Az 1918-ban elkészült *Száz magyar katonadal / Hundert ungarische Soldatenlieder* kéziratának megjelenését a Monarchia összeomlása hiúsította meg, a későbbi kiadás lehetőségét pedig a kézirat időközben eltűnt kottás részének hiánya gátolta.

A 2010-ben megjelent *Száz magyar katonadal* c. kötet a katonadal-gyűjtemény fennmaradt kéziratának közreadásán és a dalok rekonstrukcióján túl tartalmazza Bartók katonadalokról írt, itt faksimilében közölt tanulmányát, melyben először írja le és jellemzi a magyar népzene régi és új stílusát. A magyar-német kétnyelvű könyv 2010-ben Palermóban rangos nemzetközi néprajzi elismerésben, Pitirè-díjban részesült.

Szervezeti változások

A társadalomtudományi kutatóintézeteken belüli átalakítások, szervezeti intézkedések a következők voltak:

- A Politikatudományi Intézetnél az igazgatói pályázatban kifejtett tudományos program megvalósítása érdekében megkezdődött az intézet személyi állománya összetételének megváltoztatása. A változás, átalakítás első lépéseként módosításra került az intézet elnevezése, ezzel egyidejűleg az intézet alap dokumentumai, így az alapító okirat is változott, amely a törvényi, jogszabályi változások mellett már tartalmazza a tudományos programoknak megfelelő szervezeti változásokat is. 2010-ben az intézet új Szervezeti és működési szabályzatát elfogadták, ezután kezdődik meg az intézet új szervezeti kereteinek kialakítása és ez számos személyi változással is fog járni.
- A 2010. évben a Társadalomkutató Központ önállóan működő és gazdálkodó státuszához két önállóan működő, de önállóan nem gazdálkodó intézet lett hozzárendelve az Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet és a Filozófiai Kutatóintézet. A megnövekedett gazdasági feladatok ellátása kellő munkaszervezéssel oldható meg. Megoldásra vár a gazdasági szervezet feladataihoz szükséges elhelyezés biztosítása.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	7.394,1	4.590,2	8.036,2	6.876,1	93,0%	85,6%
ebből:						
személyi juttatás	3.634,3	3.184,7	4.138,8	3.690,7	101,6%	89,2%
központi beruházás						
Folyó bevétel	2.068,5	693,3	1.985,5	1.870,2	90,4%	94,2%
Támogatás	5.194,0	3.896,9	4.821,9	4.821,9	92,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	1.360,4	–	1.228,8	1.228,8	90,3%	100,0%
Létszám (fő)	1.068	1.103	1.151	1.098	102,8%	95,4%

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	adatok millió Ft-ban
				Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	4.590,2	693,3	3.896,9	3.184,7

Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	103,2		103,2	81,2
Többletfeladat ellátásának támogatása	821,8		821,8	301,3
Többletbevétel	1.072,9	1.072,9		373,8
Előző évi maradvány-átvétel	219,4	219,4		62,4
Előirányzat-maradvány igénybevétele	1.228,8	1.228,8		320,6
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-185,2
2010. évi módosított előirányzat	8.036,3	3.214,4	4.821,9	4.138,8

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	652,5	439,5	67,3
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből bevétel	13,0	7,2	55,6
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	2,1	1,7	80,3
Átvett pénzeszközök	388,5	528,6	136,1
Támogatásértékű bevételek	524,1	569,5	108,7
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	313,2	214,8	68,6
Áfa bevételek	174,8	108,9	62,3
Kölcsön bevételek	0,3	0,1	44,8
<i>Összesen:</i>	<i>2.068,5</i>	<i>1.870,3</i>	<i>90,4</i>
Költségvetési támogatás	5.194,0	4.821,9	92,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	1.360,4	1.228,8	90,3
Együtt	8.622,9	7.920,9	91,8

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	3.643,3	3.690,7	101,3
Munkaadókat terhelő járulékok	1.079,2	981,1	90,9

Készletbeszerzések	171,8	137,4	80,0
Szolgáltatások	775,5	673,9	86,7
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	131,3	141,1	107,4
Egyéb dologi kiadások	671,2	589,5	87,8
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	79,4	67,2	84,5
ÁFA-kiadások	319,7	258,1	80,8
Beruházási kiadások	130,1	157,0	120,7
Felújítások	249,1	63,2	25,4
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	142,8	114,0	79,9
Kölcsönök	0,7	2,9	414,3
Együtt	7.394,1	6.876,1	93,0

Az intézmények kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	3.690,7	53,7
Munkaadókat terhelő járulékok	981,1	14,3
Dologi kiadások	1.867,2	27,1
Beruházási kiadások	157,0	2,3
Felújítások	63,2	0,9
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	114,0	1,7
Kölcsönök	2,9	
Együtt	6.876,1	100,0

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	1.104	1.151	104,3
Teljes átlaglétszám	1.068	1.098	102,8
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	942	954	101,3
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	116	135	116,4

Állományba nem tartozók	10	9	90,0
Az átlagléttszámból kutatói létszám	705	698	99,0
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>			
- Akadémikusok	16	16	100,0
- Doktorok	90	91	101,1
- Kandidátusok	341	372	109,1
- Fokozattal nem rendelkezők	258	219	84,9
<i>Korcsoport szerinti megoszlás (fiatal kutatói keret terhére foglalkoztatottak létszáma nélkül)</i>			
- 30 év alattiak	42	42	100,0
- 31-40 év között	199	188	94,5
- 41-50 év között	137	141	102,9
- 51-60 év között	159	149	93,7
- 61-70 év között	97	104	107,2
- 71 év felett	18	14	77,8

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	1.232,6	1.160,1	94,1
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-3,8	-115,3	
Összesen	1.228,8	1.044,8	85,0
Vállalkozási tevékenység maradványából alaptervékenységre felhasznált összeg			
Önrevíziós tétel	2,9		
Előző évek fel nem használt maradványa			
Összes előirányzat-maradvány	1.225,9	1.044,8	85,2

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

A társadalomtudományi kutatóintézetek a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

7. cím: TERÜLETI BIZOTTSÁGOK TITKÁRSÁGAI

Az MTA tv. 16.§-ában foglaltak szerint az Akadémia területi bizottságokat tart fenn, amelyek az Alapszabályban foglaltaknak megfelelően szervezik a köztestület regionális működését.

Az Akadémia területi bizottságai:

- a) az MTA Debreceni Területi Bizottsága (DAB; működési területe: Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye);
- b) az MTA Miskolci Területi Bizottsága (MAB; működési területe: Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád megye);
- c) az MTA Pécsi Területi Bizottsága (PAB; működési területe: Baranya, Somogy, Tolna, Zala megye);
- d) az MTA Szegedi Területi Bizottsága (SZAB; működési területe: Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megye);
- e) az MTA Veszprémi Területi Bizottsága (VEAB; működési területe: Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas, Veszprém megye).

Az Akadémia határon túli területi bizottsága az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága (KAB; működési területe Románia).

A területi akadémiai bizottság szakmai munkájának lebonyolítását, koordinálását, szakmai és pénzügyi feladatainak ellátását minden hazai bizottság mellett önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervként létrehozott titkárságok végzik. A titkárságok főbb feladatait a következőkben lehet összefoglalni:

- koordinálják a bizottságok és munkaszervezeteinek programjait, konferenciáit;
- információkat szolgáltatnak a bizottságok régióikhoz tartozó kutatók számára az Akadémia köztestületi tevékenységével kapcsolatban;
- elvégzik a bizottságok és munkaszervezetek adminisztrációs feladatait;
- ellátják a gazdálkodási feladatokat;
- üzemeltetik a bizottságok székházait, ezzel összefüggésben szálláshely-szolgáltatásokat is ellátanak;
- a bizottságok szak- és munkabizottságai részére a rendezvényekhez a szükséges termeket biztosítják, valamint a termek szabad kapacitását értékesítik.

A 2010. év bizottsági szakmai feladatai és az ehhez kapcsolódó titkársági lebonyolítási feladatok egy összefoglaló táblázatban kerülnek bemutatásra:

	Rendezvények száma	Ebből: a székházban megtartott	Vendégéjszakák száma
Pécsi Területi Bizottság Titkársága	294	132	2.405
Miskolci Területi Bizottság Titkársága	286	176	720
Szegedi Területi Bizottság Titkársága	419	419	1.666
Debreceni Területi Bizottság Titkársága	389	389	766
Veszprémi Területi Bizottság Titkársága	162	87	300
Összesen	1.550	1.203	5.857

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	340,5	272,2	377,1	340,8	100,1%	90,4%
ebből:						
személyi juttatás	133,4	117,5	132,5	130,9	98,1%	98,8%
központi beruházás						
Folyó bevétel	92,4	62,7	96,7	95,0	102,8%	98,2%
Támogatás	224,7	209,5	258,0	258,0	114,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	45,8	–	22,4	22,4	48,9%	100,0%
Létszám (fő)	60	61	61	61	101,7%	100,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	272,2	62,7	209,5	117,5
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	7,4		7,4	5,8
Többletfeladat ellátásának támogatása	41,1		41,1	2,1
Többletbevétel	33,9	33,9		4,5
Előző évi maradvány-átvétel	0,1	0,1		
Előirányzat-maradvány igénybevétele	22,4	22,4		6,3
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-3,7
2010. évi módosított előirányzat	377,1	119,1	258,0	132,5

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	60,8	71,1	117,0
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek		3,4	
Átvett pénzeszközök	6,3	6,7	107,0
Támogatásértékű bevételek	12,0	1,5	11,6
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	3,3	0,1	
Áfa bevételek	10,0	12,2	122,4
<i>Összesen:</i>	<i>92,4</i>	<i>95,0</i>	<i>102,8</i>
Költségvetési támogatás	224,7	258,0	114,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	45,8	22,4	49,0
Együtt	362,9	375,4	103,4

A kiadások fedezetét a színházak vendégszobáinak, valamint az előadó- és tárgyalótermeinek bérbeadásából származó bevételek növelésével igyekeztek biztosítani.

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	133,4	130,9	98,1
Munkaadókat terhelő járulékok	37,2	33,4	89,7
Készletbeszerzések	14,2	15,9	112,3
Szolgáltatások	51,4	47,4	92,2
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	0,9	0,6	66,4
Egyéb dologi kiadások	9,8	16,6	169,6
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	7,6	7,6	100,8
ÁFA-kiadások	19,7	21,9	111,2
Beruházási kiadások	10,7	24,4	226,9
Felújítások	55,3	41,2	74,6
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	0,3	0,8	247,2
Együtt	340,5	340,8	100,1

Az intézmények kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	130,9	38,4
Munkaadókat terhelő járulékok	33,4	9,8
Dologi kiadások	110,1	32,3
Beruházási kiadások	24,4	7,2
Felújítások	41,2	12,1
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	0,8	0,2
Együtt	340,8	100,0

Az összes kiadás 48,2%-át a személyi kifizetések és járulékaik teszik ki.

A személyi juttatási kiadásoknál csökkenés tapasztalható, mivel az intézmények a szükséges üzemeltetési kiadásokat a személyi kiadások leszorításával próbálják kigazdálkodni. Saját hatáskörű növelést a titkárságok nem tudnak végrehajtani, kizárólag a központi támogatások terhére történhet személyi juttatási kifizetések emelkedése (eseti keresetkiegészítés, fiatal kutatók díjazásának támogatása).

A dologi kiadások 6,3%-kal növekedtek az előző évhez hasonlítva, ami főként a szolgáltatások (gáz, víz, villany) díjainak emelkedésével, valamint az üzemanyag árának növekedésével függ össze.

A kiadási tételek változóak lehetnek, attól függően, hogy mennyi rendezvényt, szakbizottsági ülést tartanak, ami befolyásolhatja a reprezentációs kiadások, készletbeszerzések nagyságát.

Beruházási kiadásokat csekély mértékben teljesítenek saját bevételeik terhére, például projektor, notebook beszerzése az előadótermekbe.

Létszámhelyzet

adatok fő-ben

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	61	61	100,0
Teljes átlagl létszám	60	61	101,7
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	51	52	102,0
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	9	9	100,0

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A területi bizottságok titkárságainál a 2010. évben szervezeti változás nem történt.

A 2010. évtől a belső ellenőrzési feladatokat már nem az MTA Titkársága látja el, ezért a titkárságoknak a belső ellenőrzési feladataikat saját hatáskörükben kell megszervezniük.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A költségvetési szervek jogállásáról szóló 2008. évi CV. törvényt 2010. augusztus 15-én hatályon kívül helyezték, mellyel ismét alapjaiban megváltoztatta a gazdálkodási szabályokat.

Változott az szja-törvény, csökkent a társadalombiztosítási járulék százaléka.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A területi bizottságok titkárságai az év végén központi többlettámogatásban részesültek, melyet alapvetően beruházási és felújítási kiadásokra fordítottak.

Az intézményeknek a gazdasági körülmények ellenére likviditási problémájuk nem volt.

Sikerült növelni a saját bevételeket konferenciák, rendezvények lebonyolításával, a vendégszobák, termek bérbeadásával.

A városok eseményei jelentősen befolyásolják a kihasználtságot, Pécsnek jó év volt a 2010-es „az Európa kulturális fővárosa” év.

- Negatív tényezők:

Miskolcon a Széchenyi úti villamosrekonstrukció negatívan befolyásolta a vendégszobák igénybevételét.

Változatlanul gondot jelent, hogy a régiókban működő vállalkozók ún. szponzori tevékenysége teljesen lecsökkent.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	24,9	36,4	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-2,5	-1,7	
Összesen	22,4	34,6	
Önrevíziós tétel	1,3		
Előző évek fel nem használt maradványa			
Összes előirányzat-maradvány	21,1	34,6	163,9

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- Vállalkozási maradvány**

A területi bizottságok titkárságai a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

8. cím: AKADÉMIAI LÉTESÍTMÉNYEK FENNTARTÁS ÉS ÜZEMELTETÉSE

Az Akadémia Alapszabályának 60.§-ában foglaltak szerint az Akadémia és intézeteinek üzemeltetést segítő szervezete az MTA Akadémiai Létesítmények Fenntartása és Üzemeltetése (ALFA) önállóan működős és gazdálkodó köztestületi költségvetési szerv.

Feladata az Akadémia központi ingatlanainak, továbbá az intézmények használati körén kívüli ingatlanainak az üzemeltetése és egyéb szolgáltatások nyújtása.

Az ALFA szakmai tevékenységének bemutatása

- az MTA központi, továbbá az intézmények használati körén kívül eső ingatlanaiban a létesítménygazdálkodási feladatok ellátása;
- építésberuházási és felújítási, lebonyolítási és műszaki ellenőrzési tevékenység;
- közbeszerzési tenderek lebonyolítása - eseti kijelölés alapján;
- a székházi és irodaházi rendezvények szervezése, az azokkal kapcsolatos feladatok ellátása;
- az MTA székházában a köztestületet szolgáló Tudós Kávézó üzemeltetése;
- az akadémiai vagyon – az Akadémia szerv által kijelölt részének - kezelése és nyilvántartása;
- az MTA tagjai és az arra jogosultak személygépkocsival történő hivatalos célú személyszállítása.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	1.016,2	914,2	1.193,3	1.020,4	100,4%	85,5%
ebből:						
személyi juttatás	243,1	233,5	259,8	253,6	104,3%	97,6%
központi beruházás	4,5					
Folyó bevétel	367,7	299,5	304,3	317,8	86,4%	104,5%
Támogatás	770,2	614,7	734,5	734,5	95,4%	100,0%
Előirányzat-maradvány	34,7	–	154,5	154,5	445,2%	100,0%
Létszám (fő)	94	99	99	97	103,2%	98,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	914,2	299,5	614,7	233,5
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	9,6		9,6	7,6
Prémiumévek program támogatása	5,7		5,7	4,4
Többletfeladat ellátásának támogatása	104,6		104,6	13,5
Többletbevétel	4,7	4,7		
Előirányzat-maradvány igénybevétele	154,5	154,5		3,3
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-2,5
2010. évi módosított előirányzat	1.193,3	458,7	734,6	259,8

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	248,5	249,9	100,6
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	2,1	3,1	147,1
Támogatásértékű bevételek	4,3	1,5	35,3
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	56,3		
Áfa bevételek	56,4	63,3	112,1
<i>Összesen:</i>	<i>367,6</i>	<i>317,8</i>	<i>86,4</i>
Költségvetési támogatás	770,2	734,5	95,4
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	34,8	154,5	444,7
Együtt	1.172,6	1.206,8	102,9

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok ezer Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	243,1	253,6	104,3
Munkaadókat terhelő járulékok	75,1	65,8	87,6
Készletbeszerzések	39,0	39,3	100,8
Szolgáltatások	306,9	362,2	118,0
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	0,1	0,1	82,9
Egyéb dologi kiadások	23,8	15,1	63,3
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	30,3	9,3	30,8
ÁFA-kiadások	112,4	140,3	124,8
Beruházási kiadások	70,2	49,2	70,1
Felújítások	115,3	73,9	64,2
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások		11,6	
Együtt	1.016,2	1.020,4	100,4

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	253,6	24,8
Munkaadókat terhelő járulékok	65,8	6,5
Dologi kiadások	566,3	55,6
Beruházási kiadások	49,2	4,8
Felújítások	73,9	7,2
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	11,6	1,1
Együtt	1.020,5	100,0

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	99	99	100,0
Teljes átlagléttség	94	97	103,2
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	90	84	93,3

Részmunkaidőben foglalkoztatottak	4	10	250,0
Állományba nem tartozók		3	

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

Az ALFA új igazgatójának belépését követően kidolgozásra került az intézmény új szakmai koncepciója, amit az MTA vezetése jóváhagyott. Ennek megfelelően átalakításra került a szervezeti felépítés is

Az igazgató váltás, valamint az MTA vezetésének új elvárása hozta magával az ALFA saját hatáskörében végrehajtott szervezeti változását. Az átszervezés kapcsán legjelentősebb változások, hogy a gondnokságokat az Üzemeltetési Osztály irányítása alá helyezték, valamint létrehozták a Beszerzési és Szolgáltatási Csoportot, valamint a Diszpécser Szolgálatot.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A gazdálkodási szabályok változásából az intézménynél nem adódtak különösebb problémák a 2010. évben.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A korszerű létesítménygazdálkodás, üzemeltetés alapkövetelménye, hogy a felhasználók – jelen esetben az MTA ALFA által kezelt MTA-épületekben dolgozó munkatársak – hibabejelentéseiket, igényeiket, észrevételeiket könnyen, gyorsan, egy helyre jelenthessék be, ahol azokat szakszerűen, hatékonyan intézik, kezelik. Erre a célra minden üzemeltető cég diszpécserszolgálatot működtet, így az MTA ALFA-nál is létrehozták a Diszpécser Szolgálatot (DSZ). A szervezetet, a működési rendet, a feladatokat 2011. év során kell kialakítani és beindítani. A DSZ működésének fő célkitűzése, hogy a partnereik bármilyen problémájukkal, észrevételükkel, igénylésükkel stb. egy helyre forduljanak, ahol biztosan szakszerűen kezelik az ügyeket, és ha még nem is az ALFA feladata az adott probléma megoldása, akkor is segítségükre legyenek a megoldásban. A DSZ feladata nem-

csak a személyek problémáinak kezelése, hanem az épület technikai rendszereinek távfelügyelete, és probléma esetén a szakszerű, gyors beavatkozás is.

◦ Negatív tényezők:

Az intézménnyel kapcsolatos új elvárásokban megfogalmazódott az átláthatóbb gazdálkodási rend kialakításának szükségessége, a takarékosabb, tartalékokat feltáró hatékonyabb gazdálkodás érdekében, igazodva ezzel a költségvetési megszorításokhoz. A korszerű működtetéshez, létesítménygazdálkodáshoz a személyi és tárgyi feltételek nem minden esetben állnak rendelkezésre.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

• **Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	99,1	172,8	174,3
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	55,4	13,6	24,5
Összesen	154,5	186,4	120,6
Összes előirányzat-maradvány	154,5	186,4	120,6

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

• **Vállalkozási maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Vállalkozási tevékenység bevételei	1,9	0,1	
Vállalkozási tevékenység kiadásai			
Vállalkozási tevékenység pénzforgalmi maradványa	1,9	0,1	
Vállalkozási tartalékba helyezhető összeg	1,9	0,1	

Az MTA ALFA **vállalkozási tevékenysége** keretében a részesedéseiből származó osztalékbevételt számolja el.

9. cím: KUTATÁSSZERVEZÉSI INTÉZET

Az Akadémia elnökének és főtitkárának munkáját és a köztestület működését segítő szervezet az MTA Kutatásszervezési Intézet (KSZI). A KSZI önállóan működő és gazdálkodó köztestületi költségvetési szerv, egyéb kutatóhely /Alapszabály 60. §. (10)/

Szakmai tevékenység

Az alapító okiratban meghatározott feladatok megvalósítása, megvalósulása

Közfeladatként ellátott, az alaptevékenységbe tartozó feladatok:

- A munkatársak rendszeresen készítenek elemzéseket a kutatással, a kutatási teljesítménnyel, a kutatási potenciállal kapcsolatban. A 2010-ben hazai és nemzetközi folyóiratokban is megjelent tanulmányok - az intézeti műhelytanulmányok sorozatban - a KSZI honlapján is elérhetőek;
- Az akadémiai dokumentumok közül a KSZI a közgyűlési beszámoló, a Kormánytájékoztató elkészítéséhez járult hozzá 2010-ben, a köztestületről és a hazai kutatóhelyek teljesítményéről szóló összeállításokkal;
- Az akadémiai információs rendszerhez a KSZI adatbázisok működtetésével és fejlesztésével járul hozzá. 2010-ben ezek a következők voltak: a Köztestületi tagok adatbázisa, az MTMT, a Köztestületi Publikációs Adattár (KPA) és a Tudományos Publikációs Adattár (TPA), mely még a konverzió előtti állapotában van;
- A 2010. évben hatodik alkalommal került sor a nem akadémikus közgyűlési képviselők megválasztására. A Választási Bizottság titkára a KSZI igazgatója, titkárságát a KSZI titkársága adja;
- A köztestületi honlapon naprakész statisztikai információk érhetőek el a köztestület tagjairól.

Köztestületi feladatkörben, az MTA Alapszabályával összhangban végzett feladatok 2010-ben:

- adatbázisgazdaként az akadémiai köztestületi tagok nyilvántartásának és a KPA-nak a fejlesztése, működtetése;
- közreműködés a nem akadémikus közgyűlési képviselők megválasztásában;

- közreműködés a köztestületi tagok és a nem akadémikus közgyűlési képviselők rendszeres és időszaki tájékoztatásában;
- statisztikai összeállítások és elemzések készítése a köztestületnek és vezetőinek;
- tudománypolitikai elemzések többek között a PhD fokozattal rendelkező biológusok munkahelyi orientációjáról, Magyarország és a szomszédos országok tudományos teljesítményéről.

Kiemelkedő jelentőségű programok és feladatok a 2010. évben

Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT)

Az MTMT munkálatai a 2010. évben négy fő irányban folytak:

- az MTMT országos rendszerének létrehozásához és fejlesztéséhez szükséges szoftver, infrastruktúra és személyi erőforrások megteremtése;
- az együttműködő intézmények megnyerése, az együttműködés feltételeinek kimunkálása, és ezek alapján a szerződések megkötése;
- a társult intézményekkel kibővült MTMT működési feltételeinek, szervezeti rendjének kialakítása (Program Tanács, Technikai Bizottság, Bibliográfiai Bizottság);
- az MTMT országos rendszerének tényleges beindítása, fejlesztése és mindezek mellett a KPA üzemszerű működésének biztosítása és az öt alapító tag elvárásainak folyamatos teljesítése.

Ezek az alábbi részfeladatokban kerültek megvalósításra:

- szoftverfejlesztések;
- a TPA-KPA teljes integrációja;
- tanfolyamok és képzések (MTA intézetek adminisztrátorainak, -könyvtárosainak, egyetemi, főiskolai könyvtárosoknak);
- az MTMT és az MTA Doktori Tanács Titkársága közötti elektronikus kapcsolat kiépítése (a kapcsolat szabályozása); az MTA tudományos osztályok elvárása szerinti adatösszeállítások és lekérdezések kialakítása;
- adatmigrálás: a csatlakozó intézmények adatbevitelének megkezdése (adatmigrálás külső adatbázisokból az MTMT-be);
- a 2010-ben csatlakozott intézmények bekapcsolása az MTMT rendszerébe (tesztelés, élesítés);
- pályázati lehetőségek feltárása.

Köztestületi adatbázis működtetése

Az intézet alapfeladata a köztestületi tagok nyilvántartása a köztestületi adatbázisban, az adatok karbantartása, a nyilvánosságra hozható információk közreadása (internet), tájékoztatók és statisztikák készítése az MTA vezetői és vezető testületei részére. A köztestületi nyilvántartásba vétel rendje 2010. január 1-jével módosult. A KSZI részt vett az új működési rend kidolgozásában, kialakította az elektronikus eljárás programját, és segítette annak alkalmazását.

A Köztestületi Tagok Adatbázisához kapcsolódik a szintén a KSZI által működtetett *Kutatási Témák Tára* adatbázis, amely szabadszavas keresőrendszerrel működik.

A 200 nem akadémikus közgyűlési képviselő megválasztása

A 2010. évben hatodik alkalommal került sor a 200 nem akadémikus közgyűlési képviselő megválasztására. A jelölési szakasz 2009 novemberében indult. Közel 13 ezer hazai nem akadémikus köztestületi tagnak küldtünk ki postai úton jelölési csomagot. A mintegy 4500 visszaérkezett választ feldolgozták, és annak alapján kezdődött meg a választási szakasz. A levélben lezajló szavazáson a nem akadémikus köztestületi tagok 56,74 százaléka vett részt (7290 érvényes szavazat). Ez jelentős növekedés volt a jelölési szakaszhoz képest. Az idő-, a munka- és a költségráfordítást figyelembe véve a Választási Bizottság is támogatta azt a kezdeményezést, hogy a 2013. évi képviselőválasztás már elektronikus úton megvalósuló választás legyen.

A KPA működtetése

2010. I. félévig az MTMT adatbázisa lényegében azonos volt a KPA adatbázisával. A TPA adatainak konvertálásával az azonosság megszűnt, de az adatbázis-funkciók egy része változatlanul megoszlik a KPA és az MTMT között. Ilyen közös feladat például az akadémiai tagválasztás és a doktori eljárás segítése. Az MTMT intézményi struktúrájának teljes kiépülése után a KPA az MTMT egyik alrendszeréként gyűjti a más intézményekhez hozzá nem rendelhető köztestületi publikációk és hivatkozások bibliográfiai adatait, és egyedi lekérdezéseket valósít meg az MTMT teljes rendszeréből az MTA köztestületi igényei szerint.

Történelmi névportál

Virtuális köztestületként kezdték el építeni azt az adatbázist, amely az Akadémiához kötődő, már nem élő személyek és személyiségek legfőbb adatait tartalmazza. A 2010. évben

ennek segítségével készítette el a KSZI egyik munkatársa az akadémiai mecénások történeti adat-gyűjteményének a tervezetét.

Tudomány és társadalom” – társadalmi modellekre épülő obszervatórium létrehozása

Az EU 7. keretprogramjából az Intézet konzorciumi tagként kutatási pályázati támogatást nyert el. A támogatott kutatás (An Observatorium for Science in Society based in Social Models) célja olyan új eszközök kifejlesztése, amelyekkel azonosíthatók a társadalmi szempontból jelentős kutatások (társadalmi hatás megfigyelése, mérése). A szerződéskötésre 2010 decemberében került sor. Hét ország vesz részt a munkában, a koordinátor spanyol, a Malagai Egyetem számítástudományi tanszékének munkatársa.

Megújult honlap

A KSZI fiatal kutatói 2009-ben elindítottak két új elektronikus szolgáltatást (még a régi honlaphoz kapcsolódóan). A KSZI-Akták c. elektronikus folyóirat intézeti műhelytanulmányokat, illetve cikkek preprint változatát teszi elérhetővé. Ehhez kapcsolódóan hozták létre a KSZI Infotár is

Az akadémiai fiatal kutatói álláshely-rendszer működése

A Főtitkári Értekezlet állásfoglalása alapján a KSZI, a Kutatóintézeti Főosztállyal együttműködve, megkezdte az 1992 és 2010 között akadémiai fiatal kutatói álláshelyen foglalkoztatottak név- és címjegyzékének összeállítását. Elkészült a kutatási terv és a mintegy 2000 jelenlegi és korábbi fiatal kutató véleményének megismerését feltáró kérdőív terveze- te. A végleges kérdőív lekérdezésére 2011. januárjában kerül sor.

Klímavédelmi kutatások

Láng István akadémikus irányításával a 2010. évben is eredményesen folytak klímavédelmi kutatások, működött a Klímavédelmi Kutatások Koordinációs Irodája és a VAHAVA hálózat. A hálózat keretében továbbra is fórumok szervezése, információk gyűjtése és terjesztése folyt, főképp a témakörbe tartozó hazai és külföldi kutatási és innovációs témákról, rendezvényekről, a hazai klímakutatásokról és klímapolitikai intézkedésekről.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	210,3	129,0	266,6	228,1	110,0%	85,6%
ebből:						
személyi juttatás	129,3	92,3	139,7	124,6	96,4%	89,2%
központi beruházás						
Folyó bevétel	14,7		6,6	6,6	44,9%	100,0%
Támogatás	221,4	129,0	212,2	212,2	95,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	22,0	–	47,8	47,8	251,6%	100,0%
Létszám (fő)	32	28	31	28	87,5%	90,3%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	129,0		129,0	92,3
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	2,7		2,7	2,1
Többletfeladat ellátásának támogatása	80,5		80,5	29,0
Többletbevétel	1,7	1,7		1,0
Előző évi maradvány-átvétel	4,9	4,9		2,0
Előirányzat-maradvány igénybevétele	47,8	47,8		16,2
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-2,9
2010. évi módosított előirányzat	266,6	54,4	212,2	139,7

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	5,3	1,4	26,2
Támogatásértékű bevételek	5,3		
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	3,5	4,9	139,6

Áfa bevételek	0,6	0,3	46,1
<i>Összesen:</i>	<i>14,7</i>	<i>6,6</i>	<i>45,1</i>
Költségvetési támogatás	221,4	212,2	-95,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	19,0	47,8	251,93
Együtt	255,1	266,6	104,5

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	129,3	124,6	96,3
Munkaadókat terhelő járulékok	39,6	31,6	79,9
Készletbeszerzések	2,5	3,2	125,2
Szolgáltatások	13,4	18,0	134,3
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	1,1	1,4	129,7
Számlázott szellemi tevékenységek kiadásai	5,2	3,5	67,5
Egyéb dologi kiadások	6,3	7,2	114,3
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	0,9	1,8	213,7
ÁFA-kiadások	5,2	7,0	135,0
Beruházási kiadások	2,0	12,6	643,6
Felújítások		2,4	
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	1,8	14,8	807,2
Együtt	207,3	228,1	110,1

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	124,6	54,6
Munkaadókat terhelő járulékok	31,7	13,9
Dologi kiadások	42,1	18,4
Beruházási kiadások	12,7	5,6
Felújítások	2,4	1,0
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	14,8	6,5
Együtt	228,1	100,0

Létszámhelyzet

	2009. év	2010. év	adatok fő-ben A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	35	31	88,6
Teljes átlaglétszám	32	28	87,5
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	27	23	85,2
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	5	5	100,0
Kutatói létszám	7	7	100,0
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>			
- Akadémikusok	1	1	100,0
- Doktorok	1	1	100,0
- Kandidátusok	3	3	100,0
- Fokozattal nem rendelkezők	2	2	100,0
<i>Korcsoport szerinti megoszlás (fiatal kutatói keret terhére foglalkoztatottak létszáma nélkül)</i>			
- 30 év alattiak	1		
- 31-40 év között	1	3	300,00
- 41-50 év között			
- 51-60 év között			
- 61-70 év között	3	3	100,0
- 71 év felett	1	1	100,0

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) működésének kibővülésével összefüggésben az MTA elnöke megbízta Makara B. Gábort, az MTA rendes tagját, az MTMT Felügyelő Testület elnökét a feladatok szakmai irányításával. A szakmai és intézményi irányítás összehangolása céljából heti rendszeres egyeztetés folyik az aktuális feladatokról.

A 2010. évben az intézeten belül nem került sor szervezeti változásra. A 2009. évben megalkotott MTMT Koordinációs Osztály érdemi működését 2010-ben kezdte meg.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

Az intézet státuszát és működését közvetlenül érintő jogszabályok változására 2010-ben nem került sor.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

Az intézet a gazdálkodásában jelentősebb pozitív és negatív tényezőket nem észlelt.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	48,0	38,4	
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-0,2	0,1	
Összesen	47,8	38,5	80,4
Önrevíziós tétel			
Előző évek fel nem használt maradványa			
Összes előirányzat-maradvány	47,8	38,5	80,4

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az intézet a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

10. cím: TÁMOGATOTT KUTATÓCSOPORTOK IRODÁJA

Az Akadémia kutatóhálózatába tartoznak az MTA tv 17.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a támogatott kutatócsoportok.

A támogatott kutatócsoportok adminisztrációs, gazdálkodási feladatait a Támogatott Kutatócsoportok Irodája (Iroda) intézi. Az Iroda Szervezeti és Működési Szabályzatát a kutatócsoportok vezetőiből álló testület dolgozza ki és az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa hagyja jóvá.

A kutatócsoportok száma, összetétele

A 2010. év folyamán a kutatócsoportok létszáma nem változott, 30 kutatócsoport a matematika és természettudományi területen, 25 kutatócsoport az élettudományok területén, míg 24 kutatócsoport a társadalomtudományok területén dolgozott. 2010 folyamán újabb társult tagsági kérvény nem érkezett az AKT-hoz, így a társult tagi státussal rendelkező csoportok száma változatlanul 12 maradt.

Az év folyamán összesen 8 kutatócsoportnál (3 esetben a csoportvezető elhalálása következtében, 5 esetben pedig a 70 éves korhatár elérése, illetve nyugdíjba vonulás miatt) vált szükségessé új kutatócsoport-vezető kinevezése.

Szemelvények a kutatócsoportok eredményeiből

Fizika

Az MTA-ELTE Statisztikus és Biológiai Fizikai Kutatócsoport a kollektív döntéshozatal mechanizmusait vizsgálta galambcsapatok hazatérése során. A csoport által kifejlesztett, ultra-könnyű, a repülés adatait a másodperc töredékének gyakoriságával rögzítő GPS berendezés felhasználásával egy gazdag, dinamikusan változó, a vezetési szerepeket tekintve hierarchikus követési viszonyokat tükröző, tudás-alapú hierarchia meglétét tárták fel, elsőként kimutatva ennek meglétét állatok kollektívájában. Ez az eredmény a Nature című folyóiratban jelent meg (egyben címlap-sztoriként is).

Az elmúlt időszakban az érdeklődés a terahertzes terek magas-harmonikus keltésre gyakorolt hatásának makroszkopikus aspektusai felé fordult. Ezt eddig csak egyatomos közelítésben vizsgálták. Az MTA-SZTE Lézerfizikai Kutatócsoport ezzel kapcsolatos kutatásai során a fent említett hatás részletesebb vizsgálatát folytatták. Legfőbb eredményként sikerült kimutatni, hogy a lézer és terahertzes tér gázban való terjedése során fellépő változásai jelentősen befolyásolják a magas-harmonikus keltés folyamatát, és bizonyos körülmények között akár elő is segíthetik az izolált attoszekundumos impulzusok keltését.

Földtudomány

Az MTA-MTM Paleontológiai Kutatócsoport kutatói az iharkúti dinoszaurusz ásatások eddigi legjelentősebb eredményeképpen 2010 nyarán találták meg az első biztos európai Ceratopsia dinoszaurusz maradványokat, ami azt bizonyítja, hogy nem csak endemikus és gondwanai eredetű dinoszauruszok éltek Európában a kréta időszakban, hanem ázsiai eredetű bevándorló csoportok is

megjelentek a területen. Kimutatták, hogy az *Iharkutosuchus makadii* (Ősi, Clark & Weishampel 2007) egy heterodont fogazatú, specializált táplálkozási stratégiával bíró primitív *Eusuchia* krokodil, mely a *Gavialoidea*, a *Crocodyloidea* és az *Alligatoroidea* formáknál filogenetikailag ősbibb csoportot képvisel.

Az *MTA-BME Fizikai Geodéziai és Geodinamikai Kutatócsoport* InSAR műholdradaros vizsgálata alapján kiderült, hogy – bár az ajkai vörösiszap-tározó közvetlen környezete általánosan igen stabil – a X. számú vörösiszap-tározó gátja 1 cm/évet is meghaladó sebességgel mozgásokat mutatott a 2003-2010-es időszakban, a legnagyobbat az átszakadás helyén. A mozgásokat helyi monitorozással is ki lehetett volna mutatni.

Kémia

Az *MTA-BME Alkaloidkémiai Kutatócsoport* környezetbarát folyamatok kidolgozására is alkalmas új mikrobiális lipázokat és új módon rögzített kereskedelmi lipázokat állítottak elő és alkalmaztak biokatalizátorként nagy enantiomer tisztaságú gyógyszer-intermedierként is felhasználható anyagok előállítására, szakaszos és folyamatos reaktorokban végzett reakciókkal. A MOL-lal közösen új biodízel adalékot fejlesztettek ki, amely megoldást jelenthet a biodízel gyártás során képződő glicerin hasznosítására.

Az *MTE-PE Levegőkémiai kutatócsoport* tagjai aktív szerepet vállaltak a kolontári vörösiszap katasztrófa lehetséges következményeinek felmérésében, a vörösiszap szálló porának kiporzásának vizsgálatával. A katasztrófát követően azonnal laboratóriumi vizsgálatokkal határozták meg a kiszáritott vörösiszap üledék kiporzásának mértékét, a szálló por méreteloszlását és kémiai összetételét, beleértve az egészségre potenciális veszélyt jelentő nehézfémek és ásványos fázisok koncentrációját, illetve a lúgosság értékét. Ezt követően az általuk a felporzás mérésére kifejlesztett speciális mintavevővel terepi mintavételezést is végeztek, és a vizsgálatokat az így gyűjtött mintákon is elvégezték. Megállapították, hogy a lerakódott vörösiszap nagymértékű kiporzásra hajlamos, de szálló pora belélegezve elsősorban a felső légutakban ülepszik ki, nem juthat mélyen a tüdőbe. A vörösiszap szálló porában a nehézfémek többnyire kisebb koncentrációban fordulnak elő, mint a nagyvárosok levegőjében, továbbá súlyosan egészségkárosító ásványos összetevőket nem tartalmaz. Az elvégzett vizsgálatok alapján a vörösiszap szálló pora nem veszélyesebb az emberi egészségre, mint azonos koncentrációban a nagyvárosok szálló pora.

Matematika

Klasszikus analízis területen az *MTA-SZTE Analízis és Sztochasztika Kutatócsoport* egy kb. húsz éves problémát megoldva, 2010-ben megjelent tudományos közleményük pontos aszimptotikát igazol Christoffel függvényekre síma görbék rendszerén mind terület-szerű, mind pedig ív-szerű mértékekre. A differenciálegyenletek területen a határegyenletek módszerével, a Tanganyika-tóban élő különböző viselkedésű ragadozó és zsákmányhalak együttélését leíró nem-autonóm differenciálegyenletrendszer stabilitási tulajdonságait sikerült megadni.

Az *MTA-SZTE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoport* tagjai kifejlesztettek a beszédfelismerésre egy, a standard technikáknál zajtűrőbb jellemzőkinyerési algoritmust. E módszerekre építve kulcsszó-detektálási kísérletek indultak szenzorokkal rögzített beszédjeleken. A kulcsszókeresési tesztek későbbi kiterjesztése céljából elkészült egy híradófelvételekből álló 28 órás adatbázis, amely jelenleg a legnagyobb magyar nyelvű beszédtechnológiai adatbázis. A kidolgozott módszerek lehetővé teszik audiovizuális archívumokban (pl. NAVA) hang alapján történő keresést, így alkalmazásuk hozzájárulhat a nemzeti kulturális örökség megőrzéséhez.

Genetika, immunológia

Az *MTA - Debreceni Egyetem Apoptózis és Genomika Kutatócsoport* szerteágazó módon és széles technikai repertoárral közelít a gyulladási folyamatok megértéséhez. A szervezetünkben minden nap

óriási tömegben elhaló sejtek fagocitálása és lebontása alapvető jelentőségű folyamat. Olyan módszereket dolgoznak ki, melyekkel a makrofágok és a dendritikus sejtek képességei növelhetők. Például igazolták, hogy a széleskörűen alkalmazott gyulladáscsökkentő szer, a dexametazon hatására megemelkedik a dendritikus sejtek fagocitáló képessége.

Az *MTA - Semmelweis Egyetem Gyulladásbiológiai és Immunogenomikai Kutatócsoportjának* munkatársai elsősorban az egész társadalmat érintő, súlyos, szinte járványszerű népbetegségek, az asztma, leukémia, a kóros elhízás és a szívbetegségek molekuláris mechanizmusával, rendszerbiológiai megközelítésével foglalkoznak. A munka során világszinten is egyedülálló, az európai biobank hálózat szerves részét képező DNS-mintagyűjteményt hoztak létre. Emellett új, az asztmára specifikus, a korai felismerésre és az életmódon át megváltoztatható, epigenetikai megelőzésre is alkalmas géneket, genetikai variánsokat azonosítottak a teljes genom szűrés (GWAS) módszerével.

Orvostudomány

Az *MTA-Semmelweis Egyetem Neurobiokémiai és Molekuláris Élettani Kutatócsoportja* 2010-ben két összefoglaló közleményt publikált, melyek témája a menin fehérje daganat-keltő hatásának mechanizmusa, illetve a CB1-es kannabinoid-receptor hatásmechanizmusa volt. Az Alzheimer-kórt kísérő idegkárosodás létrejöttében a fokozott reaktív oxigén származék (ROS) -képzés és a mitokondriális diszfunkció alapvető szerepet játszanak. A mitokondriális ROS-képzést befolyásoló tényezők közül a kalciumot tekintik az egyik legfontosabbnak, erről a problémakörrel összefoglaló cikkben is beszámoltak. A ROS képzése és a mitokondrium kalcium terhelése közötti kapcsolatot kísérletesen is vizsgálták. Összefoglaló közleményben számoltak be a mitokondriumok Ca^{2+} -tárolásának és a kalcium-foszfát csapadék képzésének kapcsolatáról.

Az *MTA-Szegedi Tudományegyetem Keringésszabályozási Kutatócsoportja* befejezte a tranziens kifelé haladó, késői, és befelé egyenirányító káliumáramoknak repolarizációban játszott szerepének vizsgálatát kutyá, és humán kamrai szívizomszövetben. Kiterjedt vizsgálatokat végeztek, hogy megállapítsák, emlősszívvekben milyen szerepe van a nátrium-kalcium cserét jelző (NCX) áramnak a repolarizációs rezervben, hogy miképpen befolyásolja a sport és az edzés (erősítik/gyengítik) a szív repolarizációs készségét. Nemzetközi együttműködésben kiterjedt molekuláris biológiai vizsgálat során feltérképezték a szívelégtelenségben szenvedő betegek mintáiból származó áramok és a rés-kapcsolat molekuláris szerkezetét, egészséges és beteg emberi szívből.

Ökológia

Az *MTA - Magyar Természettudományi Múzeum - Eötvös Loránd Tudományegyetem Zootaxonomiai Kutatócsoportjának* munkatársai 2010. évben összességében a tudományra nézve egy új alcsaládot, 6 új nemet, négy új alnemet és 81 új fajt fedeztek fel és írtak le a tudomány számára a talajfauna vizsgált csoportjaiból, s ezzel közvetlenül is hozzájárultak az EU biodiverzitás direktívájának teljesítéséhez.

Irodalomtudomány

Az *ELTE Általános Irodalomtudományi Kutatócsoport* a „Filológia mint kultúrtechnika” c. projektben, együttműködve az ELTE több intézetével és az MTA Történettudományi Intézetével, közös publikációkkal és közösen szervezett tematikus workshopokkal kívánt hozzájárulni ahhoz, hogy a hazai tudományos életben elmélyüljön a modern filológiák és klasszika-filológia közötti párbeszéd, és megszűnjenek az egyformán filológiai tevékenységet végző tudományszakok közötti, a 19. sz. örökségének tekinthető tudományági határok. Ehhez kapcsolódva elkezdtek a jövőben közösen használható oktatási segédanyagok előállítását, amely munkának első szakasza, a filológiai elméleti szöveggyűjtemények összeállítása, 2010-ben lezárult.

Fontos eredmények születtek a szövegkiadás terén is, mind a hagyományos könyvkiadást, mind a digitalizálást illetően: az *ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoport* 2010-ben jelentette meg a „*most elmondom, mint veszttem el*”. *Kosztolányi Dezső betegségének és halálának dokumentumai* címet viselő

kötetet, s így útjára indult a Kosztolányi Dezső kritikai kiadásait megjelentető sorozat. Mindezzel párhuzamosan digitalizálási munkálatokat is elkezdett a csoport, s az egyes szövegváltozatokat, valamint a Kosztolányi életében megjelent köteteket a kifejezetten e célra is létrehozott honlapon, a www.kosztolanyioldal.hu-n jelentette meg. Megjelent a kutatócsoport vezetőjének monográfiája *Kosztolányi Dezső* címmel, a Kalligram Kiadó gondozásában. A *DE Klasszikus Magyar Irodalmi Textológiai Kutatócsoport* többek között megjelentette a Kazinczy-émlékév országos konferenciájának anyagából szerkesztett kötetet, és két kötetet a Gyulay Lajos naplóját közlétező vállalkozás keretében (OTKA K68866, SZTE). A digitalizálási program felgyorsításának eredményeképpen 5 folyóirat, 2 hírlap és 2 melléklet teljes anyaga szabadon hozzáférhetővé vált. Az *ELTE-PPKE Ókortudományi Kutatócsoportban* két jelentős értekezés született, az egyik az ókori görögséget, Pindaros költészetét, a másik a középkori latinságot választotta tárgyául.

Közgazdaságtudomány

A *BCE Demográfiai Kutatócsoport* 2010-re tervezett fő feladata a halálozási viszonyokkal és az életkilátásokkal kapcsolatban a kutatócsoport által kifejlesztett ún. módosított humán fejlettségi mutató (MHFM) különböző területi egységekre és időpontokra való kiszámítása, a tendenciák megállapítása és elemzése volt.

A *PE Regionális Innovációs és Fejlesztési Hálózati Kutatócsoport* 2010. június 18-án „Regionális gazdasági koncentráció, felsőoktatási térszerkezet, innováció” címmel konferenciát szervezett Veszprémben a Pannon Egyetemen. A konferencia fő témája a felsőoktatási rangsorok módszertani kérdései, az egyes rangsorok összehasonlítása, az egyetemek egyes funkcióinak értékelése volt.

Néprajz

A *DE Néprajzi Kutatócsoport* tagjai a Kárpát-medence északkeleti régiójában a 20. században végbement történelmi, társadalmi és gazdasági folyamatok és az azok hatására bekövetkezett, illetve jelenleg is tartó kulturális változások feltárása céljából 2010-ben összesen 145 napot töltöttek intenzív terepkutatással, 3 sajtószerzős tanulmánykötetet publikáltak, 2 monográfiát, 1 magyar és 1 idegen nyelvű (angol, német és román) kiadványt szerkesztettek, 13 tanulmányt és 18 könyvfejezetet adtak közre. A munkatársak 26 tudományos előadást tartottak hazai és nemzetközi konferenciákon.

Nyelvtudomány

A *DE-PTE-SZTE Elméleti Nyelvészeti Kutatócsoport* nemzetközi együttműködésben készült tanulmánykötetében (*The Role of Data at the Semantics-Pragmatics Interface*) a kortárs elméleti nyelvészet egyik szűkebb területén kereste a választ arra a kérdésre, hogy milyen adatok és adattípusok használhatók a nyelvészeti elméletekben, és milyen szerepet tölthetnek be az egyes adattípusok a nyelvészeti elméletalkotás folyamatában. Az *ELTE Geolingvisztikai Kutatócsoport* 186 magyarországi és szomszédos országokbeli kutatópontra azt vizsgálta, mi maradt meg, mi és hogyan változott az elmúlt fél évszázadban a hagyományos paraszti gazdálkodást illetően a magyar nyelvterületen, s ezáltal lehetővé tette a kultúraváltás nyomán követését is. A *SZTE Turkológiai Kutatócsoportja* 2010-ben lezárta a magyar nyelv honfoglalás előtti török jövevényszavairól szóló angol nyelvű monográfia munkálatait, mely 2011-ben jelenik meg a Harrassowitz Kiadónál.

Pszichológia

A *BME Kognitív Tudományi Kutatócsoport* a Pécsi Tudományegyetem Élettani Intézetének munkatársaival együttműködésben arra keresett választ, hogy a látás, ezen belül a két szemmel való mélységlátás egy előre programozott időpontban jelenik-e meg születés után, vagy a funkció kialakulását inkább a környezeti ingerlés határozza meg. Az eredmény egyértelműen arra utal, hogy az egyedfejlődés során az emberi agykéreg neurális hálózatainak kialakításában elsődrendű szerepe van a környezeti ingerek által vezérelt plaszticitásnak, szemben az előreprogramozott fejlődéssel.

Régészet

Az ELTE Interdiszciplináris Régészettudományi Kutatócsoport a „Vaskori elit kutatása” c. OTKA-program keretében 2010-ben restaurálta a Povegliano di Veronese (Olaszország, Veneto) határában 2007 és 2009 között feltárt 186 késő-vaskori temetkezés (Kr.e. II-I. századi) teljes leletanyagát és részben ezzel párhuzamosan a tudományos feldolgozás is megindult.

Történettudomány

Az ELTE *Atelier, Európai Historiográfia és Társadalomtudományok Kutatócsoport* a 2010-ben elnyert Erasmus Mundus program keretében európai mesterképzést indított budapesti koordinálás mellett párizsi, prágai és cataniai egyetemek közreműködésével. A *European Territories (Civilisation, Nation, Region, City): Identity and Development / Territoires européens (civilisation, nation, région et ville): identité et développement* elnevezésű, francia–angol nyelvű mesterszakra európai és Európán kívüli diákok is érkehetnek 2011-től.

Az ELTE *Jogtörténeti Kutatócsoport* jelentős eredménye volt 2010-ben a 19. századi európai és magyar parlamentarizmust összehasonlító monográfiája, illetve a jogállam 19. századi alakulásáról szerkesztett tanulmánykötet.

Az ELTE *Pártok, Pártrendszer, Parlamentarizmus Kutatócsoport* sajtó alá rendezte és megjelentette a mára már csaknem elfeledett, a két világháború közötti főváros életében azonban meghatározó szerepet betöltő Keresztény Községi párt tevékenységét bemutató monográfiát. „Pártok, politika, történelem” címmel tanulmánykötet jelentettek meg a 19-20. századi magyar politikátörténet, párttörténet és diplomáciatörténet témakörében.

Az ELTE *Történeti Ruszisztikai Kutatócsoport* társszervezésében két nemzetközileg jelentős esemény került megrendezésre: Budapesten „Az állam szerepe az orosz történelmi fejlődésben” című nemzetközi konferencia, Moszkvában pedig az Orosz Tudományos Akadémiával együttműködve „A személyiség és a társadalmi csoportok szerepe történeti és kortárs megközelítésben Közép- és Kelet-Európában és Oroszországban” című nemzetközi tudományos konferencia.

Tudományos és társadalmi szempontból is kiemelkedő jelentőségű művet jelentetett meg az ORZSE *Zsidó Kultúratudományi Kutatócsoport*: Róbert Péter *Egyenlő jog a hősi halálra. Magyar zsidók az I. világháborúban* c. kismonográfiáját, melyet dokumentum értékű fényképek illusztrálnak.

A PTE *Magyarország Európa és Ibero-Amerika Kutatócsoport* 2010-ben azt vizsgálta, milyen képet sugárzott Magyarországról a kultúrdiplomácia, a külföldön működő magyar kulturális intézetek és külképviseletek munkája.

A kutatócsoporti hálózat működése

Az új támogatási ciklusra vonatkozó pályázat előkészítése

2011. december 31-én véget ér a jelenlegi támogatási ciklus, ebből következően 2011. elején ki kell írni az új, 2012. január 1-jén kezdődő támogatási ciklusra vonatkozó pályázatot. 2010-ben megtörtént a támogatási pályázat kiírásának előkészítése.

Ciklushosszabítás/kutatóiéletpálya-modell tervek

A Vezetői Kollégium határozata alapján megtörtént a támogatási ciklus meghosszabbítását, átalakítását, valamint a kutatóiéletpálya-modell kialakítását célzó tervek előkészítése. Ezeket a terveket az Akadémia Vezetőségéhez benyújtották, a továbblépéshez vezetői döntésre van szükség.

A támogatott kutatóhálózat 2010. évi tevékenységéről összefoglalóan megállapítható, hogy a 79 kutatócsoportból álló támogatott kutatóhálózat a jelentkező nehézségek ellenére – pályázati források elnyerésével - eredményesen tevékenykedik.

Az Iroda ennek az eredményes működésnek az adminisztratív és gazdálkodási feladatait megfelelően látja el.

Az itt bemutatásra kerülő adatok tartalmazzák a 79 kutatócsoport és az adminisztrációs feladatokat ellátó iroda adatait is.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	2.622,7	1.899,9	2.537,7	2.287,0	87,2%	90,1%
ebből:						
személyi juttatás	1.518,5	1.472,4	1.606,3	1.430,9	94,2%	89,1%
központi beruházás						
Folyó bevétel	286,4	15,0	316,1	324,3	113,2%	102,6%
Támogatás	2.105,0	1.884,9	2.080,4	2.080,4	98,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	372,5	–	141,2	141,2	37,9%	100,0%
Létszám (fő)	419	433	433	433	103,3%	100,0%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	1.899,9	15,0	1.884,9	1.472,4
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	46,2		46,2	36,4
Prémiumévek program támogatása	3,5		3,5	2,7
Többletfeladat ellátásának támogatása	145,8		145,8	60,7
Többletbevétel	293,8	293,8		74,1
Előző évi maradvány-átvétel	7,3	7,3		0,6
Előirányzat-maradvány igénybevétele	141,2	141,2		70,6

Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-111,2
2010. évi módosított előirányzat	2.537,7	457,3	2.080,4	1.606,3

Bevételi struktúra

Bevétel fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	4,3	10,9	250,07
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből származó bevétel	3,1		
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek		0,1	309,68
Átvett pénzeszközök	14,9	23,4	156,46
Támogatásértékű bevételek	204,2	278,3	136,35
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	55,4	7,3	13,3
Áfa bevételek	4,5	4,3	96,7
<i>Összesen:</i>	<i>286,4</i>	<i>324,3</i>	<i>113,25</i>
Költségvetési támogatás	2.105,0	2 080,4	98,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	372,5	141,2	37,9
Együtt	2.763,9	2.545,9	92,1

A tényleges saját bevétel összességében emelkedett, a költségvetési támogatás azonos szinten maradt, a maradvány-igénybevételenek nagymértékű csökkenése miatt azonban együttesen csökkent a bevételek volumene az előző évhez képest.

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	1.518,5	1.430,9	94,2
Munkaadókat terhelő járulékok	463,0	384,5	83,0
Készletbeszerzések	175,4	139,1	79,3
Szolgáltatások	51,4	46,0	89,6
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	39,0	44,3	113,6
Számlázott szellemi tevékenységek kiadásai	111,9	48,0	42,9
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	8,9	26,2	295,3

ÁFA-kiadások	69,6	57,5	82,6
Beruházási kiadások	167,3	97,2	58,1
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	17,8	13,3	74,6
Együtt	2.622,7	2.287,1	87,2

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	1.430,9	62,6
Munkaadókat terhelő járulékok	384,5	16,8
Dologi kiadások	361,1	15,8
Beruházási kiadások	97,2	4,2
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	13,3	0,6
Együtt	2.287,1	100,0

Az összes kiadás 79,4 %-át a személyi kifizetések és járulékaik teszik ki. A felhalmozási – beruházási és felújítási – kiadások nem jelentenek számottevő kiadást.

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	419	433	103,3
Teljes átlagl létszám	419	433	103,3
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	340	367	107,9
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	79	66	83,5
Az átlagl létszámból kutatói létszám	356	370	103,9
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>			
- Akadémikusok	7	8	114,3
- Doktorok	24	19	79,2
- Kandidátusok	186	231	124,2
- Fokozattal nem rendelkezők	139	112	80,6

<i>Korcsoport szerinti megoszlás (fiatal kutatói keret terhére foglalkoztatottak létszáma nélkül)</i>			
- 30 év alattiak	74	57	77,0
- 31-40 év között	143	180	125,9
- 41-50 év között	56	58	103,6
- 51-60 év között	27	22	81,5
- 61-70 év között	11	12	109,1
- 71 év felett	7	4	57,1

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A 2010. év folyamán az irodánál szervezeti változás nem történt. A kutatócsoportok létszáma nem változott, 30 kutatócsoport a matematika és természettudományi területen, 25 kutatócsoport az élettudományok területén, míg 24 kutatócsoport a társadalomtudományok területén dolgozott. 2010. év folyamán újabb társult tagsági kérvény nem érkezett az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsához, így a társult tagi státussal rendelkező csoportok száma változatlanul 12 maradt.

Az év folyamán összesen 8 kutatócsoportnál (3 esetben a csoportvezető elhalálása következtében, 5 esetben pedig a 70 éves korhatár elérése, illetve nyugdíjba vonulás miatt) vált szükségessé új kutatócsoport-vezető kinevezése.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A gazdálkodási szabályok változásából az irodánál nem adódtak jelentősebb problémák a 2010. évben.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A kutatóhálózat működtetéséhez pozitívan járult hozzá az a tény, hogy a kutatócsoportok részesülhettek az Akadémia központi forrásaiból. Ennek folyamán a kutatócsoportok 3.550 ezer Ft összegű támogatást használhattak nemzetközi kapcsolataik ápolására (konferenciákon, szimpóziumokon való részvételre).

A kutatócsoportok a 2010-ben induló fiatal kutatói álláshelyek közül összesen 14 státust tölthettek be. Két fiatal kutató nyert el támogatást nemzetközi konferencián történő részvételre.

A kutatócsoportok által elnyert OTKA, NKTH, más tárcáktól elnyert támogatás, GVOP, illetve külföldi (EU és egyéb) pályázatok jelentősen hozzájárultak az adott kutatócsoportok kutatási tevékenységének eredményes és színvonalas végzéséhez. A pályázatok sajátos feltételrendszereiből adódóan a pályázatban résztvevő kutatócsoportok a létrejövő konzorciumokon belül igen szorosan és hatékonyan működtek együtt akadémiai kutató intézetekkel, egyetemi tanszékekkel és intézetekkel.

◦ Negatív tényezők:

Nehézséget jelentett – elsősorban a nemzetközi pályázatok esetében- az elnyert támogatási összegek előfinanszírozása.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

• **Költségvetési maradvány**

	adatok millió Ft-ban		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	144,3	250,7	173,7
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-3,1	8,2	
Összesen	141,2	258,9	183,3
Összes előirányzat-maradvány	141,2	258,9	183,3

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

• **Vállalkozási maradvány**

A támogatott kutatócsoportok a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

11. cím: JÓLÉTI INTÉZMÉNYEK

Az Akadémia Alapszabályának 60.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint az Akadémia jóléti intézményei a bölcsőde és az óvoda, valamint az akadémiai üdülők (ideértve az Alkotóházat is).

A jóléti intézmények feladatköre

▪ **Gyermekintézmény**

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde az akadémiai dolgozók 18 hónapostól 3 éves korú, illetve 3-7 éves korú gyermekeinek gondozását, nevelését, valamint iskolára való felkészítést biztosítja.

A 2010. évben 28 bölcsődei és 75 óvodai férőhellyel működött, az igénybevétel 108 %-os volt.

▪ **Üdülők**

A tudós- és hivatali üdülők alaptevékenységként az akadémikusoknak és hozzátartozóiknak, továbbá az intézetek és a Titkárság munkatársainak üdültetését, pihenését látják el.

Az alapfeladatukkal összefüggésben biztosítják az épületek fenntartását és üzemeltetését, konferenciákat, tudományos és kulturális rendezvényeket szerveznek, illetve külső étkeztetést és vendéglátást bonyolítanak.

Az üdülők esetében az üdültetési és szervezési feladatokat a 2010. évben is közvetlenül az üdülőkben végezték.

A kihasználtság a következőképpen alakult:

Intézmény	Férőhelyek száma	Vendégnapok száma			Kihhasználtság (%)	Változás az előző évhez képest (%)
		2009. év	2010. év			
		Tényleges	Tervezett	Tényleges		
Balatonalmádi Akadémiai Tudós Üdülő	40	2 770	3 900	2 176	36,3	78,6
Balatonvilágosi Akadémiai Tudós Üdülő	59	2 884	5 022	3 168	35,8	109,8
Mátraházai Akadémiai Tudós Üdülő	61	4 141	9 550	4 052	22,1	97,9
Mátrafüredi Akadémiai Üdülő	163	14 462	22 087	16 074	32,9	107,2
Siófoki Akadémiai Üdülő	84	3 274	3 274	3 136	24,9	95,8
Összesen:	407	27 531	43 833	28 030	29,6	101,8

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	612,1	516,5	715,5	680,6	111,2%	95,1%
ebből:						
személyi juttatás	222,8	223,1	220,0	211,5	94,9%	96,1%
központi beruházás						
Folyó bevétel	274,2	241,0	308,1	301,7	110,0%	97,9%
Támogatás	347,7	275,5	369,5	369,5	106,3%	100,0%
Előirányzat-maradvány	28,1	–	37,9	37,9	134,9%	100,0%
Létszám (fő)	105	115	116	104	99,0%	89,7%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	516,5	241,0	275,5	223,1
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	10,0		10,0	7,8
Prémiumévek program támogatása	1,4		1,4	1,1
Többletfeladat ellátásának támogatása	82,6		82,6	-5,7
Többletbevétel	66,8	66,8		
Előző évi maradvány-átvétel	0,3	0,3		
Előirányzat-maradvány igénybevétele	37,9	37,9		2,0
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-8,3
2010. évi módosított előirányzat	715,5	346,0	369,5	220,0

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	198,1	210,8	106,4
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek		1,0	

Támogatásértékű bevételek	29,6	24,2	81,8
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	0,8	0,6	70,0
Áfa bevételek	45,8	65,1	142,2
<i>Összesen:</i>	<i>274,2</i>	<i>301,7</i>	<i>110,0</i>
Költségvetési támogatás	347,7	369,5	106,2
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	28,1	37,9	134,8
Együtt	650,0	709,0	109,1

A jóléti intézmények a 2010. évben is saját bevétellel járultak hozzá szakmai feladataik teljesítéséhez. Az intézményi saját bevételek a 2010. évben 301,6 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 10%-kal magasabb, mint az előző időszak teljesítménye.

A működési, szolgáltatási bevételeknél a beszámolási időszakban 6,4 %-os növekedés következett be. Ezek a bevételek az intézmények alaptevékenységével összefüggésben, az üdültetésből, valamint az étkeztetésből származnak.

A bevételek közül a felhalmozási bevételek, valamint az államháztartáson belülről származó támogatásértékű bevételek jellemzőek, melyek volumene alacsonyabb.

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	222,8	211,5	94,9
Munkaadókat terhelő járulékok	65,8	55,9	84,9
Készletbeszerzések	70,2	79,4	113,0
Szolgáltatások	68,3	75,0	109,7
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	3,6	2,5	72,2
Egyéb dologi kiadások	0,2	1,7	910,2
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	14,5	9,9	67,8
ÁFA-kiadások	30,1	35,8	118,9
Beruházási kiadások	36,0	87,0	241,8
Felújítások	100,4	112,4	111,9
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	0,1	9,5	
Együtt	612,1	680,6	111,2

Az intézmények tényleges kiadásai 680,6 millió Ft-ot tettek ki, mely összeg 11,2 %-kal magasabb, mint az előző évben volt.

Az intézmények kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	211,5	31,1
Munkaadókat terhelő járulékok	55,9	8,2
Dologi kiadások	204,3	30,0
Beruházási kiadások	87,0	12,8
Felújítások	112,4	16,5
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	9,571	1,4
Együtt	680,6	100,0

Az összes kiadás 39,3%-át a személyi kifizetések és járulékaik teszik ki.

A személyi juttatási kiadásoknál csökkenés tapasztalható, mivel az intézmények a szükséges üzemeltetési kiadásokat a személyi kiadások leszorításával próbálják kigazdálkodni. Növekedés azért sem lehetne, mivel évek óta nem volt illetményfejlesztés, a jutalom kifizetése jogszabályilag korlátozott.

A dologi kiadások 9,2%-kal növekedtek az előző évhez hasonlítva, ami főként a szolgáltatások (gáz, víz, villany) díjainak emelkedésével, valamint a nyersanyagok (főként az élelmiszer) beszerzési árának növekedésével függ össze.

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben		
	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	115	116	100,9
Teljes átlaglétszám	105	104	99,0
Ebből:			
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	102	103	101,0
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	3	1	33,3

Mind az engedélyezett létszámkeretben, mind az átlagléttségben lényeges változás nem történt.

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde 2010. január 1-jétől újra önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, pénzügyi-gazdasági feladatait saját maga látja el.

2010. január 1-jétől a Balatonalmádi Akadémiai Tudós Üdülő, a Balatonvilágosi Akadémiai Tudós Üdülő és a Siófoki Akadémiai Üdülő önállóan működő költségvetési szervként működik, a gazdálkodásukat a Mátrafüredi Akadémiai Üdülő látja el.

Az MTA Titkárságán belül az üdülők szakmai felügyeletét 2010. július 1-jétől a Jogi és Igazgatási Főosztálytól a Pénzügyi Főosztály vette át. Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde szakmai felügyeletét a továbbra is a Jogi és Igazgatási Főosztály látja el

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

Az szja-törvény változása miatt a 2010. évtől minden vendég után adófizetési kötelezettség keletkezik, az eddigi gyakorlattól eltérően, amikor is kizárólag a minimálbér összegét meghaladó üdülési szolgáltatás után kellett az adót megfizetni.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

Az elektronikus hirdetések kiterjedt használata tágabb körben ismertté teszi az üdülőket. Mind a felújítások, mind a beruházások megvalósításához az üdülők irányítószeri segítséget kaptak, ezeket a kiadásokat központi támogatás nélkül nem tudták volna megfinanszírozni.

- Negatív tényezők:

Az üdültetés változatlan színvonalának biztosítása ellenére csökken a vendégek száma.

Az egész évben nyitva tartó üdülőkben növekszik azoknak a vendégek száma, akik csak hétvégén, valamint a többnapos ünnepeken veszik igénybe az üdülőt.

A gazdasági válság hatással volt az üdültetésre is, az életszínvonal romlásával egyre kevesebbet fordítanak az emberek a pihenésre.

Az időszakos üdülők esetén rövidül az üdültetési szezon, ezt az iskolai tanév, valamint az utóbbi időben a szeszélyes időjárás is befolyásolja. A főszezonon kívül nagyon kevés a jelentkező, nincs túl nagy igény az elő- és az utószezonra. Problémát jelent, hogy a balatoni üdülőkben nincs fűtési lehetőség.

Az időszakos üdülőkben további gond, hogy a szakképzett dolgozók egész éves munkalehetőséget keresnek, így sok esetben kénytelen az üdülő szakképzetlen jelentkezőt alkalmazni.

Az időszakos üzemeltetés miatt likviditási problémák jelentkeznek, ezért feltétlenül szükséges a támogatás átütemezése, mivel az időarányos, havi ütemezés nem felel meg a támogatási igénynek.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban Változás (%) 2009=100%
Kiadási megtakarítás/túllépés	42,3	35,0	82,6
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	-4,4	-6,5	147,2
Összesen	37,9	28,5	75,1
Önrevíziós tétel	2,7		
Összes előirányzat-maradvány	35,2	28,5	81,0

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

A jóléti intézmények a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végeztek.

12. cím: OTKA IRODA

Az Akadémia fejezet költségvetése külön előirányzaton tartalmazza az OTKA Iroda költségvetését. /MTAtv. 20.§ (3)/

Általános rész

Az OTKA (Országos Tudományos Kutatási Alap) Irodát a tudományos kutatásért felelős tárca nélküli miniszter a 99/1990. (XII.3.) Kormányrendelet alapján, 1991. szeptember 1. hatállyal alapította. Az OTKA Iroda alapító okirata 2008. áprilisban a tevékenységi kör megváltozása miatt, valamint 2009. július 1-jétől a 2008. évi CV törvény miatt módosult.

Az Iroda jogilag önálló, előirányzatai felett teljes jogkörrel rendelkező önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv. Az Iroda munkavállalói közalkalmazotti jogviszonyban vannak. Az Iroda 2010-re engedélyezett közalkalmazotti létszáma 45 fő.

Az Iroda felügyeleti szerve az 1991-94. időszakban a Miniszterelnöki Hivatal, 1995-ben a Művelődési és Közoktatási Minisztérium (MKM) volt, 1996. január 1-jétől a Magyar Tudományos Akadémia (MTA). Az Iroda felügyeletét - a fejezeti hovatartozástól függően - a tudományos kutatásért felelős miniszter, majd a művelődési és közoktatási miniszter látta el, 1996. január 1-jétől az MTA Főtitkára, 2009-től a fejezetet és egyben az Iroda feletti irányító szerv jogait az MTA elnöke látja el. Az Iroda működését az OTKA Bizottság elnöke irányítja, az Iroda vezetője és alkalmazottai tekintetében gyakorolja a munkáltatói jogokat.

Az Iroda az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA), 1996. január 1-jétől Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA Programok) működésével kapcsolatos technikai, pénzügyi, szervezési és adminisztratív feladatokat látja el. Az Iroda működését az OTKA-ról szóló 1995. évi CXXI. törvénnyel módosított 1993. évi XXII. törvény, valamint annak jogutódja az 1997. évi CXXXVI. törvény, az OTKA Szervezeti és működési szabályzata és az Iroda Szervezeti és működési szabályzata (SZMSZ) szabályozza.

Az Iroda a következő feladatokat látja el

- a pályázatok meghirdetése, nyilvántartásba vétele, tanácsadás, formai ellenőrzése, tanácsadás;
- a pályázatok értékelésével kapcsolatos adminisztratív feladatok, pályázatok értékelésének ügyintézése, kijelölése zsűrieknek, továbbítása szakértőknek, döntés-előkészítési feladatok

zsűri-, kollégiumi, illetve bizottsági ülésekre;

- a vezető kutatókkal és a befogadó szervezetekkel történő szerződéskötés, majd a szerződés gondozása, levelezés, tanácsadás;
- a kutatási szerződések szerinti támogatási előlegek finanszírozása;
- a projektek szakmai és pénzügyi beszámoltatása rész- és zárójelentések formájában, a jelentések ellenőrzése az Irodában, illetve a projektkezelő szervezet telephelyén; az ellenőrzéshez szükséges iratok és információk zsűriknek, szakértőknek - szakmai véleményezésre - történő továbbítása;
- szervezési és lebonyolítási szolgáltatások biztosítása az OTKA szakértői bizottságok üléseire;
- különféle pályázati anyagok előkészítése, véleményezése, aktualizálása, kiadványok tervezése és készítése;
- általános és teljes körű intézménygazdálkodási feladatok ellátása;
- az OTKA-programok pénzügyi és számviteli feladatainak ellátása;
- információszolgáltatás, adatszolgáltatás az OTKA testületei, minisztériumok, intézmények vezetői és a nyilvánosság részére;
- nemzetközi együttműködés és kapcsolattartás a hazai és külföldi kutatást támogató alapokkal;
- az OTKA elektronikus pályázatkezelő rendszerének folyamatos karbantartása, működtetése, folyamatos fejlesztése;
- az OTKA honlapjának folyamatos adatfeltöltése, működtetése;
- kapcsolattartás az intézmények vezetőivel, referenseivel;
- az OTKA Iroda integrált informatikai rendszerének működtetése az Iroda és az OTKA Programok gazdasági, pénzügyi műveleteinek lebonyolítása érdekében.

A beszámolási időszakban folytatódott a pályázatok, a kutatási jelentések (szakmai és pénzügyi) internetes adatbázison keresztül történő beadását, hazai és külföldi szakértőkkel történő értékelését biztosító elektronikus pályázati rendszer (EPR) továbbfejlesztése: a pénzügyi és szakmai jelentések beküldése és ellenőrzése teljes körűen az EPR-ben történt. Az Iroda gazdasági szervezete az integrált informatikai rendszer segítségével végezte, az EPR-ből kapott pénzügyi adatok alapján, az OTKA-programok terhére történő finanszírozást, a kötelezettségvállalást és a követelésegyeztetést.

Az OTKA Bizottság a 2010. évben kutatási és nagy összegű, valamint posztdoktori és ifjúsági nagy összegű pályázatot hirdetett. A nemzetközi együttműködésben végzett kutatási és a publikációs pályázatokat folyamatosan lehetett beadni, de döntés róluk két határidővel történt. Az NKTH-val közösen, gazdaságban hasznosuló, innovációt megalapozó, célzott alapkutatási, valamint mobilitás pályázatot hirdetett, egy, illetve két határidővel. Az EGT/NFM norvég projektek egyéves további támogatásra az OTKA-forrás terhére újabb pályázat került kiírásra.

Az OTKA Iroda 2010. évben elvégzett főbb feladatai számadatokkal

- 697 db OTKA kutatási, posztdoktori, nagy összegű, valamint 170 NKTH-OTKA célzott alapkutatási és mobilitás pályázat kezelése;
- az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmusok által támogatott norvég pályázat keretében további 33 projekt kezelése;
- az EGT/NFM projektek további egyéves kiterjesztésére 24 pályázat érkezett be;
- az NKTH-OTKA közös meghirdetésben, a gazdaságban hasznosuló, innovációt megalapozó 169 kutatási, valamint 25 mobilitás pályázat kezelése;
- a nemzetközi együttműködésben végzett kutatási pályázatra és annak kiegészítő támogatására 25 pályázat, a publikációs pályázatra 52 pályázat kezelése;
- az OTKA Iroda 2010-ben is részt vett az ERA Chemistry nemzetközi pályázatok értékelésének lebonyolításában;
- az OTKA Iroda, az NKTH projektekkal együtt 2010-ben 377 új kutatási szerződést kötött, a korábbi évekről áthúzódott szerződések száma 1563 volt, amellyel együtt a folyamatban lévő szerződések száma 1940 db szerződés kezelését jelentette;
- a 2009-ről beküldött 1168 részjelentés és 420 zárójelentés szakmai értékelését és pénzügyi ellenőrzését végezte el az Iroda 2010-ben;
- az MTA Levéltárba 433 lezárult kutatás, 939 db nem támogatott pályázat dossziéja, valamint 1718 pénzügyi dosszié került leadásra;
- az Iroda 2010-ben 56 zsűriülést, 9 kollégiumi ülést és 4 OTKA bizottsági ülést szervezett meg. Valamint 19 egyéb 15-20 fős értékelő bizottság ülését;
- az OTKA Iroda bonyolította a kollégiumi tagok, zsűrielnökök és tagok szokásos évenkénti rotációját; az Iroda 609 bizottsági taggal kötött megbízási szerződést, valamint 9 fővel a különböző bizottságokban végzett adminisztratív munkára. 2010-ben 6 fő részesült Ipolyi Arnold-díjban.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás	894,6	477,7	739,1	683,4	75,2%	92,5%
ebből:						
személyi juttatás	280,5	261,6	306,4	283,9	101,2%	92,7%
központi beruházás						
Folyó bevétel	327,8	50,0	245,2	231,2	70,5%	94,3%
Támogatás	533,9	427,7	479,4	479,4	89,8%	100,0%
Előirányzat-maradvány	47,4	–	14,5	14,5	30,6%	100,0%
Létszám (fő)	49	45	49	47	95,9%	95,9%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	477,7	50,0	427,7	261,6
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	3,9		3,9	3,1
Többletfeladat ellátásának támogatása	47,7		47,7	0,5
Többletbevétel	164,4	164,4		13,9
Előző évi maradvány-átvétel	30,9	30,9		24,3
Előirányzat-maradvány igénybevétele	14,5	14,5		3,0
2010. évi módosított előirányzat	739,1	259,8	479,3	306,4

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Működési, szolgáltatási bevétel	27,8	16,8	60,3
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek		0,1	
Átvett pénzeszközök	293,6	146,5	49,9
Támogatásértékű bevételek		17,8	

Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	0,4	45,9	
Áfa bevételek	6,0	4,2	70,2
<i>Összesen:</i>	<i>327,9</i>	<i>231,2</i>	<i>70,5</i>
Költségvetési támogatás	533,8	479,4	89,8
Tartalékok igénybevétele			
- előirányzat-maradvány	47,4	14,5	30,6
Együtt	909,1	725,1	79,8

Kiadási struktúra

Kiadások fajtája	2009. év	2010. év	adatok millió Ft-ban
			A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Személyi juttatások	280,5	283,9	101,2
Munkaadókat terhelő járulékok	77,9	67,7	86,8
Készletbeszerzések	6,7	5,3	79,3
Szolgáltatások	78,4	84,2	107,3
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	4,3	5,1	118
Egyéb dologi kiadások	4,9	4,7	97,2
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	1,2	4,0	344,9
ÁFA-kiadások	31,6	29,4	93
Beruházási kiadások	33,4	21,7	64,9
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	375,7	177,4	47,2
Együtt	894,6	683,4	76,4

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

Kiadások fajtája	adatok millió Ft-ban	
	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	283,9	41,5
Munkaadókat terhelő járulékok	67,6	9,9
Dologi kiadások	127,3	18,6
Beruházási kiadások	27,1	4,0
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	177,4	26,0
Együtt	683,4	100,0

Létszámhelyzet

	2009. év	2010. év	adatok fő-ben A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Engedélyezett létszám	49	49	100
Teljes átlaglétszám	49	47	95
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	47	45	95,7
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	2	2	100

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A beszámolási időszakban az OTKA Iroda szervezetét érintő változás nem történt.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A gazdálkodási szabályok változásából az intézménynél nem adódtak különösebb problémák a 2010. évben.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A beszámolási időszakban, az OTKA Iroda gazdálkodásának lehetőségei a korábbi évekhez képest nem romlottak, mert többletforrásokat tudott szerezni. Ezek részben az OTKA-programoktól, részben az NKTH-val történő együttműködési megállapodás szerinti közreműködői díjból származtak.

- Negatív tényezők:

Az Iroda által bérelt irodai terület tekintetében évről évre, így 2010-ben is többletköltséget jelentett a deviza (EUR) alapú bérleti díj árfolyamkockázata.

A 2010. évi gazdálkodási környezetünket jelentős mértékben nehezítette, hogy az NKTH-OTKA együttműködési szerződés szerinti elfogadott teljesítménye alapján kiállított számlákat az NKTH csak részben egyenlítette ki a beszámolási időszakban.

Mindezen negatív hatások ellenére szerény mértékű technológiai fejlesztést mégis tudtak végezni, és az Iroda működési színvonalát sikerült megőrizni.

Összességében az Iroda 2010. évi gazdálkodási lehetőségei megfelelő alapot nyújtottak az alapfeladat ellátásához.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban

	2009. év	2010. év	A 2010. év adata a 2009. évihez viszonyítva
Kiadási megtakarítás/túllépés	14,5	55,7	385,5
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	0,1	-14,0	
Összesen	14,5	41,7	287,1
Önrevíziós tétel			
Előző évek fel nem használt maradványa			
Összes előirányzat-maradvány	14,5	41,7	287,1

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az OTKA Iroda a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

14. cím: NEMZETI INFORMÁCIÓS INFRASTRUKTÚRA FELJESZTÉSI INTÉZET

1. Alapítás, szervezeti változások

Az NIIF Program 2010. évi működésének kereteit a Programról szóló 95/1999 (VI.23.) Kormányrendelet határozta meg. Ennek megfelelően a Fejlesztési Program olyan országos kutatási, felsőoktatási és közgyűjteményi információs infrastruktúra fejlesztési kormányzati célprogramként működött, amely központi költségvetési támogatással valósult meg és az érintett tárcák, valamint az MTA, az OTKA és a HUNGARNET részvételével működő NIIF Program Tanács elvi irányítása mellett. A Program 2010. évi központi költségvetési támogatása az MTA fejezetében elkülönített intézményi előirányzatként jelent meg, tekintettel arra, hogy az NIIF Intézet felügyelete 2010 januárjától átkerült a Magyar Tudományos Akadémiához. Az intézet 2010 júliusában beépült az újonnan felálló Nemzeti Fejlesztési Minisztérium státútumába, de a Programra vonatkozó (és így a központi költségvetési támogatás forrását is meghatározó) Kormányrendelet az év teljes egészében érvényben maradt.

Az NIIF Intézet a Kormányrendelet alapján az NIIF Program végrehajtására alapított teljes jogkörrel rendelkező, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv, amelynek alaptevékenysége az információs infrastruktúrával kapcsolatos kutatás-fejlesztés és az infrastruktúra működtetése. Az NIIF Intézet fő feladata az NIIF Program keretében létrehozott országos multi-gigabites hálózat (2010 ősztől hibrid hálózat), illetve az azon megjelenő alkalmazások fejlesztése és működtetése – az EU támogatásával fenntartott európai nemzeti kutatóhálózatokkal konform módon – az alábbiak szerint:

- a) a felső- és közoktatási intézmények, kutató-fejlesztő helyek, közgyűjtemények és egyéb oktatási, tudományos és kulturális szervezetek információs infrastruktúrájának és országos számítógépes hálózati szolgáltatásainak összehangolt fejlesztése;
- b) az a) pontban megjelölt intézményi kör számára országos és nemzetközi hálózati kapcsolatok, valamint az európai kutatóhálózatok színvonalának megfelelő információs szolgáltatások elérésének biztosítása;
- c) az információs hálózati technológiák alkalmazásának és fejlesztésének támogatása, továbbá az eredmények széles körű elterjesztése az a) pontban megjelölt intézményekben;
- d) a nemzetközi informatikai és kommunikációs kutatási programokban való magyar részvétel elősegítése;
- e) a kormányzati számítógépes hálózat tűzfala és az Internet közötti (belföldi és külföldi), az igényeknek megfelelő sávszélességű IP kapcsolat biztosítása.

Az NIIF Intézet a 2007-2010 közötti időszakra korábban kidolgozott, majd 2009-ben aktualizált stratégia által a 2007-2011 időszakra vonatkozóan kitűzött főbb fejlesztési irányokat követte. A tervekben csupán az ÚMFT projektek 2009-re előirányzott indulásának csúszása jelentett – objektív okokból bekövetkezett – változást. Ennek megfelelően az TIOP, KMOP és TÁMOP projektek ütemezési tervei módosultak. A projektek időarányos feladatai így az új ütemezés szerint teljesültek 2010 folyamán.

2. Szakmai feladatok

Az NIIF Program végrehajtása során az NIIF Intézet a szakmai feladatokat az alábbi főbb feladatcsoportokba szervezi:

1. A hazai kutatói hálózati infrastruktúra fejlesztése és üzemeltetése: az alpinfrastruktúrát jelentő országos kiterjedésű, nagysebességű adathálózat, valamint arra épülő szolgáltatások folyamatos, a tagintézményi szerződésekben vállalt szolgáltatási szintnek megfelelő üzemeltetése.

Az NIIF Program a szolgáltatásain keresztül biztosítja a működését meghatározó Kormányrendelet által megjelölt magyarországi felsőoktatási, kutatói és közgyűjteményi kör számára a magas színvonalú informatikai infrastruktúrát. Az NIIF Program szolgáltatásai országosak, ami azt jelenti, hogy minden szolgáltatás elérhető és igénybe vehető az összes tagintézmény számára, függetlenül a földrajzi elhelyezkedéstől. Az országos lefedettség biztosítását alapvetően az NIIF Intézet országos adatkommunikációs hálózata teszi lehetővé, hiszen ez képezi az alapját az NIIF Program infrastruktúrájának, és minden rajta keresztül biztosított fejlett szolgáltatásnak. Az NIIF Intézet szolgáltatáskínálata igen gazdag. 2010 évben is 19 különböző szolgáltatás állt a felhasználói kör rendelkezésére, amelyek az akadémiai kör legspeciálisabb igényeit is ki tudták elégíteni.

Hálózati infrastruktúra:

- Adathálózati szolgáltatás
- Behívás szolgáltatás

Middleware infrastruktúra:

- AAI/eduID szolgáltatás
- Szerver CA szolgáltatás
- CA szolgáltatás
- eduroam szolgáltatás
- URN szolgáltatás

Számítási infrastruktúra:

- Szuperszámítógép szolgáltatás
- Grid szolgáltatás
- Storage szolgáltatás

Környezeti infrastruktúra:

- Szerver hosting szolgáltatás

Kollaboratív infrastruktúra:

- Videokonferencia szolgáltatás
- Videotorium szolgáltatás
- VoIP szolgáltatás

Központi infrastruktúra:

- E-mail szolgáltatás, Levelezési lista szolgáltatás
- Webhosting szolgáltatás (általános, MEK tükör, SZEZÁM szaktudományi portál)
- Adatbázis szolgáltatás
- FTP szolgáltatás
- NEWS szolgáltatás
- NTP szolgáltatás
- CSIRT incidens koordináció

Regisztrációs infrastruktúra:

- IP cím / DNS regisztráció

Az NIIF Intézet szolgáltatásai 2010 egészében is igen magas színvonalon valósultak meg, rendelkezésre állási mutatóik és egyéb paramétereik minden tekintetben kimagaslóak és állják az összehasonlítást nemzetközi szinten is. Jelentős problémát jelentett azonban a 2009. júliusi vihar, amely során kiderült, hogy az épület 2 független áramú betáplálása csak papíron létezik. Ezért a független betáplálás illetve nagyobb redundancia ügyében lépéseket kezdeményeztünk az épület üzemeltetője és az épület más szolgáltatóinál. Sajnos azonban ezek a források hiányában még nem vezettek eredményre.

A szolgáltatásokat a növekvő igényeknek megfelelően bővítette és fejlesztette az NIIF Intézet annak érdekében, hogy a szolgáltatási színvonal tartható legyen.

- A HBONE külső hálózati kapcsolataiban csak kis fejlesztések voltak és csak a szűkös anyagi lehetőségek által erősen korlátozott fejlesztések történtek meg, ezzel szemben a gerinchálózatban elindultak a HBONE+ projekt fejlesztései.
- Üzembe állt a DIGI TV-HBONE+ 10 Gbit/s közvetlen privát peering kapcsolat.

- A Magyar Telekom és a HBONE+ között egy új 10 Gbit/s peering kapcsolat került kialakításra (a meglévő mellé) és ezen új peering kapcsolat funkciója már tisztán a két hálózat közötti adatforgalom kicserélése. A korábbi 10 Gbit/s kapcsolat dedikáltan az ADSL és Metro Ethernet technológiával bekapcsolt HBONE+ felhasználók hozzáférési forgalmának átvételére használt.
- Elkészült a Semmelweis Egyetem és Óbudai Egyetem (BMF Óbuda) 1 Gbit/s-10 Gbit/s kapcsolatának bővítése.
- A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet 200 Mbit/s kapcsolattal Váci Egyházmegye 10 Mbit/s kapcsolattal Alternatív Közgazdasági Gimnázium 10 Mbit/s kapcsolattal csatlakozott a HBONE-ra.
- Üzembe állt az Országos Szakfelügyeleti Módszertani Központ (OSZMK, Szekszárd)-PTE Ilyés Gyula Főiskolai Kar között egy mikrohullámú kapcsolat.
- Bay Intézet 34 Mbps mikrohullámú kapcsolat lebontásra került, a kapcsolat kialakítására szolgáló eszközök áthelyezésre és felszerelésre kerültek az MTA Szeizmológiai Intézet HBONE gerincére való bekötése kapcsán.
- Salgótarjáni és bajai CISCO 7206 VXR-ben NPE-G1 bővítés történt (teljesítmény növelés és GE port sűrűség növelés céljából).
- Lekapcsolásra került a GSR6 (GSR12406) HBONE központi router a hálózat optimalizálása, költséghatékonyság növelése érdekében.
- 26 helyszínen átrendezésre kerültek a HBONE rack szekrényekben lévő hálózati eszközök és szerverek, annak érdekében, hogy a TIOP projekt keretében az új routereket, DWDM eszközöket, valamint egyéb menedzsment eszközöket el tudjunk helyezni.
- 23 helyszínen a HBONE rack szekrényekhez új elosztósávok, B és C szintű túlfeszültség védelem, erősáramú kábelezés került kialakításra, valamint előkészületek történtek az új UPS fogadásra. Ezen munkálatok is a TIOP projekt keretében érkező új routerek, DWDM eszközök, valamint egyéb menedzsment eszközök előkészületei miatt voltak szükségesek
- Az elmúlt évben háromszor zajlott le a kb. negyedévente esedékes Cisco IOS szoftvercsere a teljes HBONE gerincen, a nagyobb biztonság és rendelkezésre állás végett.
- Bevezetésre került az Ethernet pont-pont és multipont (EoMPLS) szolgáltatás is, ezáltal egyes NIIF tagintézmények között layer2-es kapcsolatot tudunk biztosítani. Jelenleg 6 intézmény használja a szolgáltatást.
- LIB VPN-ben lévő 35 könyvtár publikus IP tartományt kapott, a NAT funkciók átkerültek a helyi CPE eszközökbe, ezáltal gördülékenyebb incidens-kezelést valósítunk meg.
- Beállításra került a broadcast storm védelem a HBONE gerinc eszközökön a hálózat biztonságának, stabilitásának növelése céljából.
- Lezajlott az Access 2009 közbeszerzési eljárás is, melynek kapcsán közel 700 végponti kapcsolat tendereztetése történt meg. Sajnos a versenyhiány miatt nem történt műszaki változás korábbi, 2008-as Access tender eredményéhez képest.

- Lezajlott az V. generációs vonali tender II. és III. fordulójának lebonyolítása is (2x3 eljárás), melynek kapcsán közel 80 db. vonali összeköttetés tendereztetése történt meg. Ezen eljárás kapcsán országos sötétszálás kapcsolatok tendereztetése és 3 szolgáltatás (Baja, Sáropatak, Mosonmagyaróvár) került beszerzésre, bérlésre.
- Novemberben és decemberben megkezdődött az V. generációs vonali tenderekben megkötött optikai kapcsolatok (80db összeköttetés) élesztése és integrációja a HBONE+ project kapcsán létrejövő új hálózati topológiába (ezen munkálatok még a 2011. év elejére is áthúzódnak).
- Felhordó hálózati kapcsolatok– mikrohullámú kapcsolatok esetében 8 összeköttetés lett üzembe állítva:

- o 100 Mbps mikrohullámú kapcsolatok: MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet, Sopron; Szent Adalbert Központ, Esztergom és az Esztergom Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Kar; Pannon Egyetem Pápai Kar, Pápa; Sapientia Szent Gellért Kollégium, Pannonhalma; TSF (SZIE) Körös Főiskolai Kar, Békéscsaba; TSF (SZIE) Kar, Gyula;
- o 34 Mbps mikrohullámú kapcsolatok: Tomori Pál Főiskola, Kalocsa; MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet, Piskésetető

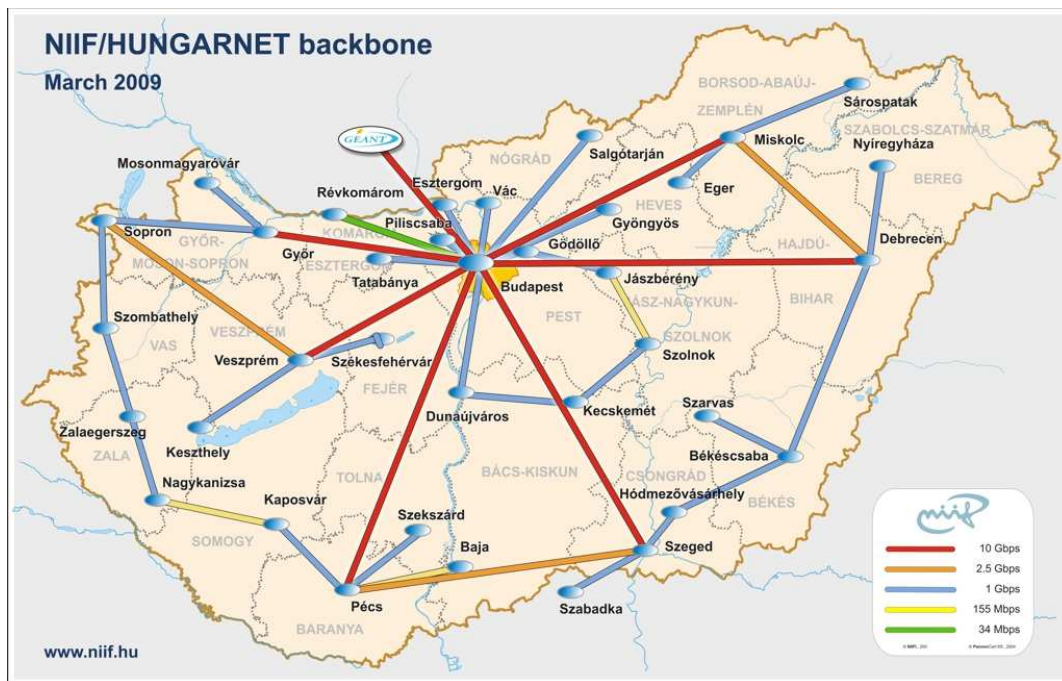
- Cisco 4900M került beszerzésre, telepítésre és beüzemelésre az alábbi helyszínekre: Dunaujváros, Sopron, Pécs, Debrecen, Szeged a storage tároló rendszer és szuperszámítógép rendszer fogadását biztosító hálózati eszközökként
- Elkészült és elindult a Hibrid adathálózati infrastruktúra (IP + lambda) teszt üzeme:
 - o Lezajlott a hálózati eszköztender (router, DWDM).
 - o Megtörtént a vidéki helyszínen lévő rack szekrények felmérése erőáram, nyomvonalak, rack állapot, UPS elhelyezés terén.
 - o Befejeződtek a DWDM és router telepítéseket előkészítő munkálatok, egyeztetések, helyszíni felmérések és tervezések.
 - o Leszállításra került a DWDM és router hálózati eszközök
 - o Beüzemelésre kerültek a router hálózati eszközök az összes pályázatban szereplő végponton. A router telepítések kapcsán felmerült hardver és szoftver hibák kezelése megkezdődött.
 - o Megtörtént a DWDM eszközök leszállítása, beszerelése a végpontokra valamint megkezdődött a DWDM eszközök beüzemelése, finomhangolása és az új HBONE+ gerinchálózat kialakítása, élesztése.
 - o A DWDM gerinc nagy része már teszt üzemben van, csak pár összeköttetés hiányzik, melyek január közepére összeállnak.
 - o Az NIIF tagintézményi helyszíni telepítések is folyamatosan zajlanak, eddig 14 helyszín érhető el a DWDM felügyeletből. Ezen NIIF tagintézményi helyszínek bekapcsolása függ a 2010. júliusban lezajlott optikai tenderben lévő végpontok átadás-átvételétől.
- Befejeződtek a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) 4.1.3 kapcsán az adathálózati szolgáltatásokat, hálózat menedzsmentet érintő szoftverfejlesztések. Üzembe állt egy úgynevezett hálózati információs és ügyfélkapcsolat menedzsment – CRM (Customer Relationship Management) portál (<https://crm.niif.hu>).
- Felülvizsgálatra és megkötésre került a HBONE gerinc eszközökre a szupport szerződés, 1 éves futamidővel. Ezen szupport szerződés több mint 1000db hálózati eszköz és interfész kártya gyártói támogatását tartalmazza.
- Az UPS (42 db) karbantartási szerződés keretében az UPS-ek éves felülvizsgálata befejeződött.
- A megújult szervertanúsítvány-szolgáltatás nagy sikernek örvend. Ez lehetővé teszi, hogy a felhasználók biztonságosan, a böngésző figyelmeztetése nélkül tudják igénybe venni az intézményi webes szolgáltatásokat.
- Részt veszünk a nemzetközi eduroam munkában, ami lehetővé teszi – IPv6 támogatással – nem csak a Magyarországon belüli, hanem a nemzetközi hallgatói/oktatói/kutatói mobilitást is. Az eduroam szolgáltatást bővítettük és tapasztalataink alapján a nemzetközi roaming kezd általánossá válni.
- A Magyar felsőoktatási és kutatási föderáció tagjainak a száma 11-re nőtt és a HBONE+ projekt támogatásával kidolgozott jogi környezet kialakításával hivatalosan is elindult 2010. novemberében az eduID szövetség.
- A DNS szolgáltatás IPv6 szempontból hibátűrőbb lett.
- A clustergrid csomópontok száma tovább fogyatkozott, mivel az intézményeknél bekötött gépek kiöregedtek és lecserélésükre nem volt forrás az elmúlt években. Ezt hivatottak

pótolni a TIOP 1.3.1 (intézményi) és TIOP 1.3.2 (NIIF Intézet által tervezett szuper-számítógépes) fejlesztések

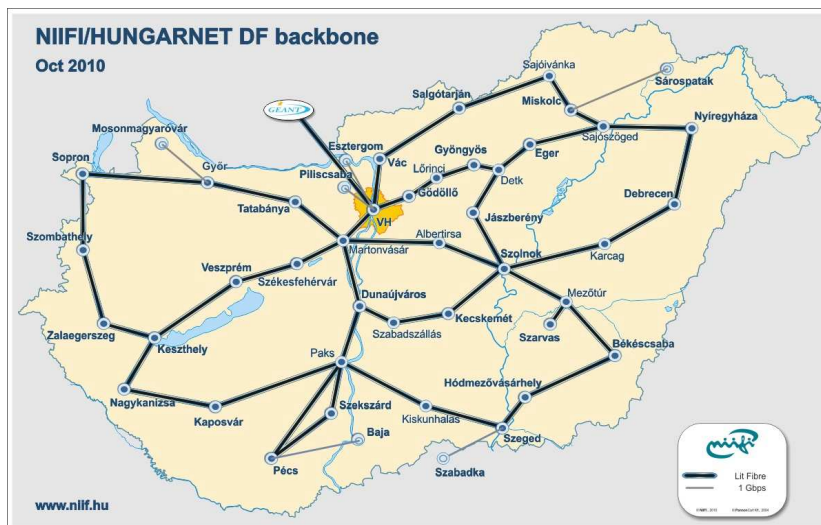
- A storage szolgáltatásban az elosztott és nagy kapacitású diszk alapú rendszereket hoztunk létre a HBONE+ projekt támogatásával. A beszerzett rendszer kiemelkedő energiahatékonysággal rendelkezik.
- A központi webszolgáltatás megújult: új, modernebb, könnyebben felügyelhető web-cluster szolgáltatást alakítottunk ki. A web szolgáltatások folyamatos migrációja történik a PWS rendszerbe.
- Továbbfejlesztettük a VOIP hálózatot 35 db Cisco 2811 router segítségével, a HBONE+ projekt támogatásával. Az új eszközök a VoIP hálózatban megtalálható régi, elavult VoIP gateway-eket váltják majd le. Ezek a korszerű, a korábbihoz képest alacsonyabb fogyasztású berendezések gazdaságosabban üzemeltethetőek, a gyártói szoftver és hardver támogatottságuk is még sokáig biztosított. VoIP szolgáltatásunk hagyományosan magas színvonalát továbbra is sikerült megőrizni, szolgáltatás kiesés az idei évben a telepítéseket kivéve nem történt. A további hasonló színvonalú szolgáltatást támogatandó a konfigurációkat felülvizsgáltuk és egységesítettük.
- A videokonferencia szolgáltatás dinamikusan bővült. A HBONE+ projekt támogatásával 30 high definition (HD) végpontot és egy új nagy kapacitású ún. többpontos konferencia szerveret (MCU) telepítettünk. Egyre többen ismerik fel a videokonferencia eszköz hatékonyságát. 2010-ben az eddigi legmagasabb kihasználtságot mértük, viszont a végpontok számának emelkedését nem követte a kihasználtság várt növekedése. Ezért 2011-ben a HBONE+ videokonferencia oktatási program keretében tovább népszerűsítjük a videokonferencia rendszert. Az NIIF videokonferencia szolgáltatás nemzetközi elismerést és hírnevet is szerzett, egyre több nemzetközi eseményre kerül sor a NIIF-es szolgáltatások igénybevételével.
- A Videotorium felsőoktatási és kutatási videomegosztó portál a <http://videotorium.hu/> címen érhető el. A fejlesztés a TÁMOP 4.1.3 részeként valósult meg 2010. december 31-i zárással. 2010. II. félévtől a Videotoriumot tekintjük éles szolgáltatásnak, a korábbi Video-on-Demand szolgáltatást megszüntettük, tartalma átkerült az új portálba. A Videotorium portál archívuma bárki számára jogosultságok kezelésével hozzáférhető. A tárolt előadások száma túllépte az 2460-at, amely állománynak kb. 30%-a angol nyelvű, így nemzetközi érdeklődésre is számot tart. A VoD látogatói statisztikáival összehasonlítva a Videotorium látogatottsági adatokat – hónapra vetítve – kb. ötször annyian látogatják, mint a régi oldalt.
- Az internetes közvetítést vezérlő szoftvert továbbfejlesztettük.
- A 2010. évben a következő online közvetítésekre került sor:
 - o Informatika Történeti Fórum - Nagy hazai műhelyek (MTA SZTAKI),
 - o Szárny és teher: konferencia az oktatás megújításáról a 'Szárny és Teher' ajánlásai kapcsán,
 - o ELTE Gólyavári Esték (4 alkalommal),
 - o Networkshop 2010 konferencia,
 - o IPSZILON szemináriumok,
 - o Videotorium 2. szakmai workshop,
 - o Az NIIF Program új generációs, országos, hibrid adathálózatának átadása,
 - o A Bolyai János Nemzetközi Matematikai Díj átadása 2010,
 - o A Magyar Tudomány Ünnepe 2010.

- Az intézmények felé vállalt SLA paramétereket folyamatosan teljesíteni tudtuk.
- NIIF Intézet a központi infrastruktúra rendelkezésre-állítását növelte részben a HBONE+ projekt kapcsán beszerzett 4db UPS-el.

A rendelkezésre állás 2010-ben hasonlóan magas színvonalú volt, mint 2008-ben és 2009-ban.

Az új generációs HBONE (más néven HBONE+) - amely 2010 év végére készült el - jelentős technológiai előrelépést jelent. Ez már nem egy IP hálózat, hanem ún. hibrid infrastruktúra. Az összeköttetések bérelt feketeüveg (dark fibre, DF) kapcsolatokon alapulnak, de a DWDM réteget az NIIF Intézet valósítja meg, saját eszközeivel. Ez nagyfokú rugalmasságot és igény szerinti bővíthetőséget jelent. Segítségével megvalósíthatók mindazok a fejlett hibrid hálózati szolgáltatások, amelyek Európa felsőoktatási és kutatói hálózatait jellemzik, és amelyeket a GEANT is támogat. Az új hibrid hálózat DWDM csatornáit akár 40 Gbps adatsebességgel képesek működni, és természetesen összeköttetésenként sok csatorna használható. Az új generációs HBONE a DWDM technológiát - eltérően a hagyományos távközlési megoldásoktól - nem csupán a gerinchálózatban alkalmazza, hanem egészen a nagy végfelhasználóig viszi és ezzel egészen új szolgáltatások alapját teremti meg.

2. NIIF fejlesztési projektek végrehajtása: az NIIF Intézet által kidolgozott és a Program Tanács által elfogadott feladatok végrehajtása projektek keretében történik.

Azok a projektek és szolgáltatások tudtak csak fejlesztési eredményekhez vezetni, amelyek

- pályázati forrásokból támogatást nyertek el, illetve amelyeknél
- a fejlesztések nem igényelték eszközök beszerzését, vagy a már korábban beszerzett eszközökkel megvalósíthatók voltak, és a feladatok végrehajtására az NIIF Intézet rendelkező belső emberi erőforrásokkal.

A tervezett projektek egy részét az ÚMFT források, más részét európai uniós források biztosítják.

Az NIIF Intézet projektjei.

- Nemzetközi projektek: GN3, EGEE-3, FEDERICA, 6DEPLOY(2), VICES. eInfraNet, EMI és HP-SEE
- Hazai projektek: TIOP-1.3.2, KMOP-4.2.1A_2, TÁMOP-4.1.3

Az ÚMFT projektek végrehajtása 2010-ben a tervek szerint alakult. Az infrastruktúra fejlesztési projektek (TIOP, KMOP) eredményeként, a beszerzett VOIP gateway-eket telepítettük, a csak szélessávval bekötött egyetemek és kutatóintézetek jó részét nagysebességű mikrohullámú kapcsolatokra bővítettük, a gerinchálózatot hibrid rendszerré alakítottuk. Az átadott hagyományos internet és a legkorszerűbb dinamikus pont-pont összeköttetéseket is lehetővé tevő hibrid rendszer Közép-Kelet Európában elsőként alkalmazhatóvá tette a 40 Gbps technológiát és 2011-től a 100 Gbps technológiát. Az országos videokonferencia rendszert megújítottuk. A fejlesztésnek köszönhetően 30 db High Definition (HD) H.323/SIP szabvánnyal kompatibilis IP alapú videokonferencia berendezés került konvergencia régiókban található felsőoktatási intézményekbe, kutatóintézetekbe és közgyűjteményekbe. A kedvezményezett intézmények ily módon térítés nélkül juthattak hozzá a legkorszerűbb, 1080p HD (full HD) kommunikációra képes eszközökhöz. Szuperszámítástechnikai infrastruktúra esetében a tervezés zajlott, tenderek befejeződtek. A rendszerek telepítése 2011 elején valósul meg.

3. Nemzetközi együttműködés: aktív részvétel az európai kutatói hálózati intézményeket tömörítő szervezetek munkájában, szakmai feladatok elvégzése nemzetközi közös projektekben, fejlesztési munkák végrehajtása EU által támogatott projekt-együttműködésekben.

Az EU FP7 keretében futó – és a GÉANT3 hálózat kiépítésére, ill. működtetésére irányuló – GN3 projekt jelentette a fő szakmai és adminisztratív feladatokat 2010-ben. Kiemelendő, hogy a GN3 projekt kapcsán folyó JRA (Joint Research Activities) munkákban nemzetközileg is jegyzett jelentős eredményeket értünk el a JRA3 aktivitás (Nemzetközi Autentikációs és Autorizációs Infrastruktúra kialakítása) terén. Az NIIF Intézet a Nemzetközi Autentikációs és Autorizációs infrastruktúra fejlesztésére irányuló munkák mellett többek között a kutatói hálózatok energia hatékonyságának optimalizálásában és a hálózati menedzsment rendszerek fejlesztésében vesz részt. A munkacsoportokban folyó munkák eredményeként kifejlesztett megoldások kerülnek implementálásra a GÉANT3 hálózatban és a nemzeti kutató hálózatokban, így az NIIF hálózatában is.

Ezek mellett – a korábbiakhoz hasonló intenzitással – folytatódott

- az európai kutatói hálózati intézményeket tömörítő szervezetek (TERENA, NREN-PC, DANTE, e-IRG), valamint az EC és az ISOC (Advisory Council és European Coordination Committee) keretében folyó munkákra irányuló aktív részvétel, valamint

- a futó nemzetközi (elsősorban EU támogatású) projektekben jelentkező szakmai és beszámoló feladatok végrehajtása, melyek között a legfontosabbak az alábbiak voltak:
 - o a GÉANT3, ill. a kapcsolódó GN3 projekt hálózat-építési és üzemeltetési, valamint kutatási-fejlesztési feladatai;
 - o a 6deploy és 6deploy2 projekttel (IPv6 témájú együttműködés) kapcsolatos, elsősorban a 6NET és 6DISS eredményeinek nemzetközi kicsatolására vonatkozó teendők;
 - o a korábbi EGEE-2 EGEE-3 és KnowARC projekt folytatásaként futó EMI projekt feladataival kapcsolatos munkák.
 - o a HP-SEE projekttel (grid és szuper-számítástechnikai témájú együttműködés) kapcsolatos, elsősorban az EGEE-2/3, KnowARC és HBONE+ eredményeinek nemzetközi kicsatolására vonatkozó teendők
 - o a FEDERICA (e-infrastruktúra a jövő internet fejlesztéséért) projekt kapcsán 2010 évre tervezett feladatok teljesültek. Az NIIF aktívan részt vett a FEDERICA testbed budapesti PoP-jának konfigurációjában és üzemeltetésében.

2010-ben továbbra is intenzív munka folyt azokban a szervezetekben, amelyekben az NIIFI aktív szerepet játszik:

- a TERENA keretében a nemzetközi szervezeti együttműködési, technikai fejlesztési, valamint információterítési tevékenységek terén,
- az NREN-PC és a DANTE keretében az új GÉANT3 hálózattal kapcsolatos munkákban,
- az e-IRG keretében folyó, egyebek között az EU FP7 fejlesztési irányokhoz és a perspektivikus grid alapú fejlesztésekhez kapcsolódó munkák terén.

4. Pályázati munkák: a hazai és nemzetközi pályázati kiírások folyamatos figyelése, pályázatokon való részvétel, a pályaművek összeállítása, valamint az elnyert pályázatokban megjelölt feladatok végrehajtása.

A 2009-2013 időszakban az UMFT projektek beindulása nagy lehetőségeket nyújt a felsőoktatási és kutatói hálózati (információs) infrastruktúra fejlesztéséhez. Ennek megfelelően az NIIF intézet több pályázatot is benyújtott a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program, a Társadalmi Megújulás Operatív Program és a Közép-Magyarországi Operatív Program keretében történő megvalósításra. Az elnyert pályázatok segítségével jelentős fejlesztéseket tudunk megvalósítani, mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások területén. Stratégia cél, hogy 2012-13-tól kezdődően a fejlesztéseket tovább lehessen vinni, illetve még 2011-ben a Közép-Magyarországi régióban is hasonló mértékű fejlesztéseket tudjunk végrehajtani, mint a konvergencia régiókban.

Az UMFT projektek mellett továbbra is kiemelt szerepet játszanak az NIIF Program ill. az NIIF Intézet tevékenységében az EU támogatású (EU FP6 ill. FP7 finanszírozású) nemzetközi projektek.

2010-ben az alábbi nyertes nemzetközi pályázatok keretében folytak fejlesztések az NIIF Intézetben:

GN3

Projekt címe: GN3 Pan-European Research and Educational Network and Research Cooperation

Projekt-szerződés: megkötés alatt (EU FP7) megkötve 2009-2013

Projekt témája: A GN3 projekt főbb célkitűzései az új generációs (GÉANT3) pán-európai kutatói hálózati összeköttetés létrehozása és működtetése mellett a globális konnektivitás további bővítése, a végpontok közötti (E2E, end-to-end) nagysebességű átvitel széleskörű alkalmazása igényes kutatási projektek céljára, az IPv6 általános alkalmazása és elterjesztésének elősegítése, a biztonság kérdéseinek fokozott figyelembe vétele, az igény szerinti sáv szélesség-hozzárendelés automatizáltságának növelése, a grid-technika alkalmazási lehetőségeinek bővítése, újabb hálózati middleware megoldások fejlesztése, a hálózati és szolgáltatási információk széleskörű terítése, a jövő alapjainak megteremtését szolgáló kutatás-fejlesztés kibővítése stb.

Résztvevők: Az összes európai NREN (beleértve a magyar NREN-t az NIIF Intézetet), DANTE, TERENA

6DEPLOY (2)

Projekt címe: 6DEPLOY

Projekt szerződés: 6deploy EU FP7 megkötve 2008-2010, 6deploy2 EU FP7 megkötve 2010-2013

Projekt témája: IPv6 terjesztés, tudástranszfer, oktatás és tréning, oktatási anyagok előállítása és közreadása

Résztvevők: Több európai NREN, beleértve a magyar NREN-t (az NIIF Intézetet), Consulintel, Martell Consulting, valamint az összes regionális internet registry (beleértve a RIPE-ot)

VICES

Projekt címe: VICES (Video Conferencing Services for Education)

Projekt szerződés: 144650-TEMPUS-2008-IT-JPGR , 2009-2012

Projekt témája: Oktatás, távoktatás, élet-hosszig tartó tanulás, Videokonferencia alkalmazása távoktatásban.

Résztvevők: University of Florence, School of Engineering, Italy; AVNet, Katolic University Leven, Belgium; National Information Infrastructure Development Institute, Hungary; Macedonian Research and Academic Network (MARNET); R. Macedonian University Ss Cyril and Methodius - Skopje, R. Macedonia; Macedonian Ministry for Education and Science; University St Kliment Ohridski - Bitola, R. Macedonia; University UNINETTUNO, Rome, Italy; University Goce Delcev Stip, R. Macedonia; South Eastern University -Tetovo, R. Macedonia; European University Skopje, R.Macedonia; FON University Skopje, Macedonia; Serbian Research and Academic Network; Albanian Research and Academic Network;

FEDERICA

Projekt címe: FEDERICA - Federated E-infrastructure Dedicated to European Researchers Innovating in Computing network Architectures

Projekt szerződés: EU FP7 213107 2008.01.01-2010.11.30

Projekt témája: Future Internet és egyéb informatikai-információátviteli kutatások számára testbed-ek biztosítása a kutatói hálózatok infrastruktúráján kialakított dedikált kapcsola-

tok és speciális szerverek (node-ok) segítségével. Az NIIF részéről a fő feladat a FEDERICA testbed budapesti PoP-jának konfigurációja és a hálózati működés hazai felteteleinek biztosítása, a nemzetközi együttműködési partnerekkel közösen.

Résztvevők: 11 európai nemzeti kutatói hálózat (NREN), köztük az NIIFI, továbbá a TERENA, a DANTE, további 5 európai egyetem és 2 vállalat.

eInfraNet

Projekt címe: eInfraNet - European Network for co-ordination of policies and programmes on e-infrastructures

Projekt szerződés: EU FP7 246651 2010.01.01-2012.12.31.

Projekt témája: e-infrastructure

Résztvevők: The Higher Education Authority (HEA), Ireland; Higher Education Funding Council for England (HEFCE), UK; SURFfoundation (SURF), Netherlands; Foundation for Science and Technology (FCT), Portugal; Latvian Academy of Sciences (LAS), Latvia; Ministry of Science and Innovation (MICINN), Spain; CSC - IT Center for Science (CSC), Finland; National Information Infrastructure Development Institute (NIIFI), Hungary; The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK), Turkey

KnowARC:

Projekt címe: Grid-enabled Know-how Sharing Technology Based on ARC Services and Open Standards (KnowARC)

Projekt szerződés: megkötve (EU FP6)

Projekt témája: A projekt legfontosabb feladata, a jelenleg igen széles nemzetközi körben elterjedt ARC köztesréteg továbbfejlesztése elsősorban szolgáltatás-orientált irányba. Kiemelt fontosságú újszerű kulcstémák a projektben: grid együttműködés, virtualizáció, ipari-orientáltságú grid alkalmazások és szolgáltatások kialakítása, storage menedzsment ki-munkálása.

Résztvevők: Oszlói Egyetem (Norvégia, koordinátor), Koppenhágai Műszaki Egyetem (Dánia), Uppsalai Egyetem (Svédország), Lundi Egyetem (Svédország), NIIFI (Magyarország), Genfi Egyetemi Kórház (Svájc), ETL (Egysült Királyság), Sun Hungary Kft. (Magyarország), Josef Safarik Intézet (Szlovákia), Lübecki Egyetem (Németország)

EGEE-3

Projekt címe: Enabling Grids for e-Science, phase 3

Projekt szerződés: megkötve (EU FP6 project)

Projekt témája: A projekt célkitűzése az, hogy egy egész Európát átfogó grid infrastruktúrát építsen ki, és tartson üzemben. A projekt 3. fázisában az NIIF Intézet, mint third-party vesz részt egy magyar fejlesztési együttműködés (Joint Research Unit, JRU) keretein belül. Feladatunk elsősorban az SA1 jelzésű, „Grid operations” nevű munkacsomag feladataira terjed ki (TSA1.2.3, illetve TSA1.2.6). Ezekon belül három főbb tevékenységgel foglalkozunk: (1) Számítási és adattárolási erőforrásokat biztosítunk az EGEE projektnek; (2) Részt veszünk a grid együttműködési fejlesztésekben és tevékenységekben (grid interoperability); és (3) elhasználati támogatást nyújtunk.

Résztvevők: CERN (koordinátor), 90 külföldi partner, köztük az NIIFI is

EMI

Projekt címe: EMI/European Middleware Initiative

Projekt szerződés: EU FP7 261611 2010.05.01-2013.04.30

Projekt témája: Ennek az EU által finanszírozott projektnek az a legfőbb célja, hogy harmonizálja, konszolidálja a korábbi években a projektek nemzetközi tagjai által kifejlesztett grid köztesrétegeket (ARC, gLite, Unicore). E köztesrétegeket elsősorban az európai és hazai kutatás-fejlesztésben használják különböző szervezeteken átívelő ún. számítási erőforrás-hálózatok kialakítására. A projekt 2010. májusában kezdődött, és 36 hónapig tart. Jelenleg a projekt indítását követő fenntarthatósági, hasznosítási tervek kimunkálásával, illetve műszaki szabványosítási feladatokkal foglalkozunk.

Résztvevők: CERN, CESGA, CESNET, CINECA, CSIC, DESY, FOM, JUELICH, GRNET, INFN, LU, NIIFI, STFC, SWITCH, TCD, TUD, UCPH, UH, UIO, UPJS, UU, UWAR, KISTI, AS

HP-SEE

Projekt címe: HP-SEE/High-Performance Computing Infrastructure for South East Europe's Research Communities

Projekt szerződés: EU FP7 261499 2010.09.01-2012.08.31

Projekt témája: Ennek az EU által támogatott projektnek a célja egy, a dél-kelet európai országokon átívelő, nagy teljesítményű számítógépek és adattárolók (szuperszámítógépek) összekapcsolását célzó integrált infrastruktúra megteremtése, amely lehetőséget ad a balkáni régió kutatás-fejlesztési tevékenységének jelentős javulásához. A 24 hónapos projekt 2010. szeptemberében indult, jelenleg a projekt munkaterve által meghatározott, a projekt első három hónapjára eső, műszaki feladatok végrehajtása folyik.

Résztvevők: GRNET, IPP-BAS, IF-INHH, TUBITAK ULAKBIM, NIIFI, UPT, UOBL, ETF, UKM, UOM, RENAM, IIAP NAS RA, GRENA, AZRENA

5. Konferenciák, oktatások szervezése: az NIIF tagintézményi kör számára különböző szintű oktatások szervezése és megtartása, valamint az NIIF Program éves konferenciájának, a NETWORKSHOP-nak a megrendezése.

Az első negyedévben, 2010. április 7–9. között került megrendezésre a 19. NETWORKSHOP konferencia, amelynek helyszíne ebben az évben a Debreceni Egyetem volt. A konferencia hét szekciójában mindegy 125 előadás hangzott el, a résztvevők száma meghaladta a 371-et.

November 10-12. között került megrendezésre a HBONE workshop, ahol 12 hosszabb szakmai előadás hangzott el, melyet 3 kerekasztal egészített ki. A Workshop-on 70 résztvevő vett részt a tagintézményeinkből.

November 22-23. rendeztük meg a hagyományos regionális konferenciánkat, a RICOMNET-et Miskolcon, a Miskolci Egyetem szervezésében. A rendezvény részeként az Intézet munkatársai által tartott 16 szakmai előadást 120 résztvevő hallgatta meg.

Főbb keretek alakulása

Megnevezés	2009. évi tény	2010. évi eredeti előirányzat	2010. évi módosított előirányzat	2010. évi tény	4/1	4/3
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	millió forintban, egy tizedessel				% -ban	
Kiadás		1.513,3	3.709,5	3.575,1		96,4%
ebből:						
személyi juttatás		341,6	423,5	420,0		99,2%
központi beruházás						
Folyó bevétel		513,3	2.402,6	2.396,1		99,7%
Támogatás		1.000,0	1.001,8	1.001,8		100,0%
Előirányzat-maradvány		–	305,1	305,1		100,0%
Létszám (fő)		38	38	50		131,6%

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Kiadásból személyi juttatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	1.513,3	513,3	1.000,0	341,6
Módosítások jogcímenként				
Havi kereset-kiegészítés támogatása	1,7		1,7	1,4
Többletbevétel	1.889,3	1.889,3		102,5
Előirányzat-maradvány igénybevétele	305,1	305,1		
Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás				-22,0
2010. évi módosított előirányzat	3.709,4	2.707,7	1.001,7	423,5

Bevételi struktúra

adatok millió Ft-ban

Bevétel fajtája	2010. év
Működési, szolgáltatási bevétel	461,6
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	0,2
Átvett pénzeszközök	75,5
Támogatásértékű bevételek	1 567,3

Áfa bevételek	291,7
<i>Összesen:</i>	<i>2.396,2</i>
Költségvetési támogatás	1.001,7
Tartalékok igénybevétele	
- előirányzat-maradvány	305,1
Együtt	3.703,0

Kiadási struktúra

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év
Személyi juttatások	420,0
Munkaadókat terhelő járulékok	104,6
Készletbeszerzések	8,9
Szolgáltatások	1.152,6
Kiküldetések (napidíjak nélkül)	14,2
Egyéb dologi kiadások	98,7
Folyó kiadások (adók, egyéb befizetések)	37,4
ÁFA-kiadások	339,2
Beruházási kiadások	1.325,1
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	74,4
Együtt	3.575,1

Az intézmény kiadási jogcímeinek megoszlása a következő:

adatok millió Ft-ban

Kiadások fajtája	2010. év	Megoszlás %-a
Személyi juttatások	420,0	11,7
Munkaadókat terhelő járulékok	104,6	2,9
Dologi kiadások	1.651,0	46,2
Beruházási kiadások	1.325,1	37,1
Támogatásértékű és egyéb pénzeszközátadások, maradványátadások	74,4	2,1
Együtt	3.575,1	100,0

Létszámhelyzet

	adatok fő-ben
	2010. év
Engedélyezett létszám	38
Teljes átlaglétszám	50
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	46
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	4
Kutatói létszám	5
<i>Fokozat szerinti megoszlás</i>	
- Akadémikusok	
- Doktorok	
- Kandidátusok	1
- Fokozattal nem rendelkezők	4
<i>Korcsoport szerinti megoszlás</i>	
- 30 év alattiak	2
- 31-40 év között	
- 41-50 év között	1
- 51-60 év között	1
- 61-70 év között	1
- 71 év felett	

Feladatellátással kapcsolatos gazdálkodási kérdések

- **Jelentősebb szervezeti változások**

A NIIF Intézet 2010. január 1. napjával a Miniszterelnöki Hivataltól átkerült az Akadémia irányítása alá. További változás, hogy 2011. január 1. napjától a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium irányítása alá tartozik.

- **A gazdálkodási szabályok változásából adódó problémák**

A gazdálkodási szabályok változásából az intézménynél nem adódtak problémák a 2010. évben.

- **A 2010. évi gazdálkodás főbb pozitív és negatív hatásai**

A beszámolási időszakban szerzett, a gazdálkodást pozitív, illetve negatív irányban meghatározó tapasztalatok a következők voltak:

- Pozitív tényezők:

A hazai kutatói hálózati infrastruktúra fejlesztése és üzemeltetése terén a NIIF Intézet szolgáltatásai a 2010. évben is igen magas színvonalon valósultak meg, a rendelkezésre állási mutatók és egyéb paramétereik minden tekintetben kimagaslóak és állják az összehasonlítást nemzetközi szinten is.

Az intézet aktívan részt vesz az európai kutatói hálózati intézményeket tömörítő szervezetek munkájában, szakmai feladatokat végez a nemzetközi közös projektekből, végrehajtja a fejlesztési munkákat az EU által támogatott projekt-együttműködésekben.

A 2009-2013-as időszakban az ÚMFT-projektek beindulása nagy lehetőségeket nyújt a felsőoktatási és kutatói hálózati (információs) infrastruktúra fejlesztéséhez. Ennek megfelelően a NIIF Intézet több pályázatot is benyújtott a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program, a Társadalmi Megújulás Operatív Program és a Közép-Magyarországi Operatív Program keretében történő megvalósításra. Az elnyert pályázatok segítségével jelentős fejlesztéseket tudtak megvalósítani, mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások területén.

- Negatív tényezők:

Az intézmény gazdálkodására ható negatív hatásról nem tesz említést.

A gazdálkodásból származó maradványok alakulása

- **Költségvetési maradvány**

adatok millió Ft-ban	
	2010. év
Kiadási megtakarítás/túllépés	134,4
Bevételi lemaradás/túlteljesítés	- 6,4
Összesen	127,9
Összes előirányzat-maradvány	127,9

A maradvány áthúzódó fizetési kötelezettségekkel van összefüggésben.

- **Vállalkozási maradvány**

Az intézmény a 2010. évben vállalkozási tevékenységet nem végzett.

13. cím: FEJEZETI KEZELÉSŰ ELŐIRÁNYZATOK

A fejezeti kezelésű előirányzatok tartalmazzák az Akadémia központilag finanszírozott feladatainak, az OTKA programoknak és a fejezeti tartaléknak az előirányzatait.

Ebbe a körbe tartozó előirányzatok a következők voltak:

- 13/2/1. Tudós társaságok támogatása
- 13/2/2/1. Magyar Tudomány
- 13/2/2/2. Tudományos könyv- és folyóirat kiadás
- 13/2/2/3. Központi kiadványok támogatása
- 13/2/3. Fiatal kutatók pályázatos támogatása
- 13/2/4. Sajátos nemzetközi kapcsolatok
- 13/2/5. Nemzetközi tagdíjak
- 13/2/6. Kutatóintézetek kutatásitematika-átalakításának támogatása
- 13/2/7. Közel-keleti kutatások támogatása
- 13/2/8. Nagy Imre Emlékház és Nagy Imre Társaság működésének alapítványi támogatása
- 13/2/9. Bolyai Műhely Közhasznú Alapítvány támogatása
- 13/2/10. Határon túli magyar tudósok támogatása
- 13/2/11. Kolozsvári Akadémiai Bizottság támogatása
- 13/2/13. Szakmai feladatok teljesítése
- 13/2/14. Intézményekhez le nem bontott bevétel
- 13/3/1. OTKA Kutatási témapályázat
- 13/5. Központi kezelésű felújítások
- 13/6. Gazdasági és Szociális Tanács Titkársága működtetése
- 13/7. Európai uniós és hazai kutatóintézeti pályázatok támogatása
- 13/8. Q2 Program
- 13/10/1. Fejezeti általános tartalék

13/2/1. TUDÓS TÁRSASÁGOK TÁMOGATÁSA

A tudományos társaságok támogatására a 2010. évben eredetileg 26,5 millió Ft került megtervezésre, mely 0,9 millió Ft-tal emelkedett. A társaságok részére a támogatás 100%-os mértékben kiutalásra került.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	28,5		28,5
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-1,1		-1,1
Módosított előirányzat	27,4	0,0	27,4

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- társadalmi szervezet	18	27,4	27,1	0,3
Összes kifizetés		27,4	27,1	0,3

13/2/2/1. MAGYAR TUDOMÁNY

A Magyar Tudomány folyóirat kiadásának támogatására a 2010. évben eredetileg 18,1 millió Ft, mely az előző évinél 2,3 millió Ft-tal magasabb összeg.

A folyóirat előállítását végző Akaprint Kft. a támogatás 75 %-át vette igénybe, 1,0 millió Ft maradvány keletkezett, mely a teljes éves támogatás pénzügyi elszámolás után kerül kiutalásra.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	18,1		18,1
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	1,7	1,7	
Módosított előirányzat	19,8	1,7	18,1

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- gazdasági társaság	1	18,8		18,8
Összes kifizetés		18,8	0,0	18,8

13/2/2/2. TUDOMÁNYOS KÖNYV- ÉS FOLYÓIRAT KIADÁS

A könyv- és folyóirat-kiadás támogatására a 2010. évben eredetileg 83,4 millió Ft állt rendelkezésre, mely az előző évinél 0,3 millió Ft-tal alacsonyabb összeg.

A Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottság döntése alapján a rendelkezésre álló keret felosztásra került. A támogatást igénybevevők közül többen a 2010. évben még nem tettek eleget az állami támogatással kapcsolatos elszámolási kötelezettségeiknek, illetve több kiadvány nem készült el év végéig, így 46,9 millió Ft-os maradvány keletkezett.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	83,4		83,4
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-7,3		-7,3
- más fejezet intézményének			
= meghatározott feladatra	-3,4		-3,4
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	33,5	33,5	
- többletbevétel	1,9	1,9	
Módosított előirányzat	108,1	35,4	72,7

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	1	0,6		0,6
- más fejezet intézménye	3	2,2		2,2
- alapítvány	3	2,3		2,3
- gazdasági társaság	21	39,8		39,8
- önrévíziós befizetés		0,9		0,9
- társadalmi szervezet	13	16,4		16,4
Összes kifizetés		62,2	0,0	62,2

13/2/2/3. KÖZPONTI KIADVÁNYOK TÁMOGATÁSA

A központi kiadványok támogatására a 2010. évben eredetileg 30,0 millió Ft állt rendelkezésre.

A támogatást igénybevevők közül több kiadvány nem készült el év végéig, így 26,9 millió Ft-os maradvány keletkezett.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	30,0		30,0
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-1,0		-1,0
Módosított előirányzat	29,0	0,0	29,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- gazdasági társaság	3	-1,1		-1,1
- társadalmi szervezet	2	-1,0		-1,0
Összes kifizetés		-2,1	0,0	-2,1

13/2/3. FIATAL KUTATÓK PÁLYÁZATOS TÁMOGATÁSA

A 2010. évben a fiatal kutatók támogatására eredetileg 906 millió Ft állt rendelkezésre, mely az előző évi kerettel azonos. A hároméves fiatal kutatói pályázatok finanszírozására, valamint a kutatóintézetek közalkalmazottai PhD-képzésének támogatására fordítható költségvetési forrásból 734,7 millió Ft az intézmények költségvetésébe beépítésre került, a fennmaradó 171,3 millió Ft pedig fejezeti kezelésű előirányzatként lett megtervezve.

December hónapban – a korábbi évek gyakorlatának megfelelően – az év során fel nem használt támogatás az alkalmazott fiatal kutatók létszámának arányában felosztásra került a kutatóintézetek és a kutatócsoportok között. Az intézetek ebből az összegből finanszírozhatják a fiatal kutatók központilag nem biztosított magasabb besorolás szerinti illetményét és járulékait, valamint az egyéb személyi és dologi kiadásokat.

A 2010. év során összességében 100,9 millió Ft maradvány keletkezett, mely a fiatal kutatók munkafeltételei megteremtésének támogatására szolgál 83,5 millió Ft összegben, míg 17,4 millió Ft szabad maradvány.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	171,3		171,3
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-87,7		-87,7
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	7,2	7,2	
- többletbevétel	7,9		
Módosított előirányzat	98,7	7,2	83,6

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	33	13,5		15,1
- önrevíziós befizetés		1,6		
Összes kifizetés		15,1	0,0	15,1

13/2/4. SAJÁTOS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK TÁMOGATÁSA

Az akadémiai ki- és beutazások költségvetési támogatási összege fejezeti kezelésű előirányzatként lett megtervezve. Ez az előirányzat tartalmazza az alábbi kereteket:

- World Science Forum kerete
- Egyezményes ki- és beutazások kerete
- Utazási és vendéglátási keretek
 - kutatóintézetek külföldi kiküldetéseire biztosított keret
 - tudományos osztályok kerete
 - központi keret
- Tartalékkeret

A feladatokra eredetileg 299,2 millió Ft állt rendelkezésre.

Az MTA Titkársága, illetve a Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának rendelkezése alapján akadémiai intézmények részére a támogatások biztosításra kerültek.

Az előirányzaton 131,5 millió Ft maradvány keletkezett, mely kutatói létszám arányában került a kutatóintézetekhez külföldi utazási kiadások támogatására.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	299,2		299,2
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-167,1		-167,1
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- többletbevétel	1,1	1,1	
Módosított előirányzat	251,4	119,3	132,1

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	4	54,9		54,9
Összes kifizetés		54,9	0,0	54,9

13/2/5. NEMZETKÖZI TAGDÍJAK

A fejezeti kezelésű előirányzat az Akadémia bizonyos nemzetközi szervezeteiben való részvételének finanszírozást tartalmazza. A tagdíjak fedezetére 158 millió Ft állt rendelkezésre, melyből 48 millió Ft a European Synchrotron Radiation Facility tagdíj hozzájárulás fedezete.

A beérkezett tagdíj-bekérők alapján a teljes összeg kifizetésre került a tagdíjakra, illetve a devizaátutalások bankköltségére.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	158,0		158,0
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	4,1	4,1	
- többletbevétel	10,1	10,1	
Módosított előirányzat	172,2	14,2	158,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- nemzetközi tagdíj	56	172,2		172,2
Összes kifizetés		172,2	0,0	172,2

13/2/6. KUTATÓINTÉZETEK KUTATÁSITEMATIKA-ÁTALAKÍTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

A támogatási összeg szolgál az Akadémia elnökének döntése alapján 4-6 új kutatóintézeti kutatócsoport létrehozásának támogatásához, mely tartalmazhatja egy tudományos munkatárs illetményét és annak járulékait, a kutatás dologi és rezszi kiadásait és a kutatáshoz szükséges tárgyi eszközök beszerzésének fedezetét. Az Akadémia öt évre nyújt támogatást, melynek minimális összege évi 30, maximális összege évi 60 millió Ft lehet. A 2010. évben 487,5 millió Ft állt rendelkezésre erre a feladatra.

Az Akadémia olyan támogatási modellt kínált kimagasló teljesítményű fiatal kutatók számára, amelynek elnyerésével nemzetközileg elismert kutatók jönnek vissza Magyarországra a világ minden részéről, és alapítanak kutatócsoportokat akadémiai kutatóintézetekben ígéretes, nemzetközileg is versenyképes kutatási programokra. A feladatot és a nyertes fiatal kutatókat az üzleti szféra meghatározó személyiségei további felajánlásokkal támogatták.

A fejezeti kezelésű előirányzat 2010. évi támogatásából került kifizetésre a 2009. évi pályázatok II. évi részlete, valamint a 2010. évi támogatások I. évi részlete.

Az év végén maradvány nem keletkezett.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	487,5		487,5
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-487,5		-487,5
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	35,8	35,8	
Módosított előirányzat	35,8	35,8	0,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	1	35,8		35,8
Összes kifizetés		35,8	0,0	35,8

13/2/7. KÖZEL-KELETI KUTATÁSOK TÁMOGATÁSA

A fejezeti kezelésű előirányzat célja az iszlám országaira vonatkozó tudományos kutatások támogatása. Az Avicenna Közel-kelet Kutatások Intézete részére az Akadémia 12 millió Ft-ot biztosított, maradvány nem keletkezett

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	12,0		12,0
Módosított előirányzat	12,0		12,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- non-profit gazdasági társaság	1	12,0		12,0
Összes kifizetés		12,0	0,0	12,0

**13/2/8. NAGY IMRE EMLÉKHÁZ ÉS NAGY IMRE TÁRSASÁG
MŰKÖDÉSÉNEK ALAPÍTVÁNYI TÁMOGATÁSA**

A Nagy Imre Emlékház és Nagy Imre Társaság alapítványi támogatására a 2010. évben 50 millió Ft állt rendelkezésre.

A 2010. évben az Alapítvány ellátta a szabályzatában leírt folyamatos feladatait, amelyek közül ki kell emelni:

- az Emlékház működtetését
- a Nagy Imre kéziratok gyűjtését, a gyűjtemény kezelését és további gyarapítását
- az '56-os forradalom és szabadságharc eseményeinek feldolgozását

Az Alapítvány hagyományos állami rendezvényeken kívül részt vett minden – az '56-os forradalom és szabadságharccal kapcsolatos – megemlékezésen, ünnepségen.

Támogatást nyújtottak a Nagy Imre Társaságnak, mely segíti az egyes tagszervezetek különböző rendezvényeinek, hagyományőrző kirándulásainak és kiadványának támogatását.

Az Alapítvány visszafizette a 2009. évi támogatás elszámolásában kimutatott 16,3 millió Ft-ot, mely a fejezeti kezelésű előirányzaton a 2010. évben szabad maradványként jelentkezik.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	50,0		50,0
Módosított előirányzat	50,0		50,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- alapítvány	1	50,0	50,0	
Összes kifizetés		50,0	50,0	0,0

13/2/9. BOLYAI MŰHELY KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY TÁMOGATÁSA

A fejezeti kezelés előirányzat célja a Bolyai Műhely Közhasznú Alapítvány támogatását.

Az Alapítvány fő törekvése a középiskolákban és a felsőoktatásban valamilyen területen kiváló eredményt nyújtó diákok számára havi rendszerességgel, három éven át önképző-tehetséggondozó program nyújtása.

Az Alapítvány részére az Akadémia 13,1 millió Ft-ot biztosított, maradvány nem keletkezett.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	13,1		13,1
Módosított előirányzat	13,1		13,1

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- alapítvány	1	13,1	13,1	
Összes kifizetés		13,1	13,1	0,0

13/2/10. HATÁRON TÚLI MAGYAR TUDÓSOK TÁMOGATÁSA

A Határon túli magyar tudósok támogatására a 2010. évben ezen a jogcímen eredetileg 21,2 millió Ft került megtervezésre a fejezeti kezelésű előirányzatok között.

A rendelkezésre álló keretből a 2 %-os kezelési költség visszavonása, majd az MTA Köztestületi feladatok támogatás-átcsoportosítás után a tudományos műhelyek támogatási programra 20,7 millió Ft került kiosztásra.

A tudományos műhelyek támogatási programjából 0,8 millió Ft maradvány keletkezett, mely kiutalására a 2011. évben kerül sor.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	21,2		21,2
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	0,4		0,4
Módosított előirányzat	21,6	0,0	21,6

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- külföldi szervezet	19	20,8	20,8	
Összes kifizetés		20,8	20,8	0,0

13/2/11. KOLOZSVÁRI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG TÁMOGATÁSA

A Kolozsvári Akadémiai Bizottság támogatására a 2010. évben külön fejezeti kezelésű előirányza-
ton 10 millió Ft került megtervezésre. A rendelkezésre álló keretből 1% (100 ezer Ft) kezelési
költség levonása után a fennmaradó támogatás a Bizottság részére kiutalásra került, maradvány
nem keletkezett.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	10,0		10,0
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	- 0,1		- 0,1
Módosított előirányzat	9,9	0,0	9,9

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- külföldi szervezet	1	9,9	9,9	
Összes kifizetés		9,9	9,9	0,0

13/2/13. SZAKMAI FELADATOK TELJESÍTÉSE

A fejezeti kezelésű előirányzatnak a nyilvántartása rendkívül összetett feladatot jelent a keret széttagoltsága miatt. Tartalmazza a központi feladatokkal kapcsolatos támogatásokat, illetve a más fejezetektől központi kezelésben átcsoportosított támogatásokat is.

Az Akadémia a 2010. évben a Miniszterelnöki Hivatallal együttműködési megállapodást kötött stratégiai kormányzati kutatások támogatására, melynek keretén belül 125 millió Ft összegű támogatási összeg átvételére is sor került a 2009. évi megállapodás második részleteként. A programok szakmai teljesítése a megállapodásoknak megfelelően folyamatosan halad. A pénzügyi teljesítés a szakmai lebonyolításhoz igazodik.

A 2010. év folyamán az adózók személyi jövedelemadója 1%-ának felajánlásából az Akadémia 1.432.462 Ft-ot kapott, mely a 2009. évben befolyt 37.946 Ft-os maradvánnyal együtt a sikeres fiatal kutatók kutatásainak támogatását szolgálta.

A szakmai feladatok előirányzatának részét képezte a központi feladatok támogatása, mely tartalma:

1. HUNASCO Iroda működtetése
2. Kutatóintézeti kutatások – külön feltételek teljesítése esetén történő – támogatása
3. Infrastrukturális fejlesztések
4. Egyéb meghatározott feladatok

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	564,8		564,8
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-448,7		-448,7
- más fejezet intézményének			
= meghatározott feladatra	-0,8		-0,8
- más fejezet fejezeti kezelésű előirányzatától	2,0		2,0

Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	502,0	502,0	
- többletbevétel	172,3	172,3	
Kormányhatározat 1098/2010. (IV.23.)	60,0		60,0
Módosított előirányzat	851,6	674,3	177,3

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettök köre és száma				
- saját intézmény	15	519,1		519,1
- más fejezet intézménye	2	1,5		1,5
- közhasznú társaság	1	126,4		126,4
- gazdasági társaság	4	2,5		2,5
- elkülönített állami pénzalap	1	50,0		50,0
- önrévíziós befizetés		1,4		1,4
- bankköltség		0,8		0,8
- társadalmi szervezet	3	3,1		3,1
- nemzetközi tagdíj	1	12,0		12,0
Összes kifizetés		716,8	0,0	716,8

13/2/14. INTÉZMÉNYEKHEZ LE NEM BONTOTT BEVÉTEL

Az Intézményekhez le nem bontott bevételek előirányzat a megtervezett saját bevételnek az a része, melynek felhasználási jogcíme és intézményi háttere a költségvetés készítés időszakában még ismeretlen. Ezért a bevételekkel kapcsolatos előirányzat-módosítás az akadémiai köztestületi költségvetési szervek igénylése alapján az előirányzat-módosítás jogcímének megjelölésével történik.

A 2.700 millió Ft-os előirányzat a 2010. évben teljes egészében felhasználásra került, mivel az intézmények ténylegesen teljesítettek ennyi bevételt a saját költségvetésükben megtervezett bevételen felül.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	2.700,0	2.700,0	
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-2.700,0	-2.700,0	
Módosított előirányzat	0,0	0,0	0,0

13/3/1. OTKA KUTATÁSI TÉMAPÁLYÁZATOK

Az Akadémia fejezeti kezelésű előirányzatai között kell megtervezni az OTKA Kutatási témapályázatok előirányzatait és szintén ezen belül kell a teljesítésről is beszámolni.

Az OTKA Kutatási témapályázatokkal kapcsolatos finanszírozási, elszámoltatási feladatokat az OTKA Iroda látja el. A programokra a 2010. évben 5.436 millió Ft támogatás állt rendelkezésre.

A programokkal kapcsolatos szakmai és pénzügyi beszámolót a **5. számú melléklet** tartalmazza.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	5.436,0		5.436,0
Módosítások kedvezményezettneként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-1.856,2		-1.856,2
- más fejezet intézményének			
= meghatározott feladatra	-2.825,0		-2.825,0
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	820,9	820,9	
- többletbevétel	58,1	58,1	
Módosított előirányzat	1.633,8	879,0	754,8

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	78	257,7		257,7
- más fejezet intézménye	72	527,1		527,1
- társadalmi önszerveződés	34	101,7		101,7
- alapítvány	13	55,5		55,5
- közhasznú társaság	6	10,5		10,5
- gazdasági társaság	24	39,0		39,0
- önkormányzat/vagy intézménye	9	14,6		14,6
- elkülönített állami pénzalap	1	73,3		73,3

- bankköltség		1,0	1,0	
- nemzetközi tagdíj		57,0		57,0
Összes kifizetés		1.137,4	1,0	1.136,4

13/5. KÖZPONTI KEZELÉSŰ FELÚJÍTÁSOK

A 2010. évi költségvetési törvényben felújítási feladatokra 723,8 millió Ft került jóváhagyásra, melyből 658,7 millió Ft az intézmények költségvetésébe beépítésre került, fejezeti kezelésű előirányzatként 65,1 millió Ft-ot terveztünk meg.

Az intézmények részére összesen 726,4 millió Ft támogatás és bevétel került átadásra, amely építési felújítást finanszírozott.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	65,1		65,1
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-52,3		-52,3
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- többletbevétel	2,6	2,6	
Módosított előirányzat	15,4	2,6	12,8

13/6. GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS TANÁCS TITKÁRSÁGA MŰKÖDTETÉSE

A Gazdasági és Szociális Tanács feladatai a magyar társadalmat érintő stratégiai kérdések legszélesebb körű gazdasági és szociális párbeszéd keretein belül történő egyeztetési rendszerének működtetése és fejlesztése, a nemzetközi és az európai uniós együttműködés kölcsönös előnyeinek e területen való kihasználása.

A Titkárság működtetésére a 2010. évben 49,2 millió Ft állt rendelkezésre.

A működési kiadásokra az előző évi maradványból 19,8 millió Ft, illetve tárgyévi támogatásból 30 millió Ft MTA Titkárságánál került felhasználásra. A beszerzési, beruházási kiadásokra a tárgyévi támogatásból 0,3 millió Ft az MTA ALFA intézménynél került felhasználásra. A fejezeti kezelésű előirányzaton 18,9 millió Ft maradvány keletkezett, mely a fejezeti kezelésű előirányzat 2011. január 1. utáni megszüntetésének kiadásaihoz szükséges.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	49,2		49,2
Módosítások kedvezményezettként			
- saját intézménynek			
= működésre	-30,0		-30,0
= meghatározott feladatra	-0,3		-0,3
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	19,8	19,8	
Módosított előirányzat	38,7	19,8	18,9

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	1	19,8	19,8	
Összes kifizetés		19,8	19,8	0,0

13/7. EURÓPAI UNIÓS ÉS HAZAI KUTATÓINTÉZETI PÁLYÁZATOK TÁMOGATÁSA

Az Európai uniós és hazai kutatóintézeti pályázatok támogatására 1.061,4 millió Ft került megtervezésre, év közben az intézetektől – a 2009. évi támogatások elszámoltatása után - visszafizetésre került 4,6 millió Ft. A 3%-os kezelési költség (36 millió Ft) kiadása után fennmaradó összeg az alábbiak szerint kiosztásra:

- FP6 pályázatokhoz: 1,6 %
- FP7 pályázatokhoz: 49,3 %
- Egyéb külföldi pályázatokhoz: 18,6 %
- NKTH pályázatokhoz: 19,3 %
- ÚMFT pályázatokhoz: 6,6 %
- Egyéb belföldi pályázatokhoz: 4,6 %

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat	1.061,4		1.061,4
Módosítások kedvezményezettenként			
- saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	-1.059,6		-1.059,6
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	3,8	3,8	
- többletbevétel	4,6	4,6	
Módosított előirányzat	10,2	8,4	1,8

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	2	8,4		8,4
Összes kifizetés		8,4	0,0	8,4

13/8. Q2 PROGRAM

Az MTA-Q2 Program beruházás célja egy új, kutatási célokat szolgáló épületegyüttes felépítése az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem lágymányosi campusa közelében. A beruházás forrását az NKTH-MTA szerződés (száma: OMFB-01794/2009.) tartalmazza. A Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi CIX. törvény 28.§ (1) bekezdése módosította a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló 2003. évi XC. törvény 8. §-ának (5) bekezdését, megteremtve ezzel a beruházás finanszírozásának jogalapját

Az NKTH-MTA szerződés alapján a beruházás megvalósításához 9,5 milliárd Ft összegű visszatérítendő támogatást nyújt az NKTH a Kutatási és Innovációs Alap forrásainak igénybevételével. Az NKTH 2009. évben 6 milliárd Ft előleget utalt át, melyből a 2010. évben 2.481,2 millió Ft kiutalásra került, így a fejezeti kezelésű előirányzaton a maradék 3.518,8 millió Ft maradványként jelentkezik.

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2009. évi CXXX. törvény szerinti előirányzat			
Egyéb előirányzat-változások jogcímenként			
- előirányzat-maradvány igénybevétele	2.481,3	2.481,3	
Módosított előirányzat	2.481,3	2.481,3	0,0

millió forintban, egy tizedessel

2010. évi teljesítés levezetése	db	Kiadás	Kiadásból	
			működésre	meghatározott feladatra
Kedvezményezettek köre és száma				
- saját intézmény	1	2.481,3		2.481,3
Összes kifizetés		2.481,3	0,0	2.481,3

13/10/1. FEJEZETI ÁLTALÁNOS TARTALÉK

A fejezeti általános tartalék rendkívüli, előre nem látható feladatokra rendelkezésre álló 167,1 millió Ft kerete teljes mértékben felhasználásra került.

millió forintban, egy tizedessel

2008. évi előirányzat-módosítások levezetése	Kiadás	Bevétel	Támogatás
2007. évi CLXIX. törvény szerinti előirányzat	167,1		167,1
Módosítások kedvezményezettenként			
– saját intézménynek			
= meghatározott feladatra	- 167,1		-167,1
Módosított előirányzat	0,0		0,0

Az Akadémia 2010. évi költségvetésének végrehajtását összefoglalóan a következőkkel lehet jellemezni:

1. Az évközi költségvetési intézkedések csökkentik a tervezhetőséget, így a kapacitások fenntartásában felértékelődik a bevételek szerepe.
2. Az intézményi bevételek volumene a 2010. évben is emelkedett, melyből különösen kimagaslóak a belföldről és külföldről származó pályázati pénzek.
A klasszikus kutatási szolgáltatások, vállalkezési szolgáltatások a 2010. évben is fokozatosan emelkedtek.
3. A fejlesztési források hiánya miatt a korábbi években javuló tendenciát mutató gép-műszer korszerűségi mutató 22,1%-ra emelkedett az előző évi 19,8%-ról. Ennek az alacsony szintű használhatóságnak várható következménye lehet, hogy a korszerű műszerigényes kutatásokat az intézmények megszüntetik.
4. Változatlanul gondot jelentett a pályázatok utófinanszírozása, valamint döntően a külföldi pályázatok szerződéskötéseinek és az ehhez kapcsolódó előlegek kifizetési határideje.
Mindez a kutatóintézetek likviditási helyzetét tovább rontotta.
5. A fejezeti belső ellenőrzések az elmúlt évben lényegi, személyes felelősség felvetését igénylő hiányosságokat nem állapítottak meg.
Szorosan hozzátartozik a felügyeleti ellenőrzés tapasztalataihoz, hogy nem ritkák a rendezett, jól működő intézmények. Az is gyakori volt, hogy csak eseti és nem súlyos hibák kijavítását, hiányosságok felszámolását kellett kezdeményezni.

Budapest, 2011. május „ ”

.....
Dr. Pálincás József
az MTA elnöke

1. számú melléklet

A Magyar Tudományos Akadémia irányítása alá tartozó köztestületi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiemelt költségvetési adatai

adatok ezer Ft-ban

M e g n e v e z é s	2009. évi tény	2010. évi tény	A 2010. év adata a 2009. év %-ában
Központi költségvetésben jóváhagyott költségvetési támogatás			
- működési támogatás	34 388 228	32 045 133	93,2
- felújítási támogatás	1 270 008	1 836 495	144,6
- fejezeti kezelésű előirányzatok támogatása	1 979 587	1 593 124	80,5
Összesen	37 637 823	35 474 752	94,3
Intézmények saját bevétele	17 591 623	21 074 548	119,8
Fejezeti kezelésű előirányzatok saját bevétele	6 199 196	557 594	9,0
Tartalékok igénybevétele	7 299 337	10 683 983	146,4
Átlaglétszám (fő)	5 337	5 486	102,8

2. számú melléklet

A Magyar Tudományos Akadémia irányítása alá tartozó köztestületi költségvetési szervek tényleges saját bevételei

adatok ezer Ft-
ban

M e g n e v e z é s	2010 évi tényleges bevétel	2010. évi bevétel összetétele (%)
Működési, szolgáltatási bevétel	5 769 770	20,7%
Kamatbevételek, árfolyamnyereségből származó bevétel	199 972	0,7%
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	89 395	0,3%
Átvett pénzeszközök	4 193 942	15,1%
Támogatásértékű bevételek	4 998 532	17,9%
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	3 275 486	11,8%
Áfa bevételek	2 495 749	9,0%
Kölcsön bevételek	51 702	0,2%
<i>Összesen:</i>	<i>21 074 548</i>	
Tartalékok igénybevétele		
- előirányzat-maradvány	6 660 361	23,9%
- vállalkozási maradvány	62 595	0,2%
- visszaforgatás könyvviléges bevételei	54 837	0,2%
Együtt	27 852 341	100,0%

A Magyar Tudományos Akadémia vagyonának alakulása

adatok ezer Ft-ban

Eszközök		2009. december 31-én					2010. december 31-én				
		Bruttó érték	Érték-csökkenés	Nettó érték	Teljesen leírt eszközök bruttó értéke	Használhatósági szint	Bruttó érték	Érték-csökkenés	Nettó érték	Teljesen leírt eszközök bruttó értéke	Használhatósági szint
Immateriális javak		3 538 712	2 186 831	1 351 881	1 342 121	38,2	4 180 413	2 486 858	1 693 555	1 619 389	40,5
Ingatlanok		30 982 059	4 737 265	26 244 794	235 427	84,7	33 561 865	4 997 586	28 564 279	101 132	85,1
Egyéb tárgyi eszközök	Gépek, berendezések és felszerelések	28 858 486	23 142 166	5 716 320	14 981 953	19,8	33 642 294	26 207 156	7 435 138	16 658 627	22,1
	Járművek	470 324	353 919	116 405	263 111	24,7	512 546	343 218	169 328	231 132	33,0
Részeselek	Intézményi	51 860		51 860		-	66 230		66 230		-
	Vagyonkezelő Szervezet	678 082		678 082		-	543 713		543 713		-
Forgóeszközök	Intézményi	12 319 211		12 319 211		-	13 349 198		13 349 198		-
	Vagyonkezelő Szervezet	489 144		489 144		-	744 238		744 238		-
Összesen:		77 387 878	30 420 181	46 967 697	16 822 612		86 600 497	34 034 818	52 565 679	18 610 280	

**A Magyar Tudományos Akadémia irányítása alá tartozó köztestületi költségvetési szervek
2010. évi előirányzat-maradványának alakulása intézménycsoportonként**

*adatok ezer Ft-
ban*

Intézmény-csoportok	Korábbi évek maradványa	Tárgyévi előirányzat-maradvány	Önrevíziós befizetési kötelezettség (-)	Vállalkozási tevékenység eredményéből történő visszaforgatás (+)	Összes rendelkezésre álló alaptevékenységi tartalék
MTA Titkársága	14 481	106 245			120 726
Doktori Tanács Titkársága		210 102	1 629		208 473
Akadémikusi tiszteletdíjak és hozzátartozói ellátások		105 845			105 845
Köztestületi feladatok		38 403			38 403
SZIMA		2 054			2 054
MTA Könyvtára		21 764			21 764
Matematikai és természettudományi kutatóintézetek		1 235 855		30 166	1 266 021
Élettudományi kutatóintézetek	34 347	1 495 475		24 671	1 554 493
Társadalomtudományi kutatóintézetek		1 044 800			1 044 800
Területi akadémiai központok		34 645			34 645
MTA ALFA		186 308			186 308
Kutatásszervezési és nemzetközi kapcsolatok		38 440			38 440
Támogatott kutatócsoportok		258 865			258 865
Jóléti intézmények		28 464			28 464
OTKA Iroda		41 685			41 685
Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet		127 919			127 919
Összesen	48 828	4 976 869	1 629	54 837	5 078 905

Az OTKA Programok részletes pénzügyi beszámolója

1. Szervezeti változások

Az OTKA Programokat érintő szervezeti változás a beszámolási időszakban nem történt.

2. Gazdálkodási környezet alakulása

Az egyes kutatási témákra megkötött szerződések alapján az OTKA Iroda az adott kutatási szakasz támogatási összegét a kutatóhelyre megnyitja. A finanszírozási folyamat a beszámolási időszakban jelentősen megváltozott. A kincstári körbe tartozó intézmények esetében a tárgyévi előirányzatok terhére történő finanszírozás a 292/2009. (XII.19.) Kormányrendelet 55. § (5) pontja szerint az átadó MTA Fejezet, az átvevő Fejezet és a kutatást befogadó intézmény közötti külön megállapodás alapján történhet.

Ez a körülmény az OTKA 2010. évi fizetési kötelezettségeinek kutatási szakaszokhoz igazodó teljesítését rendkívüli módon nehezítette. A hivatkozott jogszabályi előírás és a kapcsolódó kincstári átfutási időtartam miatt a 2010. évben OTKA által indított finanszírozások első üteme mintegy 6 hónappal később teljesült, valamint az indított finanszírozások közül 33 projekt esetében – összesen 88 M Ft összegben – a finanszírozás nem is teljesült. A teljesítés elmaradása az érintett projektek pénzügyi fedezetlenségét és az OTKA 2010. évi kötelezettségvállalással terhelt maradványának növekedését okozta.

2010. évben az NKTH-OTKA közös pályázatok működtetése is akadozott, illetve a 2010. júniusban megjelent 1132/ 2010.(VI. 18.) Kormányhatározat hatására minden kifizetést, szerződéskötést az NKTH leállított. A mobilitás projektek esetében pedig az érvényes kutatási szerződések pénzügyi rendezése szenvedett jelentős késedelmet annak ellenére, hogy az EU-s támogatás is rendelkezésre állt és az OTKA-t terhelő finanszírozási fedezetet időben – a döntést követően, a vállalásnak megfelelően – rendelkezésre bocsátottuk. Tekintve, hogy a mobilitás pályázatok másik hazai forrása a KTIA, ezért az OTKA a vállalt fizetési kötelezettségét pénz átutalással teljesítette.

2.1 Kiadási-bevételi előirányzatok alakulása

Az OTKA Programok költségvetési törvényben meghatározott 2010. évi eredeti előirányzati főösszege az OTKA Kutatási témapályázatokra 5.436.000 E Ft volt.

Az évközi előirányzat-változások hatására az OTKA Programok eredeti előirányzatainak főösszege 1.633.785 E Ft-ra módosult. A kincstári finanszírozási rendben az OTKA kötelezettségvállalásainak jelentős része nem pénzben, hanem támogatás átcsoportosítással teljesül, ami az előirányzatok finanszírozással azonos összegű folyamatos csökkenését eredményezi.

A korábbi évek előirányzat-maradványából igénybevételre került 820.864 E Ft, amellyel azonos összegben növeltük a pénzforgalom nélküli bevételek előirányzatát, amely 818.763 E Ft összegben teljesült. A teljesítési eltérést az okozta, hogy az év végi előirányzat rendezés elhúzódása miatt

már nem maradt elég idő a kincstári rend szerinti maradvány-felhasználásra. A korábbi évek maradványának fel nem használt maradványa 5.175 E Ft.

2010. évben összesen 72.473 E Ft saját bevételi teljesítést realizáltunk, amelynek részleteit a következő táblázat tartalmazza. A bevételi teljesítés előirányzati rendezése 58.141 E Ft összegben valósult meg. A rendezés elmaradást indokolja egyrészt az, hogy a bevételek egy része a kincstári zárlati időszakban érkezett be, másrészt az OTKA Bizottság december 8-i ülésén döntött a visszafizetett projektmaradványok felhasználási lehetőségeiről.

Az OTKA Programok pályázattípusonkénti pénz- és előirányzat-forgalmi teljesítése a következők szerint alakult 2010. évben:

Adatok ezer forintban

Megnevezés	Összeg
Nyitó állomány (előző évi maradvány 826.039 + átfutó állomány 6.577)	832 616
Bevételek	
Költségvetési támogatás	5 436 000
Fel nem használt projekt-maradványok visszafizetései	67 253
Projektek szabálytalan kifizetése miatti visszafizetések	4 271
Egyéb maradvány	949
EURYI (2010.évi átfutó)	96 292
Átfutó	-5505
Tárgyévi bevételek összesen:	5 599 260
Kiadások	
K – kutatási pályázatok	3 263 226
NK, NI - nagy összegű kutatási pályázatok	1 040 723
PD, F - Posztdoktori és ifjúsági pályázatok	758 017
NF – nagy összegű ifjúsági pályázatok	86 401
Nemzetközi együttműködés és kutatás	303 153
Norvég pályázatok (hazai társ és kiegészítő finanszírozás)	47 144
NKTH-OTKA MB08 (mobilitás) pályázat	73 300
Publikációs pályázatok	65 290
Egyéb kifizetések (MÁK bankköltségek)	959
EURYI (2010.évi átfutó)	96 292
Sabbatical	116 798
OTKA Iroda	63 573
Kiadások összesen	5 914 876
Záró állomány (maradvány 515.928 + átfutó 1.072)	517 000

Kötelezettségvállalással terhelt maradvány 2010. évi záró állományának részletezése

Megnevezés	2010. 12. 31
Kutatási témapályázatok	205 676
Nagy összegű kutatási pályázat	45 711
Kutatási témapályázatok összesen	251 387
Nemzetközi együttműködés	61 203
F pályázatok (fiatal kutatók)	2 016
NF pályázatok (nagy összegű fiatal kutatók támogatása)	8 087
PD pályázatok (posztdoktori támogatása)	103 102
Ifjúsági pályázatok összesen	113 205
Publikációs pályázatok	14 290
SABBATICAL pályázatok	616
OTKA Iroda működési támogatás	15 497
NKTH-OTKA MB08 pályázatok	26 700
OTKA Iroda- EGT/NFM	33 030
Egyéb kötelezettségek összesen	90 133
Kötelezettségvállalások összesen:	515 928

3. Az OTKA Programok vagyoni helyzete

Az OTKA Kutatási témapályázatok fejezeti kezelésű előirányzat fizikailag létező vagyonelemekkel nem rendelkezik, vagyont nem használ, illetve nem kezel.

A kutatási szerződések teljesítése során beszerzésre kerülő műszerek, eszközök a kutatást befogadó intézmény vagyonába kerülnek, az intézmény nyilvántartásában és mérlegében (vagyonában) szerepelnek, amelyek az OTKA szerződések időtartama alatt, az OTKA által a támogatási szerződésekben rögzített módon, használatból történő kivonási (selejtezési) és elidegenítési tilalommal terheltek.

Az OTKA Programok eszközállományát – vagyonát – a kutatási témapályázatok szerződésai alapján folyósított és el nem számolt támogatási előlegek (előfinanszírozás), az OTKA Programok pénzeszközei és aktív pénzügyi elszámolásai alkotják.

Az elmúlt két évben az OTKA Programok terhére folyósított támogatási előlegek el nem számolt állománya, vagyis az „Előfinanszírozás miatti” követelések 2010. évi záró állománya 7.872.361 E Ft, amely az előző időszakhoz képest 1.225.021 E Ft összegű, 18,42%-os növekedést jelent. A kintlévőségeink növekedését indokolja, hogy 2010. évben áttértünk a kutatási szakaszok finanszírozására és elszámolására. Ez a hatás részben még 2011. évben is érezteti hatását.

4. Az OTKA Programok maradványának alakulása

Az OTKA Programok 2010. évi kiadási megtakarítása 496.421 E Ft.

A bevételek 12.231 E Ft összegű lemaradást mutatnak a módosított előirányzathoz képest. Ennek megfelelően a tárgyévi előirányzat-maradvány összege 508.652 E Ft. Az előző évek jóváhagyott maradványának fel nem használt összege 7.276 E Ft, így a felhasználható előirányzat maradvány összege 515.928 E Ft, amely teljes egészében kötelezettségvállalással terhelt.